

Uit voorgaand overzicht blijkt dat Wetterskip Fryslân in 2023 een liquiditeitstekort heeft van € 35,6 miljoen. Dit tekort kunnen we in 2023 geheel financieren binnen de kasgeldlimiet. Als de rentepercentages voor langlopende leningen stijgen, kunnen we een gedeelte van de langjarige financieringsbehoefte met langlopende leningen, eventueel met een uitgestelde storting, afdekken.

EMU-saldo, renterisiconorm en schuldpositie

Op 3 maart 2015 heeft het algemeen bestuur besloten om zowel de EMU-referentiewaarde als de renterisiconorm als uitgangspunt te nemen bij het beoordelen van de investeringsplanning en de schuldenpositie en hiermee bij de begroting en het meerjarenperspectief rekening te houden.

Deze paragraaf beschrijft de ontwikkeling van het EMU-saldo. Hiervoor is de renterisiconorm toegevoegd. Ook wordt de ontwikkeling van de schuldenpositie weergegeven.

EMU-referentiewaarde

Het doel van de Wet HOF is ervoor te zorgen dat Nederland voldoet aan de binnen Europa afgesproken norm van maximaal 3% te kort op de begroting. De 3%-norm is daarbij doorvertaald naar een aandeel voor de decentrale overheden. Het Rijk hanteert een zogenaamde 'macronorm' voor de drie decentrale overheden gezamenlijk. Voor het kabinet is er geen aanleiding om in te zoomen op sectoren (en dus ook niet op individuele overheden) zolang de decentrale overheden als geheel de norm niet overschrijden. De individuele EMU-referentiewaarden zijn vooral bedoeld als richtsnoer voor het toegestane tekort op het niveau van individuele overheden.

In 2018 hebben de Unie van Waterschappen, IPO en VNG met het kabinet afspraken gemaakt over de ruimte in het Nederlandse EMU-tekort voor de decentrale overheden in de periode 2019 tot en met 2022. Deze ruimte bedraagt 0,4% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Inmiddels is deze ruimte ook onderverdeeld: 0,27% gemeenten, 0,08% provincies en 0,05% waterschappen. Op basis van de vastgestelde verdeelsleutel van de 'geraamde netto-exploitatiekosten van het voorgaande jaar' leidt dit voor Wetterskip Fryslân tot een (indicatieve) EMU-referentiewaarde van € 25,4 miljoen voor 2023. In onderstaand schema is deze waarde ook voor de latere jaren als referentiewaarde gehanteerd.

EMU-exploitatiesaldo (bedragen x € 1 miljoen)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bruto exploitatiesaldo	-4,2	-11,0	-3,0	-2,4	-1,6	-0,0
Investeringsuitgaven	-74,0	-63,7	-42,8	-55,9	-69,1	-78,4
Investeringsbijdragen	0,0					
Verkoop van vaste activa	0,0					
Afschrijvingslasten	42,2	41,6	43,8	44,2	46,0	47,4
Toevoegingen aan voorzieningen en onvoorzien t.l.v. exploitatie	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	0,0					
Betalingen rechtstreeks uit de voorzieningen	-0,8	-0,7	-0,6	-0,6	-0,5	-0,5
Deelnemingen en aandelen	0,0					
EMU saldo	-36,3	-33,3	-2,2	-14,3	-24,7	-31,0
EMU-norm (referentiewaarde)	-23,6	-25,4	-25,7	-26,0	-26,3	-26,6
Overschrijding EMU referentiewaarde	12,7	7,9	-23,5	-11,7	-1,6	4,4

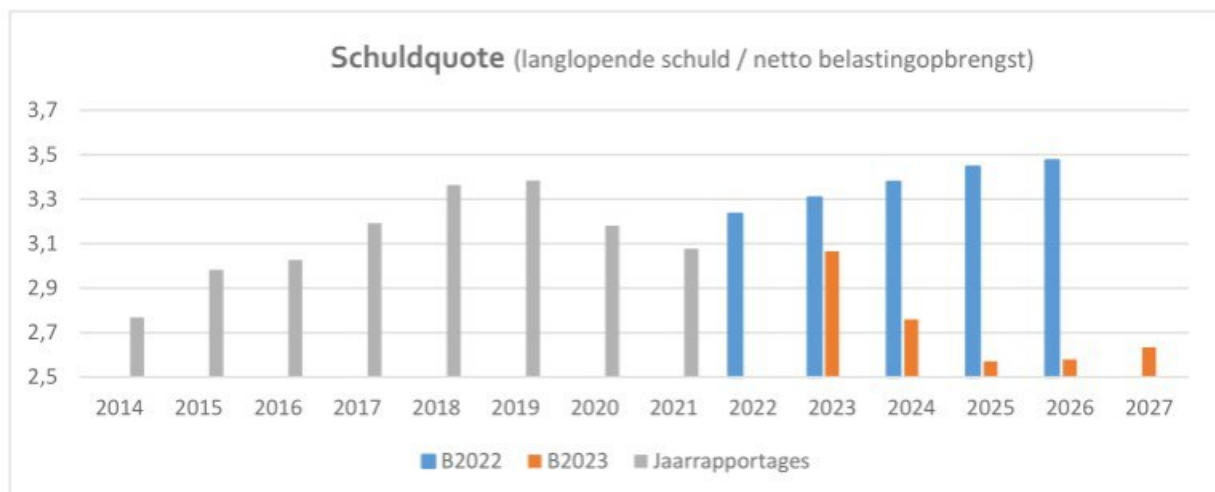
- Door afrondingsverschillen sluit de optelling niet aan.

Het EMU-saldo komt in 2023 volgens de begroting hoger dan de (indicatieve) referentiewaarde uit. Deze (geringe) overschrijding achten we verantwoord omdat:

- De overschrijding van het EMU-saldo is deels veroorzaakt door de voorfinanciering van gesubsidieerde projecten (POP3). Hierdoor is er een tijdsverschil tussen uitgaven en de subsidieontvangsten.
- De referentiewaarde voor het EMU-saldo een berekeningswaarde is waarover gerapporteerd wordt. De doelstellingen zijn opgehangen aan de gehele waterschapsector en niet alleen aan de individuele waterschappen.
- Aan het overschrijden van het EMU-saldo vooralsnog geen sancties zijn verbonden. Zolang daarvan geen sprake is, heeft het overschrijden van het saldo geen bedrijfseconomische consequenties.

Schuldquote (lange schuld)

De belastinginkomsten geven in belangrijke mate aan hoeveel schulden een waterschap kan dragen. De indicator schuldquote (langlopende schuld gedeeld door de belastingopbrengsten) geeft aan hoe lang we nog belasting moet innen om de schuld te elimineren na opheffing van het waterschap. Een daling van de indicator is een verbetering van de schuldpositie, een stijging is een verslechtering. In 2023 is de schuldquote 3,0.

In bovenstaande grafiek is de schuldquote van begroting 2023 (oranje) afgezet tegen de schuldquote uit de begroting 2022 (blauw).

Gezien de uitkomsten van de renterisiconorm en de langjarige ontwikkeling van de schuldquote, acht het dagelijks bestuur het verantwoord om met de huidige meerjarige investeringsplanning en bijbehorende ontwikkeling van de schuldpositie te werken.

3.7 Risicoparagraaf

In deze begroting heeft de risicoparagraaf een nieuwe opzet gekregen. De belangrijkste risico's worden inzichtelijk gemaakt. Om deze opzet al bij de begroting 2023 te kunnen presenteren is een pilot risicomanagement uitgevoerd bij de verschillende opgaven. De output van deze pilot is gebruikt om invulling te geven aan de risicoparagraaf. Daarmee is een eerste stap gezet. Door risicomanagement de komende jaren te ontwikkelen zal de kwaliteit van de inventarisatie en de wijze waarop het beheersing is geborgd toenemen. Voor de financiële risico's geldt dat de inschatting in hoge mate subjectief is. Bij het door-ontwikkelen van risicomanagement krijgt ook het meer objectiveren van de financiële risico's aandacht. De kern is echter dat ze onderkend zijn en daarmee ook actief worden beheerst voor zover mogelijk.

Er wordt een onderscheid gemaakt naar:

- **Strategische risico's:** dit zijn risico's welke van invloed zijn op het halen van strategische doelen. Met strategische doelen bedoelen we de belangrijkste doelen waaraan in de Opgaves wordt gewerkt. Hieraan valt merendeels (nog) geen bedrag te koppelen. Veelal spelen deze risico's op de middellange termijn. De belangrijkste strategische risico's zijn in de begroting weergegeven, de resterende worden gevolgd en gemanaged in de opgaven.
- **Operationele risico's:** dit zijn risico's welke zich in het komende begrotingsjaar kunnen voordoen met een aanzienlijk financieel effect (meer dan 100.000 euro). Deze risico's worden zo goed als mogelijk gekwantificeerd en meegenomen in het bepalen van de minimale weerstandscapaciteit. Daarbij moet wel worden bedacht dat die kwantificering geen exacte wetenschap is.
- **Risicovolle ontwikkelingen** zijn bestuurlijk relevante ontwikkelingen die aanzienlijke risico's inhouden voor de taakuitvoering van het waterschap op termijn, maar waarvan de aard en omvang van het financiële effect nog erg onzeker zijn. Veelal gaat het om de lange termijn. In de begroting is de top 10 van ontwikkelingen meegegeven.

Deze definities zijn weliswaar niet waterdicht maar helpen wel om enige ordening aan te brengen. Het algemeen bestuur heeft in haar vergadering van 4 oktober 2022 het risicobeleid voor WF vastgesteld en daarbij voor de komende drie jaar ook een financiering meegegeven van de benodigde capaciteit om het beleid tot leven te brengen. Dit is als incidentele ruimtevrager voor de jaren 2023 t/m 2025 in de begroting opgenomen. Het beleid spreekt over risico bewust werken. Hiervoor is gekozen om te benadrukken dat het in de kern gaat om een organisatie die alert en anticiperend is op risico's en kansen, voortkomend uit ontwikkelingen, de omgeving of het werk zelf. Hierover wordt, afhankelijk van aard en omvang van de zich voordoende risico's, het gesprek aangegaan: met collega's (4 ogen principe), leidinggevenden en/of bestuur. Een dergelijk gesprek moet onderdeel zijn van de normale routines van de organisatie. Risicobewustzijn wordt ondersteund door een werkwijze: risicomangement. Met risicomangement wordt invulling gegeven aan een plan-do-check-act cyclus, waarbij wordt geborgd dat risico's niet alleen periodiek worden geïdentificeerd maar ook actief worden gemanaged en over de voortgang wordt gerapporteerd. De komende jaren zal risicomangement stapsgewijs integraal worden ingevoerd.

Strategische risico's

Met de afkortingen wordt de gerelateerde opgave aangeduid: watersystemen (WS), primaire keringen (PK), waterketen (WK), assetmanagement (AM), Bedrijfsvoering (BV).

Risico	Onvoldoende snelheid realiseren bergings- en retentiegebieden	WS
Oorzaak	Er is onvoldoende draagvlak bij natuur en landbouw. De procedures om te komen tot realiseren duren erg lang.	
Gevolg	Toenemende kans op overstromingen.	
Beheermaatregel	Met betreffende partijen wordt gesproken om eerder gemaakte afspraken toch door te laten gaan. De analyse van waar en hoeveel retentiegebieden noodzakelijk zijn wordt nog een kritisch tegen het licht gehouden.	

Risico	Met de aanpak van participatie worden verwachtingen geschapen die niet kunnen worden volgehouden. Er is (te)veel aandacht voor individuele belangen.	WS
Oorzaak	Er is veel aandacht voor participatie in de organisatie. Ook bestuurlijk is er veel oor voor individuele belangen. Participatie kan echter niet altijd consequent tot het einde van proces worden volgehouden bijv. omdat de financiële middelen ontbreken of snelheid nodig is.	

Gevolg	Energie gaat in 'leuke dingen voor enkelingen' zitten i.p.v. grotere maatschappelijke problemen. Bij niet kunnen volhouden van de beloofde participatie slaat betrokkenheid om in weerstand en cynisme.
Beheermaatregel	In ontwikkeling

Risico	De grondverwerving valt stil	WS
Oorzaak	KRW- en andere projecten zijn niet meer uitvoerbaar of lopen vertraging op. Gebiedsprocessen vallen stil. De organisatie komt deels zonder werk. De boeteclausules van subsidiegevers worden actueel bij niet volledig halen van de prestatie.	
Gevolg	KRW- en andere projecten zijn niet meer uitvoerbaar of lopen vertraging op. Gebiedsprocessen vallen stil. De organisatie komt deels zonder werk. De boeteclausules van subsidiegevers worden actueel bij niet volledig halen van de prestatie.	
Beheermaatregel	In ontwikkeling	

Risico	Er is geen (ecologische) ruimte om te werken in het Waddengebied	PK
Oorzaak	Het risico is dat er op formele planologische gronden niet aan de dijk in het Waddengebied gewerkt mag worden aan 'de groene dijk'. Informeel geven de natuurorganisaties en de beleidsmakers bij het Rijk hier wel ruimte voor. Dit is daarom een grote onzekerheid die in de besluitvorming in het AB en eerdere rapportages consequenties is benoemd.	
Gevolg	Uitwijken naar een ander voorkeursalternatief. Eventuele financiële gevolgen zijn nog niet te bepalen.	
Beheermaatregel	Er zijn gesprekken op alle niveaus en met alle betrokken partijen om te de 'planologische' ruimte wel te krijgen.	

Risico	Grip Op Grond: samenwerken overheden in 'allianties', en samen optrekken op het gebied van slib en grondstromen lukt onvoldoende	PK
Oorzaak	Grondverzet is de grootste kostenpost voor de projecten. Ook het beleid om duurzaam, energie- en CO ₂ neutraal te willen werken legt een groot beslag op de wijze waarop de projecten worden uitgevoerd. Door als overheden samen te werken op het gebied van slib en grond kan invulling worden gegeven aan circulair werken. Dit is een nieuwe en andere aanpak voor WF en betekent een sprong voorwaarts in de één overheidsgedachte. Dit is voor alle partijen daarom lastig.	
Gevolg	Vertraging in de uitvoering. Substantiële kostenverhoging van de bouw.	
Beheermaatregel	We werken samenwerkingsvormen uit en proberen via de Grip-Op-Grond samenwerking ook de concrete gronduitwisseling toe stand te brengen.	

Risico	Het lukt niet om de projecten goed te bemensen en goed te beheersen en professioneel te faciliteren.	PK
Oorzaak	In de dijkversterkingen is WF risicodragend. Dat vraagt goede vakmensen. En een beheerste en planmatige aanpak. Gezien de krappe arbeidsmarkt is het risico dat we niet altijd de goed collega op de goede plek krijgen. Een ander risico is dat de dijkversterkingen in de basis omvangrijk en complexer zijn dan de reguliere projecten van WF. Het gaat eigenlijk om een schaalessprong. En dat vraagt ook een schaalessprong in de sturing en beheersing van projecten.	
Gevolg	Vertraging in de uitvoering; substantiële kostenverhoging van de bouw.	
Beheermaatregel	De ingevoerde kredietreserve en een bestemmingsreserve zijn bedoeld om de consequenties van opgetreden risico's op te vangen. Proactief gezien zijn we bezig voldoende en goed personeel te werven. En we werken aan nieuwe beheersinstrumenten op het gebied van planning, kostenbeheersing en risicobeheersing.	

Risico	De zuiveringscapaciteit is niet passend op het aanbod	WK
Oorzaak	Door deregulering, en het verdwijnen van de toets plicht op rioleringsplannen, is geen inzicht in de noodzakelijke afnamecapaciteit.	

Gevolg	Inefficiënte zuiveringen. In noodgevallen is afvoer van afvalwater over de weg noodzakelijk. Er zijn extra investeringen in de zuiveringen noodzakelijk om gevolgen op te vangen.
Beheermaatregel	Er wordt veel overlegd met gemeenten en bedrijven om zicht te houden op de afvoer.

Risico	Ongewenste stoffen op de zuivering	WK
Oorzaak	Instrumenten voor bronanpak lozingen, zoals handhaving, liggen niet bij de waterschappen.	
Gevolg	Zuiveringsprocessen worden verstoord waardoor de efficiëntie van de zuiveringen achteruit gaat	
Beheermaatregel	Er wordt, naast bestuurlijke deelname aan de FUMO, periodiek overlegd met de FUMO om het belang onder de aandacht te houden.	

Risico	Minder lozing op RWZI's	WK
Oorzaak	Afhaken van grote (bedrijfsmatige) lozers doordat deze een eigen zuivering inrichten.	
Gevolg	De belastingopbrengst daalt; er ontstaat overcapaciteit rwzi's en de samenstelling van afvalwater kan ongunstig worden beïnvloed.	
Beheermaatregel	Door gesprekken met grote lozers wordt een vinger aan de pols gehouden en naar gezamenlijke oplossingen gezocht.	

Risico	De vervangingswaarde van onze assets is niet voldoende	AM
Oorzaak	Veel assets zijn om niet overgedragen in het verleden of met subsidie gebouwd zodat er geen vervangingswaarde in begroting is opgenomen. De vervangingswaarde van assets waarvan de kapitaalslasten wel in de begroting zitten is historisch bepaald en onvoldoende om bij einde technische levensduur door nieuwbouw te vervangen.	
Gevolg	Assets kunnen in onvoldoende tempo vervangen worden. De functiebediening gaat achteruit en het risico op (gevolg)schade neemt toe.	
Beheermaatregel	Het bestuur wordt inzicht gegeven in aard en omvang van de problematiek.	

Risico	Inzicht in een deel van de assets ontbreekt of is onvoldoende (aanwezigheid en staat van onderhoud)	AM
Oorzaak	Data zijn nog niet op orde, de legger is niet volledig	
Gevolg	De betrouwbaarheid van de betreffende assets gaat achteruit door gebrek aan en/of te laat onderhoud. Bij meer inzicht wordt het beter mogelijk om te sturen.	
Beheermaatregel	Middels het programma Real Time Data wordt gewerkt aan verbetering. Met het programma digitale transformatie worden slimme oplossingen voor inwinning en verwerking van data ontwikkeld.	

Risico	De procesautomatisering valt geheel of gedeeltelijk uit	AM
Oorzaak	De vervangingscyclus is te lang waarmee we de onderliggende technische ontwikkelingen niet kunnen bijhouden. Zo lopen de gebruikte Androidversies op hun eind en zijn besturings-Pc's verouderd. De aandacht voor en positionering van procesautomatisering telemetrie komt niet overeen met het belang ervan voor de primaire processen.	
Gevolg	Zuiveringen, rioolgemalen en poldergemalen kunnen geheel of gedeeltelijk uitvallen met verminderde waterkwaliteit, mogelijke wateroverlast en imagoschade en financiële schade, zowel maatschappelijk als voor WF, tot gevolg.	
Beheermaatregel	Er is onderzoek gedaan naar de problematiek en er zijn oplossingsrichtingen gedefinieerd. De eerste worden nu door de organisatie doorgevoerd. Er is beperkt budget vrijgemaakt om de eerste verbeteringen te kunnen doorvoeren. Veel assets kennen nog de mogelijkheid terug te vallen op handmatige bediening; getoetst wordt of de werking hiervan nog op orde is en of de kennis om ermee om te gaan nog voldoende aanwezig is in de organisatie.	

Risico	De uitvoering van werk blijft achter. De materiaal kosten en levertijden nemen toe door schaarste. Aannemers zijn niet meer beschikbaar of vragen de hoofdprijs voor het uitvoeren van het werk.	WF breed
Oorzaak	Wereldwijde economische ontwikkelingen. Werk kan niet worden uitgevoerd door toenemende materiaal of aannemerskosten bij gelijkblijvende budgetten of kan niet worden weggezet naar aannemers door dat aannemers niet meer inschrijven gezien hun eigen krapte aan mensen en overvloed aan aanbod. De grondverwerving valt stil door stikstofcrises	
Gevolg	Doelstellingen worden niet gehaald of vertragen. Noodzakelijk onderhoud kan niet meer worden uitgevoerd; De functiebediening in gevaar; Een deel van de organisatie komt stil te vallen.	
Beheermaatregel	Organisatie stuurt actief op realisatie doelstellingen. Flexibiliteit van de organisatie wordt vergroot waardoor mensen tijdelijk op andere werk kunnen worden ingezet.	

Risico	Opdrachten kunnen niet goed worden uitgevoerd	WF breed
Oorzaak	De bestuurlijk beschikbaar gestelde middelen zijn niet altijd in evenwicht met de ambities of gegeven opdrachten; Onduidelijk is wie eigenaar is van een probleem of opdracht. De rollen opdrachtgever en opdrachtnemer zijn niet altijd duidelijk.	
Gevolg	Doelstellingen worden niet gehaald of niet op efficiënte wijze gerealiseerd.	
Beheermaatregel	De organisatie probeert duidelijk te zijn over de benodigde financiële en personele randvoorwaarden voor het bereiken van doelen of uitvoeren van opdrachten. De recente overgang naar opgavegericht werken moet de opdrachtgever/nemer lijn verduidelijken en versterken. De onduidelijkheid die ontstaat bij het veranderen van werkwijzen en verantwoordelijkheden worden regelmatig in de organisatie besproken en verholpen.	

Risico	Er is onvoldoende geschoold, deskundig personeel. We kunnen onvoldoende aan nieuwe mensen komen, kennis gaat verloren	BV
Oorzaak	Krappe arbeidsmarkt; Onvoldoende ziektevervangende en onderbezetting. Kennis ligt soms bij 1 persoon	
Gevolg	De continuïteit van de bedrijfsvoering komt in gevaar, kwaliteit van de uitvoering van onze taken gaat achteruit. We kunnen niet meer voldoen aan onze wettelijke taken.	
Beheermaatregel	De organisatie werkt aan haar strategische personeelsplanning waarin dit vraagstuk aandacht krijgt door personele acties te benoemen, zoals het aannemen van jonge werknemers die zich vervolgens doorontwikkelen, het vroegtijdig anticiperen op AOW-gerelateerde uitstroom met een overdrachts-inwerkperiode. De organisatie tracht met de inzet van een eigen 'recruiter' en het effectief gebruik van de sociale media maximale wervingskracht te ontwikkelen in kader van arbeidsmarktcommunicatie.	

Operationele financiële risico's met een potentieel effect groter dan € 100.000

Begroting*)	Risico	Kans **)	Effect	Risico Bedrag ***)
WS/WK	Digitale veiligheid; ransomware aanval, hacking telemetrie (directe en indirecte kosten).	M	2.000.000	1.000.000
WS	Tegenvallen dividend NWB	L	900.000	180.000
WS/WK	Afwijking t.o.v. aannames gehanteerd bij opstellen begroting voor CAO-ontwikkelingen	H	4.000.000	3.600.000
WS/WK	Hogere werkelijke inflatie (G&D) dan geraamd in de begroting (3%)	M	1.100.000	550.000

WS/WK	Renterisico pensioenen voormalige bestuurders	M	-/-300.000	-/-150.000
WS	Maatschappelijke schade door nalatig handelen in waterbeheer	L	10.000.000	2.000.000
WK	Afvoer afvalwater bij uitval zuivering	L	2.500.000	500.000
WS/WK	Stijging energiekosten, opwek en gebruik onvoldoende afgestemd	M	500.000	250.000
WS/WK	Prijsstijging contracten, lange levertijden	M	1.000.000	500.000
WK	Uitval slibontwateringsinstallatie	L	2.500.000	500.000
	Totaal			8.930.000

Voor diverse financiële risico's zijn diverse beheermaatregelen genomen.

*) Begroting

WF kent een afzonderlijke begroting voor de taken: Watersystemen en Waterketen. Aangegeven wordt voor welke begroting het risico speelt. Indien het voor beide begrotingen speelt wordt het risico verdeeld conform de verhouding in omvang van de begroting: 2/3 Watersystemen (WS) en 1/3 Waterketen (WK). Deze berekening is gebruikt om de benodigde weerstandsvermogen per taak uit te rekenen (zie paragraaf 3.8).

***) Betekenis Kans

H: hoog: het risico heeft een grote kans van voordoen en wordt voor 90% meegenomen (vermenigvuldigingsfactor 0,9).

M: midden: het risico heeft een middelgrote kans van voordoen en wordt voor 50% meegenomen (vermenigvuldigingsfactor 0,5).

L: laag: het risico heeft een kleine kans van voordoen en wordt voor 20% meegenomen (vermenigvuldigingsfactor 0,2)

****) Risicobedrag

Het risicobedrag ontstaat door het effect te vermenigvuldigen met de met de kans corresponderende vermenigvuldigingsfactor.

Top 10 risicovolle ontwikkelingen

Risico	Krimp landbouwsector, geen bouwvergunningen	WF breed
Oorzaak	Stikstofproblematiek	
Gevolg	Minder draagvlak in landbouw, vertraging van investeringen, belastingopbrengst daalt, minder VE's	
Beheermaatregel	Actief volgen	

Risico	Landelijke herijking en provinciale vertaling vergt veel tijd waardoor onze strategiebepaling en vertaling naar planvorming stilvalt; WF trekt aan het kortste in de water en bodem leidend discussie of er is geen voortgang	S&O
Oorzaak	Landelijke verandering in denken met NPLG, Novex en Wabos: Water en bodem leidend bij toekennen functies.	
Gevolg	Kans: Landelijk herijking maakt heroverweging doelen mogelijk of helpt doelen te halen; Focus verschuift van steeds verder verbeteren watersysteem naar in stand houding en communicatie over acceptatie dat niet alles meer (technisch) valt op te lossen.	
Beheermaatregel	Actief meenemen in programma's	

Risico	Omgevingsprocessen worden steeds belangrijker maar ook moeilijker. Hoe verder belangen uit elkaar liggen hoe moeilijker we iets kunnen realiseren	WF breed
Oorzaak	Maatschappelijke polarisatie	
Gevolg	Het kost meer moeite, tijd, geld om zaken te realiseren.	
Beheermaatregel	Actief volgen	

Risico	Wateroverlast en droogte, door meer extremen in het weer, zoals zwaardere stormen, extreme neerslag en extreme droogte	WS
Oorzaak	Klimaatverandering	
Gevolg	Meer schade, meer vloedmerk, hogere kans op overstromingen en droogte waardoor meer schade aan gewas en natuur en bebouwde omgeving.	
Beheer	Middels het programma klimaat adaptatie wordt integraal gekeken naar gevolgen en maatregelen. In alle taken heeft het onderwerp expliciete aandacht.	

Risico	De funderingsproblematiek veenweide wordt WF aangerekend	WS
Oorzaak	De maatschappij accepteert geen overheid die alleen om technische reden verantwoordelijkheid afwijst	
Gevolg	Imagoschade; hogere kosten voor het Veenweidedossier indien WF de afwijzende houding niet kan volhouden	
Beheermaatregel	Het risico is onderdeel van de bestuurlijke afwegingen in het dossier Veenweide	

Risico	Nieuwe exoten duiken op die schade aan assets aanrichten bv de bever	WS
Oorzaak	Klimaatverandering en wereldwijde mobiliteit	
Gevolg	Imagoschade omdat de maatschappij de bestrijding niet accepteert; Imagoschade omdat de maatschappij bestrijding exotengroei waterplanten eist i.v.m. bevaarbaarheid waar dat vanuit afvoer niet noodzakelijk is; Grotere uitgaven voor de bestrijding.	
Beheermaatregel	In ontwikkeling	

Risico	De bruidsschat voor de overdracht (zanderige) keringen Waddeneilanden is onvoldoende en de kwaliteit van de dijken valt tegen	PK
Oorzaak	In het Bestuursakkoord Water is een financieringsmethodiek gesteld die maakt dat de kosten voor het eeuwigdurend onderhoud waarschijnlijk onvoldoende zijn.	
Gevolg	Hogere exploitatielasten zonder dekking. De hoogte is nog te bepalen.	
Beheermaatregel	Min of meer accepteren en hierover transparant rapporteren. Via de onderhandelingen ruimte vinden bij Rijkswaterstaat voor andere incidentele bijdragen.	

Risico	WF bijdragen HWBP gaan toenemen	PK
Oorzaak	HWBP heeft geconstateerd dat de netto bijdragen van de waterschappen niet op 10% uitkomen. Voor WF is dit berekend op 5%. Er worden diverse maatregelen overwogen voor het stabiliseren van het programma, waarbij de eigen bijdrage veelal onderdeel is van de voorgestelde oplossing. Daarnaast is ingangstoets HWBP niet meer subsidiabel. HWBP-risico's met kleine kans, groot gevolg (KKG) die niet zijn gekwantificeerd worden bij optreden niet volledig vergoed.	
Gevolg	Waar financiële voordelen tot nog toe naar WF vloeien, groeit de bijdrage in de toekomst naar de werkelijke 10% van de investering. Er geldt voor vergoeden van bovenbedoelde risico's een drempel van € 1 miljoen. Daarnaast geldt dat 10% eigen bijdrage moet zijn benut. Vervolgens geldt verdeling 90% / 10%.	
Beheer	Er wordt actief invloed uitgeoefend binnen het HWBP (bestuurlijk en ambtelijk) om de gevolgen zo veel mogelijk te verzachten.	

Risico	De wetgeving met betrekking tot de afvalstoffenheffing leidt tot toename van de kosten van slibafzet	WK
Oorzaak	Kwijtraken vrijstelling afvalstoffenheffing rioolslib door politieke besluitvorming wetgever.	
Gevolg	De kosten kunnen oplopen naar 33,15 euro per ton. Dit leidt tot een financieel nadeel van € 2,3 miljoen voor WF	
Beheermaatregel	De ontwikkelingen worden gevolgd en middels de UvW wordt invloed aangewend om de invoering te voorkomen of vertragen.	

Risico	Nieuwe normen en gewijzigde regelgeving betreffende effluent zuiveringen	WK
Oorzaak	Europese regelgeving	
Gevolg	Er zijn extra investeringen aan de zuiveringen noodzakelijk om aan de normen te kunnen voldoen.	
Beheermaatregel	De ontwikkelingen worden gevolgd en middels de UvW en haar Europese belangenbehartiger wordt invloed aangewend.	

3.8 Weerstandsvermogen

Wettelijke voorschriften

De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen bevat volgens het Waterschapsbesluit ten minste:

1. Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, met daarbij een beschouwing over de stand aan het begin, de mutaties en de stand aan het eind van het begrotingsjaar van de algemene reserves en bestemmingsreserves. Deze informatie is te vinden in paragraaf 3.4 en op de navolgende pagina.
2. Een inventarisatie van de risico's. Deze informatie is te vinden in paragraaf 3.7
3. Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's. De wetgever stelt overigens geen eisen aan het weerstandsvermogen; het waterschap is vrij om deze te bepalen. In deze paragraaf wordt het door het AB op 4 oktober 2022 vastgestelde beleid gevolgd.

Weerstandscapaciteit

Het navolgende overzicht van de reserves, geeft opgeteld de weerstandscapaciteit van WF. De weerstandscapaciteit wordt gevormd door de algemene reserves en de egaliseringsreserves.

Reserves totaal per 31-12
(bedragen x € 1 miljoen)

	Begroting	Meerjarige doorkijk			
	2023	2024	2025	2026	2027
Watersysteembeheer	11,7	9,5	7,6	6,1	6,0
Zuiveringsbeheer	4,4	4,2	4,1	4,7	5,3
Totaal	16,2	13,7	11,7	10,8	11,3

In de tabel Operationele financiële risico's is een overzicht opgenomen van de operationele risico's groter dan € 100.000. Dit geeft een inschatting van de middelen die we nodig hebben bij het optreden van de risico's: de benodigde weerstandscapaciteit.

Op basis van een inschatting van de kans, impact en financiële omvang bedragen de bestuurlijk relevant geachte risico's maximaal € 8,9 miljoen. Dit bedrag wordt gecorrigeerd voor de samenloopfactor (0,9). Daarmee wordt uitdrukking gegeven aan het gegeven dat niet alle risico's zich tegelijk voordoen.

De totaal minimaal benodigde weerstandscapaciteit voor WF bedraagt: € 8,0 miljoen.

Opgesplitst naar taak is dit:

- Watersystemen: € 5,8 miljoen
- Waterzuivering: € 2,2 miljoen

Algemene reserve

Voor meer informatie over de algemene reserve en bestemmingsreserves zie paragraaf 3.4.

Weerstandsvermogen

De weerstandsratio is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserves en egalisatiereserves) en de benodigde weerstandscapaciteit.

In formule ziet dit er als volgt uit:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

$$\text{De ratio weerstandsvermogen bedraagt: } \frac{16,2}{0,9 \times 8,9} = 2,02$$

Wetterskip Fryslân hanteert een minimale ratio van 1,0 voor de ratio weerstandsvermogen.

Hierna is een tabel met de meerjarige informatie ratio weerstandsvermogen opgenomen. Voor de berekening van de meerjarige doorkijk is een gelijkblijvende niveau operationele financiële risico gehanteerd.

Ratio Weerstandsvermogen	Begroting	Meerjarige doorkijk (indicatief)			
	2023	2024	2025	2026	2027
WF totaal	2,02	1,71	1,47	1,34	1,41

3.9 Verbonden partijen

Hieronder zijn de partijen opgenomen waarmee Wetterskip Fryslân op de een of andere manier is verbonden. Volgens de voorschriften uit het besluit beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen zijn de verbonden partijen niet geconsolideerd in de begroting van Wetterskip Fryslân.

Wetterskip Fryslân Deelnemingen, Leeuwarden

Rechtsvorm: Besloten vennootschap (bv)

Openbaar belang:

De activiteiten van de holding bestaan met name uit het deelnemen in, zich financieel interesseren in, toezicht uitoefenen op en het bestuur voeren uitsluitend over andere ondernemingen en vennootschappen met bepaalde doelen. De holding neemt voor 50% deel in de Voorzuivering Zuivelafvalwater Workum V.O.F. en voor 50% deel in Grienskip BV.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
2021	498.805	447.822

Voorzuivering Zuivelafvalwater Workum V.O.F., Leeuwarden

Opgave: Waterketen

Rechtsvorm: vennootschap onder firma (vof)

Openbaar belang:

Samenwerkingsverband tussen Friesland Campina en Wetterskip Fryslân Deelnemingen BV (elk voor 50%). Het samenwerkingsverband is aangegaan in het kader van de zogenaamde afhaakproblematiek. En gericht op het voorkomen van structurele over- dan wel onderbelasting van de rioolwaterzuivering.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
2021	539.628	328.281

Grienskip BV, Leeuwarden

Opgave: Assetmanagement

Rechtsvorm: Besloten vennootschap (bv)

Openbaar belang:

Samenwerkingsverband tussen Caparis NV (25%), Empatec NV (25%) en Wetterskip Fryslân Deelnemingen BV (50%). Grienskip is een leerwerkbedrijf dat onder andere tot doel heeft om mensen met een afstand tot het reguliere arbeidsproces te betrekken bij werkzaamheden op het gebied van onder meer groenonderhoud en exoten- en distelbestrijding.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
2021	106.813	513.585

Het Noordelijk Belastingkantoor, Haren

Opgave: Bedrijfsvoering

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling (gr)

Openbaar belang:

De waterschappen Wetterskip Fryslân, Noorderzijvest en Hunze en Aa's en de gemeente Groningen zijn deelnemer in Het Noordelijk Belastingkantoor. De samenwerking is een gemeenschappelijke regeling. Het Noordelijk Belastingkantoor heft en int voor de deelnemers de belastingen en voert de Wet WOZ uit.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
2021	322.882	5.377.683

Het Waterschapshuis, Amersfoort

Opgave: Bedrijfsvoering

Rechtsvorm: Publiekrechtelijke rechtspersoon

Openbaar belang:

Het Waterschapshuis is een gemeenschappelijke regeling waarin de waterschappen een deel van hun activiteiten met betrekking tot de gegevenshuishouding en informatievoorziening hebben samengebracht. Binnen Het Waterschapshuis zijn twee afzonderlijke onderdelen opgezet waarin de collectieve en facultatieve taken zijn ondergebracht.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
2021	0	8.301.131

Fryske Útfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing, Grou

Opgave: Bedrijfsvoering

Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling (gr)

Openbaar belang:

De FUMO voert de vergunningverlening, toezicht en handhaving van complexere inrichtingen uit voor alle Friese gemeenten, de provincie en het waterschap. Het waterschap heeft de advisering over vergunningverlening, toezicht en handhaving bij indirecte lozingen bij de FUMO ondergebracht. De FUMO is een gemeenschappelijke regeling van gemeenten, provincie en Wetterskip Fryslân.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
2021	1.422.044	5.280.240

De Nederlandse Waterschapsbank N.V., Den Haag

Opgave: Bedrijfsvoering

Rechtsvorm: Naamloze vennootschap (n.v.)

Openbaar belang:

De Nederlandse Waterschapsbank is een financiële dienstverlener, die korte en lange financieringen aanbiedt gericht op de Nederlandse publieke sector. De aandelen zijn in handen van overheden, waarvan 81% in die van de waterschappen.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
2021	1.902.000.000	94.117.000.000

Vereniging Waterketen Noord, Glimmen

Opgave: Waterketen

Rechtsvorm: Vereniging van participanten (vzw)

Openbaar belang:

Het onderzoeksinstituut op het gebied van water, Wetsus, wordt ondersteund door nationale en internationale universiteiten. Dit resulteert in innovatieve en duurzame technologieën die bijdragen aan oplossingen van watervraagstukken. De waterschappen Wetterskip Fryslân, Noorderzijlvest en Hunze en Aa's, de waterleidingbedrijven uit Groningen en Drenthe en het Waterlaboratorium Noord hebben een vereniging opgericht om te participeren in Wetsus.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
2018	52.803	40.000

Centre of Expertise Watertechnology, Leeuwarden

Opgave: Waterketen

Rechtsvorm: Stichting

Openbaar belang:

Wetterskip Fryslân is partner in de Stichting **Centre of Expertise Water Technology (CEW)**. Doel van het publiek-private samenwerkingsverband is het versterken van de kenniseconomie op het gebied van watertechnologie door het verhogen van de onderwijskwaliteit en instroom in het beroepsonderwijs, het leveren van een directe bijdrage aan het innovatievermogen van het bedrijfsleven en het vergroten van de mobiliteit en flexibiliteit van zittend personeel.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
2021	2.646.967	845.973

Centrum Innovatief Vakmanschap-Water, Leeuwarden

Opgave: Bedrijfsvoering

Rechtsvorm: Coöperatie

Openbaar belang:

Het Centrum voor Innovatief Vakmanschap - Water (CIV-Water) biedt watergerelateerde opleidingen en cursussen aan. Door natuurlijk verloop en veranderingen op de arbeidsmarkt is een investering nodig om voor de toekomst goed opgeleid personeel te kunnen krijgen. Deelname aan het CIV-Water biedt het waterschap de mogelijkheid goed opgeleid personeel te werven en zittend personeel om te scholen. CIV-water valt juridisch en organisatorisch onder het Friesland College.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
2019	990.401	769.561

Stichting Waterschapserfgoed, Leeuwarden

Opgave: Deelsystemen

Rechtsvorm: stichting

Openbaar belang:

De Stichting Waterschapserfgoed heeft als doel de instandhouding van onroerend waterschapserfgoed. Het gaat hierbij vooral om de monumenten die indertijd beschermd zijn op grond van de Monumentenwet (thans Erfgoedwet). Wetterskip Fryslân doneert een jaarlijkse vaste bijdrage voor het onderhoud van de ruim dertig objecten Het stichtingsbestuur krijgt ambtelijke ondersteuning vanuit Wetterskip Fryslân.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
2021	424.098	126.653

Unie van waterschappen

Opgave: Bedrijfsvoering

Rechtsvorm: vereniging

Openbaar belang:

De Unie van Waterschappen is de vereniging van de Nederlandse waterschappen. Waterschappen zijn verantwoordelijk voor het beheer van waterkeringen, het regionale waterbeheer en het zuiveren van afvalwater. In totaal zijn er 21 waterschappen in Nederland. De Unie van Waterschappen vertegenwoordigt de waterschappen in het nationale en internationale speelveld, behartigt de belangen van de waterschappen en stimuleert kennisuitwisseling en samenwerking.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
2021	3.134.712	23.517.682

Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA), Amersfoort

Opgave: Bedrijfsvoering

Rechtsvorm: vereniging

Openbaar belang:

STOWA is het kenniscentrum van de regionale waterbeheerders (veelal de waterschappen) in Nederland. STOWA ontwikkelt, vergaart, verspreidt en implementeert toegepaste kennis die de waterbeheerders nodig hebben om de opgaven waar zij in hun werk voor staan, goed uit te voeren. Deze kennis kan liggen op toegepast technisch, natuurwetenschappelijk, bestuurlijk-juridisch of sociaalwetenschappelijk gebied.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
2021	9.627.949	14.283.503

BIJLAGEN

Bijlage 1: begroting naar kosten en opbrengsten

(Bedragen x € 1 miljoen)

omschrijving van de kostensoorten	Begroting 2023	Begroting 2022	Realisatie 2021
Rente	12,3	11,9	12,1
Afschrijvingen	41,6	42,2	39,9
Personeelslasten	61,7	57,7	55,9
Onderhoud door derden	27,8	21,7	21,8
Goederen en diensten derden	38,2	36,7	32,8
Bijdragen aan derden	13,6	12,4	13,5
Dotatie voorzieningen	0,3	0,3	0,5
Onvoorzien	0,2	0,2	-
	195,5	182,9	176,6
Financiële baten	2,9 *	2,4	2,6
Personeelsbaten	0,2 *	0,2	0,6
Goederen en diensten aan derden	2,4 *	2,6	4,2
Bijdragen van derden	1,6 *	1,6	5,1
Waterschaps-belastingen	169,7	164,4	164,1
Kwijtschelding en oninbaar	-5,4	-4,4	-4,3
Geactiveerde lasten	12,6 *	11,4	10,0
Onttrekking aan voorzieningen	0,0		0,3
	184,0	178,2	182,6
Onttrekking bestemmings- reserves	0,5	0,5	1,8
Voordelig resultaat			7,8
Nadelig resultaat	-11,0	-4,2	

Bijlage 2: kostenverdeelstaat

*Kostenverdeelstaat
(bedragen x € 1 miljoen)*

Kosten- en opbrengstsoorten	Totaal	BEGROTING 2023 te verdelen naar:		
		Hulpkosten- en kostenplaatsen	Beleids producten	Derden
Rente	12,3	12,3		
Afschrijvingen	41,6	4,3	37,3	
Personeelslasten	61,7	61,8		
Onderhoud door derden	27,8	5,6	22,1	
Goederen en diensten van derden	38,2	13,7	24,5	
Bijdragen aan derden	13,6	6,6	7,0	
Kwijtschelding/oninbaar	5,4		5,4	
Toevoeging voorzieningen	0,3		0,3	
Onvoorzien	0,2		0,2	
Financiële baten	-2,9		-2,9	
Personeelsbaten	-0,2	-0,2		
Goederen en diensten aan derden	-2,4	-0,5	-1,6	-0,4
Bijdragen van derden	-1,6	-1,1	-0,5	
Geactiveerde lasten	-12,6		-12,6	
Doorbelasting naar derden		-0,4		0,4
Saldo	181,2	102,2	79,1	

*Te verdelen kosten van de hulpkosten- en kosten-
plaatsen:*

BEGROTING 2023	1e kosten	Toerekening	Totaal
Eigen plannen	2,3	8,9	11,2
Plannen van derden	0,2	1,1	1,3
Beheersinstrumenten waterkeringen	0,3	1,3	1,7
Aanleg en onderhoud waterkeringen	21,0	5,6	26,7
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	0,0	0,1	0,1
Beheersinstrumenten watersystemen	0,2	2,6	2,8
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	15,1	8,8	23,9
Baggeren van waterlopen en saneren waterbodems	4,3	1,1	5,4
Beheer hoeveelheid water	14,8	10,5	25,3
Calamiteitenbestrijding watersystemen			
Monitoring watersystemen	0,4	5,9	6,2
Getransporteerd afvalwater	3,9	1,5	5,5
Gezuiverd afvalwater	16,3	9,9	26,1

Verwerkt slib	9,8	1,6	11,3
Afvalwaterbehandeling door derden	0,6		0,6
Beheersinstrumenten vaarwegen en havens			
Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	0,7	0,0	0,8
Belastingheffing		3,6	3,6
Invordering		1,8	1,8
Bestuur	1,1	7,9	9,0
Externe communicatie	0,1		0,1
Onvoorzien	0,2		0,2
Kwijtschelding en oninbaar	5,4		5,4
Overige baten en lasten	-19,1	25,2	6,0
Beheer Keurkwartet en VTH-beleid		0,0	0,0
Vergunningen en meldingen	-0,4	3,9	3,5
Adviezen vergunningen		0,2	0,2
Toezicht	0,1	1,4	1,5
Handhaving	0,1	0,9	0,9
Stim. derden aanpak en subsidies lozingen		0,1	0,1
totaal beleidsproducten:	77,4	103,8	
te verdelen naar de twee taken:			181,2

Taak	Belastingheffing	Toerekening	Reservebeleid	Resultaat
Watersysteembeheer	-113,8	122,0	-0,5	-7,7
Zuiveringsbeheer	-55,9	59,1		-3,2
Resultaat	-169,7	181,2	-0,5	-11,0

Begroting naar kostendragers:

	Begroting 2023	Begroting 2022	Realisatie 2021
Watersysteembeheer			
Netto kosten	119,3	107,3	99,3
Onvoorzien	0,1	0,1	0,0
Kwijtschelding/oninbaar	1,4	1,1	1,1
Dividend en andere algemene opbrengsten	1,3	1,4	1,2
Netto lasten	122,0	109,9	101,6
Belastingheffing	113,8	106,4	106,7
Bruto resultaat	-8,3	-3,5	5,1
Mutaties bestemmingsreserves	0,5	0,5	1,6
Netto resultaat	-7,7	-3,0	6,7
Zuiveringsbeheer	Begroting 2023	Begroting 2022	Realisatie 2021
Netto kosten	50,3	46,6	42,8
Onvoorzien	0,1	0,1	0,0
Kwijtschelding/oninbaar	4,0	3,3	3,2
Dividend en andere algemene opbrengsten	4,7	9,3	10,5
Netto lasten	59,1	59,2	56,5
Belastingheffing	55,9	58,0	57,4
Bruto resultaat	-3,2	-1,2	0,9
Mutaties bestemmingsreserves		0,0	0,2
Netto resultaat	-3,2	-1,2	1,1
Totaal	Begroting 2023	Begroting 2022	Realisatie 2021
Bruto resultaat	-11,5	-4,7	6,0
Mutaties bestemmingsreserves	0,5	0,5	1,8
Netto resultaat	-11,0	-4,2	7,8

Bijlage 3: tarieven 2023

	Tarief 2023	Tarief 2022	Heffingsmaatstaf	Begroot aantal Heffingseenheden
Watersysteembeheer				
Watersysteemheffing				
Ingezetenen	€ 107,43	€ 102,14	Woonruimte	291.975
Gebouwd:				
- Binnendijks	0,05702%	0,06010%	WOZ-waarde	93.098.000.000
- Buitendijks	0,01425	0,01502%	WOZ-waarde	1.687.000.000
Ongebouwd:				
- buitendijks onbemalen	€ 18,14	€ 16,96	Hectare	155
- buitendijks onbemalen wegen	€ 90,71	€ 84,79	Hectare	65
- buitendijks bemalen	€ 54,43	€ 50,87	Hectare	680
- buitendijks bemalen wegen	€ 127,00	€ 118,71	Hectare	5
- binnendijks onbemalen	€ 72,57	€ 67,83	Hectare	1.960
- binnendijks onbemalen wegen	€ 145,14	€ 135,67	Hectare	70
- binnendijks bemalen	€ 108,86	€ 101,75	Hectare	234.805
- binnendijks bemalen wegen	€ 181,43	€ 169,58	Hectare	6.215
Natuur	€ 8,67	€ 8,12	Hectare	51.710
Verontreinigingsheffing				
Woningen en bedrijven die rechtstreeks op het oppervlaktewater lozen.	€ 58,64	€ 61,73	Vervuilingseenheden	28.775
Zuiveringsbeheer				
Zuiveringsheffing				
Woningen, forfaitaire bedrijven, tabelbedrijven, meetplichtige bedrijven	€ 58,64	€ 61,73	Vervuilingseenheden	953.645
Bruto belastingopbrengsten				
Watersysteembeheer	€ 113.767.499	€ 106.424.228		
Zuiveringsbeheer	€ 55.921.743	€ 58.014.814		
Kwijtschelding en oninbaarheid				
Kwijtschelding	€ 4.435.000	€ 3.494.833		
Oninbaarheid	€ 969.620	€ 912.666		
Aangepast conform begroting 2023				

Bijlage 3: tarieven 2023

	Tarief 2023	Tarief 2022	Heffingsmaatstaf	Begroot aantal Heffings- eenheden
Watersysteembeheer				
Watersysteemheffing				
Ingezetenen	€ 107,43	€ 102,14	Woonruimte	291.975
Gebouwd:				
- Binnendijks	0,05702%	0,06010%	WOZ-waarde	93.098.000.000
- Buitendijks	0,01425	0,01502%	WOZ-waarde	1.687.000.000
Ongebouwd:				
- buitendijks onbemalen	€ 18,14	€ 16,96	Hectare	155
- buitendijks onbemalen wegen	€ 90,71	€ 84,79	Hectare	65
- buitendijks bemalen	€ 54,43	€ 50,87	Hectare	680
- buitendijks bemalen wegen	€ 127,00	€ 118,71	Hectare	5
- binnendijks onbemalen	€ 72,57	€ 67,83	Hectare	1.960
- binnendijks onbemalen wegen	€ 145,14	€ 135,67	Hectare	70
- binnendijks bemalen	€ 108,86	€ 101,75	Hectare	234.805
- binnendijks bemalen wegen	€ 181,43	€ 169,58	Hectare	6.215
Natuur	€ 8,67	€ 8,12	Hectare	51.710
Verontreinigingsheffing				
Woningen en bedrijven die rechtstreeks op het oppervlaktewater lozen.	€ 58,64	€ 61,73	Vervuilingseenheden	28.775
Zuiveringsbeheer				
Zuiveringsheffing				
Woningen, forfaitaire bedrijven, tabelbedrijven, meetplichtige bedrijven	€ 58,64	€ 61,73	Vervuilingseenheden	953.645
Bruto belastingopbrengsten				
Watersysteembeheer	€ 113.767.499	€ 106.424.228		
Zuiveringsbeheer	€ 55.921.743	€ 58.014.814		
Kwijtschelding en oninbaarheid				
Kwijtschelding	€ 4.435.000	€ 3.494.833		
Oninbaarheid	€ 969.620	€ 912.666		

Aangepast conform begroting 2023

J

From: [redacted] <[redacted]@noordelijkbelastingkantoor.nl>
Sent: maandag 20 maart 2023 09:49
To: [redacted]
Cc: [redacted]
Subject: RE: Gegevens Kostentoedelingsonderzoek

Hoi [redacted]

Gaan we mee bezig!
We verwachten in de loop van deze week met een antwoord te komen.

Met vriendelijke groet,

[redacted] / Controller

[redacted]
[redacted]@noordelijkbelastingkantoor.nl

**Noordelijk
Belastingkantoor**

Raadhuisplein 10, 9724 DA Groningen
Postbus 88, 9700 AB Groningen

www.noordelijkbelastingkantoor.nl

Van: [redacted] <[redacted]@weterskipfryslan.nl>
Verzonden: vrijdag [redacted]
Aan: [redacted]@noordelijkbelastingkantoor.nl>; [redacted]
[redacted]@noordelijkbelastingkantoor.nl>; [redacted]@noordelijkbelastingkantoor.nl>
Onderwerp: Gegevens Kostentoedelingsonderzoek

Hallo,

De huidige kostentoedelingsverordening is geldig voor de periode 2019-2023. Dit betekent dat Weterskip Fryslân een nieuwe kostentoedelingsverordening moet vaststellen.

Het aandeel voor ingezetenen is een bestuurlijke keuze. De verdeling over de categorieën gebouwd, ongebouwd en natuur gaat op basis van de onderlinge waardeverhouding.

De firma TAUW gaat een onderzoek naar de waarden en oppervlakten om de onderlinge waardeverhouding te bepalen.

De peildatum mag maximaal twee jaar voor de ingangsdatum liggen. De ingangsdatum is 1-1-2024. De peildatum is dus maximaal 1-1-2022. De voorkeur binnen Weterskip Fryslân is echter een peildatum zo dicht mogelijk bij de ingangsdatum, in dit geval dus 1-1-2023, als dit mogelijk is.

Voor het onderzoek en de berekening wil ik graag de onderstaande gegevens van jullie ontvangen:

- Het ruimtebeslag van de gebouwde objecten. Hierbij gaat het om de daadwerkelijke oppervlakte van de objecten en de meegetaxeerde oppervlakte. Graag de gegevens per 1-1-2022 en 1-1-2023 (indien beschikbaar).

- De waarde van gebouwd met peildatum 1-1-2022 en 1-1-2023 (indien beschikbaar).

Graag hoor ik van jullie of jullie deze gegevens kunnen leveren en op welke termijn.

Mogelijk komen er in het verloop van het onderzoek, bestuurlijke vaststelling nog nadere detailvragen. Ik verzoek jullie om hier rekening mee te houden.

De planning ziet globaal als volgt uit:

Februari – 1 mei 2023	Opstellen kostentoedelingsrapport + bestuursvoorstel
24 mei 2023	Behandeling voorstel in DO
30 mei 2023	1 ^e behandeling voorstel in DB
13 juni 2023	Eventueel 2 ^e behandeling in DB
3 juli of 17 juli 2023	Commissie of AB inspraakrijpverklaring
18 juli 2023 – 12 september 2023	Ter inzagelegging concept-verordening (in verband met vakantie 8 weken ipv wettelijke 6 weken)
13 – 22 september 2023	Behandeling eventuele inspraakreacties
5 oktober 2023	Behandeling voorstel en reactie op inspraak door DO
10 oktober 2023	Behandeling en vaststellen verordening door DB
6/7 november 2023	Behandeling in adviescommissies
20 november 2023	Vaststelling door AB

Met vriendelijke groeten,

Vakgroep Control, Financiën en Inkoop;

M.

E. @weterskipfryslan.nl

Werkdagen: di | wo | do | vr

WeterskipFryslân 058-292 2222 | Postbus 36, 8900 AA Leeuwarden

www.weterskipfryslan.nl

EN WAT DOEN WE MORGEN MET WATER?

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print.

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print.

Dit bericht is alleen bestemd voor de geadresseerden. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

From: [redacted] <[redacted]@noordelijkbelastingkantoor.nl>
Sent: woensdag 22 maart 2023 14:12
To: [redacted]
Subject: FW: Gegevens Kostentoedelingsonderzoek
Attachments: MJR 15-03 vs Rekening 2022.xlsx

Hoi [redacted]

Zie hieronder Tom zijn reactie op jou vragen.

Met vriendelijke groet,

[redacted] / Controller

[redacted]
[redacted]@noordelijkbelastingkantoor.nl

**Noordelijk
Belastingkantoor**

Raadhuisplein 10, 9724 DA Groningen
Postbus 88, 9700 AB Groningen

www.noordelijkbelastingkantoor.nl

Van: [redacted] <[redacted]@noordelijkbelastingkantoor.nl>
Verzonden: woensdag 22 maart 2023 11:28
Aan: [redacted] <[redacted]@noordelijkbelastingkantoor.nl>
Onderwerp: FW: Gegevens Kostentoedelingsonderzoek

Hoi [redacted]

Het klopt wat [redacted] stelt.

Tijdens de rekening werd het stijgingspercentage voor 2022 van de Waarderingskamer nog aangehouden (8,3%).

In de afgelopen periode na 01-01-2023 is de raming op grond van wat er inmiddels in het bestand staat vs. realisatie % vorige jaren gestegen met 2,1% naar 10,4%.

Hierdoor stijgt de raming van de opbrengst met hetzelfde percentage, in geld € 1.090.813,-

Dit zal ook tijdens de 1^e kwartaalrapportage zichtbaar zijn. Voor de overige waterschappen gaat het om HEA +1,7% en NZV 1,1%.

Zie hiervoor de onderstaande tabel en bijlage.

Stand van zaken rekening 2022				Stand van zaken nu (MJR 15-3-2023)				Stijgingspercentage waarde	
Belastingsrt	Raming opbr	Raming waarde	tarief	Belastingsrt	Raming opbr	Raming waarde	tarief	gebouwd 2022 t.o.v. 2021	
WSHE G				WSHE G					
Binnendijks	50.736.420	84.420.000.000	0,06010%	Binnendijks	51.822.427	86.227.000.000	0,06010%	Rekening 2022	8,3%
Buitendijks	224.249	1.493.000.000	0,01502%	Buitendijks	229.055	1.525.000.000	0,01502%	MJR 15-03	10,4%
	50.960.669	85.913.000.000			52.051.482	87.752.000.000			
				Meeropbr. t.o.v. rekening	1.090.813				
				Toename in %	2,1%	2,1%			2,1%

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Het Noordelijk Belastingkantoor

Bezoekadres

Raadhuisplein 10

9751 AN Haren

M: 06 11539991

Van: [redacted] <[redacted]@wetterskipfryslan.nl>
Verzonden: woensdag 22 maart 2023 08:52
Aan: [redacted] <[redacted]@noordelijkbelastingkantoor.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@noordelijkbelastingkantoor.nl>
Onderwerp: RE: Gegevens Kostentoedelingsonderzoek

Hoi [J]

Bedankt voor de informatie.

Als ik het goed begrip is de waarde 2022 de waarde die gebruikt wordt voor de aanslagen 2022. Deze waarden hebben waardepeildatum van 1-1-2021.

De waarde 2023 heeft een waardepeildatum van 1-1-2022.

Klopt mijn redentie?

In de jaarrapportage 2022 is de opbrengst gebouwd inclusief geschatte balansposten uitgekomen op:

Gebouwd	Opgelegd 2022	Nog op te leggen 2022	Opbrengst		Eenheden 2022
			2022	Tarief	
Binnendijks	47.047.207	3.689.213	50.736.420	0,06010%	84.420.000.000
Buitendijks	202.022	22.226	224.248	0,01502%	1.492.996.005
	47.249.229	3.711.439	50.960.668		85.912.996.005

Er wordt nu een prognose voor 2022 afgegeven van 87.752.000.000, oftewel afgerond 1.839.000.000 meer WOZ-waarde. Uitgaande van het hoogste tarief van 0,06010% zou dit een meeropbrengst betekenen van ruim € 1,1 miljoen.

Opgabe nu (21-3-2023)

87.752.000.000

Vershil:

1.105.241

0,06010%

1.839.003.995

Klopt dit?

Groet [J]

Van: [J] <marco.bos@noordelijkbelastingkantor.nl>

Verzonden: dinsdag 21 maart 2023 16:53

Aan: [J] <sdeboer@wetterskipfryslan.nl>

CC: [J] <tom.hiemstra@noordelijkbelastingkantor.nl>

Onderwerp: RE: Gegevens Kostentoedelingsonderzoek

Hallo [J]

Tom is er even voor jullie mee bezig geweest!

Met peildatum wordt bedoeld de aanvang van het belastingjaar en niet waarde peildatum, die is nl. nog een jaar daarvoor.

De huidige prognose is dat de totale waarde voor 2022 en 2023 doorgroeit naar de volgende omvang:

Waterschap	Prognose waarde 2022	Toegerekende oppervlakte 2022	Prognose waarde 2023	Toegerekende oppervlakte 2023
WSF	87.752.000.000	40.000 ha.	99.511.000.000	40.300 ha.

- Uitgangspunt voor de waarde is de realisatie van 2020 en de gehanteerde stijgingspercentages 2021 t/m 2023 zoals zijn opgenomen in de meerjarenraming.
- 'Ruimtebeslag' is een nieuwe, niet eerder gebruikte term. Ik ga er van uit dat hier de toegerekende oppervlakte wordt bedoeld. De toegerekende oppervlakte is een optelsom van de toegekende en de meegetaxeerde oppervlakte van 'G' en 'B' objecten zoals deze nu zijn geregistreerd (15-03). Mutaties hierop zijn nog mogelijk door aanvullingen en correcties over 2022 en de nog te verwerken TDK bestanden 2023.

Kun je hier zo mee uit de voeten?

Met vriendelijke groet,

[J] / Controller

[J]
[J]@noordelijkbelastingkantor.nl

**Noordelijk
Belastingkantoor**

Raadhuisplein 10, 9724 DA Groningen
Postbus 88, 9700 AB Groningen

www.noordelijkbelastingkantor.nl

Van: [J] <sdeboer@wetterskipfryslan.nl>

Verzonden: vrijdag 17 maart 2023 13:45

Aan: [J] <marco.bos@noordelijkbelastingkantor.nl>; [J] <tom.hiemstra@noordelijkbelastingkantor.nl>; Henk Meinders

<Henk.Meinders@noordelijkbelastingkantor.nl>

Onderwerp: Gegevens Kostentoedelingsonderzoek

Hallo,

De huidige kostentoedelingsverordening is geldig voor de periode 2019-2023. Dit betekent dat Wetterskip Fryslân een nieuwe kostentoedelingsverordening moet vaststellen. Het aandeel voor ingezetenen is een bestuurlijke keuze. De verdeling over de categorieën gebouwd, ongebouwd en natuur gaat op basis van de onderlinge waardeverhouding. De firma TAUW gaat een onderzoek naar de waarden en oppervlakten om de onderlinge waardeverhouding te bepalen.

De peildatum mag maximaal twee jaar voor de ingangsdatum liggen. De ingangsdatum is 1-1-2024. De peildatum is dus maximaal 1-1-2022. De voorkeur binnen Wetterskip Fryslân is echter een peildatum zo dicht mogelijk bij de ingangsdatum, in dit geval dus 1-1-2023, als dit mogelijk is.

Voor het onderzoek en de berekening wil ik graag de onderstaande gegevens van jullie ontvangen:

- Het ruimtebeslag van de gebouwde objecten. Hierbij gaat het om de daadwerkelijke oppervlakte van de objecten en de meegetaxeerde oppervlakte. Graag de gegevens per 1-1-2022 en 1-1-2023 (indien beschikbaar).
- De waarde van gebouwd met peildatum 1-1-2022 en 1-1-2023 (indien beschikbaar).

Graag hoor ik van jullie of jullie deze gegevens kunnen leveren en op welke termijn.

Mogelijk komen er in het verloop van het onderzoek, bestuurlijke vaststelling nog nadere detailvragen. Ik verzoek jullie om hier rekening mee te houden.

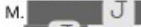
De planning ziet globaal als volgt uit:

Februari – 1 mei 2023	Opstellen kostentoedelingsrapport + bestuursvoorstel
24 mei 2023	Behandeling voorstel in DO
30 mei 2023	1 ^e behandeling voorstel in DB
13 juni 2023	Eventueel 2 ^e behandeling in DB
3 juli of 17 juli 2023	Commissie of AB inspraakrijpverklaring
18 juli 2023 – 12 september 2023	Ter inzagelegging concept-verordening (in verband met vakantie 8 weken ipv wettelijke 6 weken)
13 – 22 september 2023	Behandeling eventuele inspraakreacties
5 oktober 2023	Behandeling voorstel en reactie op inspraak door DO
10 oktober 2023	Behandeling en vaststellen verordening door DB
6/7 november 2023	Behandeling in adviescommissies
20 november 2023	Vaststelling door AB

Met vriendelijke groeten,

Vakgroep Control, Financiën en Inkoop;

M.

E. @wetterskipfryslan.nl

Werkdagen: di | wo | do | vr

WetterskipFryslân 058-292 2222 | Postbus 36, 8900 AA Leeuwarden

www.wetterskipfryslan.nl

EN WAT DOEN WE MORGEN MET WATER?

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print.

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print.

Dit bericht is alleen bestemd voor de geadresseerden. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print.

Dit bericht is alleen bestemd voor de geadresseerden. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

Stand van zaken rekening 2022				Stand van zaken nu (MJF)	
Belastingst	Raming opbr	Raming waarde	tarief	Belastingst	Raming opbr
WSHE G				WSHE G	
Binnendijks	50.736.420	84.420.000.000	0,06010%	Binnendijks	51.822.427
Buitendijks	224.249	1.493.000.000	0,01502%	Buitendijks	229.055
	50.960.669	85.913.000.000			52.051.482
				Meeropbr. t.o.v. rekening	1.090.813
				Toename in %	2,1%

15-3-2023)		Stijgingspercentage waarde	
Raming waarde	tarief	gebouwd 2022 t.o.v. 2021	
86.227.000.000	0,06010%	Rekening 2022	8,3%
1.525.000.000	0,01502%	MJR 15-03	10,4%
87.752.000.000			
2,1%			2,1%

J

From: [redacted] J </CN=RECIPIENTS/CN=C879F47F18A84C479A7C4CD0A27D71D3-
[redacted] J @WET>
Sent: vrijdag 24 maart 2023 15:26
To: [redacted] J
Cc: [redacted] J
Subject: Transacties agrarisch

Hallo [redacted] J

We zijn bezig met een kostentoedelingsonderzoek. Dit onderzoek is nodig om de procentuele aandelen van de categorieën gebouwd, ongebouwd en natuur te berekenen in de waterschapsbelasting watersysteem. De verhouding wordt bepaald aan de hand van de waarden op een peildatum. De waarde van ongebouwd wordt bepaald aan de hand van de verkopen van agrarische grond met globaal de volgende kenmerken:

- Aktedatum 01-01-20.. t/m 31-12-20...
- Koper exploiteert volgens de landbouwtelling een landbouwbedrijf.
- Grondgebruik is akkerland, grasland of snijmaïs.
- Overdrachtstype betreft Koop-Verkoop.
- Overgedragen zakelijk recht is Volle Eigendom.
- Geen opstallen aanwezig.
- Geen reguliere pachtovereenkomst of erfpacht aanwezig.
- Indicatie familierelatie is 'nee'.
- Minimale overgedragen oppervlakte per perceel is 0,25 ha.
- De koopsom is groter dan 1 euro.
- Percelen met een grondprijs hoger dan 100.000 euro per ha en percelen met een grondprijs lager dan 10.000 euro per ha worden uitgesloten."

De uitvoering van het onderzoek wordt gedaan door TAUW. Wetterskip Fryslân moet echter zelf ook onderzoek doen naar de waarden om na te gaan of de gehanteerde waarde juist zijn en op de juiste manier zijn verwerkt in het rapport.

Op de facturen van het Kadaster zie ik zo nu en dan een post Transacties agrarisch staan. Zijn deze transacties te gebruiken voor bovenstaand beschreven doel? Hoe worden deze aangeleverd door Kadaster?

Mocht je nog vragen hebben dan kun je mij bereiken via onderstaande contactgegevens.

Met vriendelijke groeten,

[redacted] J
Vakgroep Control, Financiën en Inkoop;
M. [redacted] J
E [redacted] J @weterskipfryslan.nl
Werkdagen: di | wo | do | vr

WetterskipFryslân 058-292 2222 | Postbus 36, 8900 AA Leeuwarden
www.weterskipfryslan.nl

EN WAT DOEN WE MORGEN MET WATER?

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print.

J

From: [redacted] </CN=RECIPIENTS/CN=C879F47F18A84C479A7C4CD0A27D71D3 [redacted]@WET>
Sent: dinsdag 28 maart 2023 15:00
To: [redacted]@tauw.com; [redacted]
Cc: [redacted] [redacted] [redacted]
Subject: FW: Gegevens Kostentoedelingsonderzoek

Hallo [redacted]

Hieronder prognose van het Noordelijk Belastingkantoor van de WOZ-waarden in het gebied van Wetterskip Fryslân. Mochten er nog vragen zijn dan hoor ik het wel.

Groet,

[redacted]
Vakgroep Control, Financiën en Inkoop;
M. [redacted]
E. [redacted]@weterskipfryslan.nl

Van: [redacted] <[redacted]@noordelijkbelastingkantoor.nl>
Verzonden: dinsdag 21 maart 2023 16:53
Aan: [redacted]@weterskipfryslan.nl
CC: [redacted]@noordelijkbelastingkantoor.nl
Onderwerp: RE: Gegevens Kostentoedelingsonderzoek

Hallo [redacted]

[redacted] s er even voor jullie mee bezig geweest!

Met peildatum wordt bedoeld de aanvang van het belastingjaar en niet waarde peildatum, die is nl. nog een jaar daarvoor. De huidige prognose is dat de totale waarde voor 2022 en 2023 doorgroeit naar de volgende omvang:

Waterschap	Prognose waarde 2022	Toegerekende oppervlakte 2022	Prognose waarde 2023	Toegerekende oppervlakte 2023
WSF	87.752.000.000	40.000 ha.	99.511.000.000	40.300 ha.

- Uitgangspunt voor de waarde is de realisatie van 2020 en de gehanteerde stijgingspercentages 2021 t/m 2023 zoals zijn opgenomen in de meerjarenraming.
- 'Ruimtebeslag' is een nieuwe, niet eerder gebruikte term. Ik ga er van uit dat hier de toegerekende oppervlakte wordt bedoeld. De toegerekende oppervlakte is een optelsom van de toegekende en de meegetaxeerde oppervlakte van 'G' en 'B' objecten zoals deze nu zijn geregistreerd (15-03).
Mutaties hierop zijn nog mogelijk door aanvullingen en correcties over 2022 en de nog te verwerken TDK bestanden 2023.

Kun je hier zo mee uit de voeten?

Met vriendelijke groet,

[redacted] / Controller

[redacted]
[redacted]@noordelijkbelastingkantoor.nl

Noordelijk
Belastingkantoor

Raadhuisplein 10, 9724 DA Groningen
Postbus 88, 9700 AB Groningen

www.noordelijkbelastingkantoor.nl

Van: [redacted] <[redacted]@weterskipfryslan.nl>

Verzonden: vrijdag 17 maart 2023 13:45

Aan: [redacted] <[redacted]@noordelijkbelastingkantoor.nl>; [redacted] <[redacted]@noordelijkbelastingkantoor.nl>; [redacted] <[redacted]@noordelijkbelastingkantoor.nl>

Onderwerp: Gegevens Kostentoedelingsonderzoek

Hallo,

De huidige kostentoedelingsverordening is geldig voor de periode 2019-2023. Dit betekent dat Weterskip Fryslân een nieuwe kostentoedelingsverordening moet vaststellen.

Het aandeel voor ingezetenen is een bestuurlijke keuze. De verdeling over de categorieën gebouwd, ongebouwd en natuur gaat op basis van de onderlinge waardeverhouding.

De firma TAUW gaat een onderzoek naar de waarden en oppervlakten om de onderlinge waardeverhouding te bepalen.

De peildatum mag maximaal twee jaar voor de ingangsdatum liggen. De ingangsdatum is 1-1-2024. De peildatum is dus maximaal 1-1-2022.

De voorkeur binnen Weterskip Fryslân is echter een peildatum zo dicht mogelijk bij de ingangsdatum, in dit geval dus 1-1-2023, als dit mogelijk is.

Voor het onderzoek en de berekening wil ik graag de onderstaande gegevens van jullie ontvangen:

- Het ruimtebeslag van de gebouwde objecten. Hierbij gaat het om de daadwerkelijke oppervlakte van de objecten en de meegetaxeerde oppervlakte. Graag de gegevens per 1-1-2022 en 1-1-2023 (indien beschikbaar).
- De waarde van gebouwd met peildatum 1-1-2022 en 1-1-2023 (indien beschikbaar).

Graag hoor ik van jullie of jullie deze gegevens kunnen leveren en op welke termijn.

Mogelijk komen er in het verloop van het onderzoek, bestuurlijke vaststelling nog nadere detailvragen. Ik verzoek jullie om hier rekening mee te houden.

De planning ziet globaal als volgt uit:

Februari – 1 mei 2023	Opstellen kostentoedelingsrapport + bestuursvoorstel
24 mei 2023	Behandeling voorstel in DO
30 mei 2023	1 ^e behandeling voorstel in DB
13 juni 2023	Eventueel 2 ^e behandeling in DB
3 juli of 17 juli 2023	Commissie of AB inspraakrijpverklaring
18 juli 2023 – 12 september 2023	Ter inzagelegging concept-verordening (in verband met vakantie 8 weken ipv wettelijke 6 weken)
13 – 22 september 2023	Behandeling eventuele inspraakreacties
5 oktober 2023	Behandeling voorstel en reactie op inspraak door DO
10 oktober 2023	Behandeling en vaststellen verordening door DB
6/7 november 2023	Behandeling in adviescommissies
20 november 2023	Vaststelling door AB

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
Vakgroep Control, Financiën en Inkoop;
M [redacted]
E [redacted]@weterskipfryslan.nl
Werkdagen: di | wo | do | vr

WeterskipFryslân 058-292 2222 | Postbus 36, 8900 AA Leeuwarden

www.weterskipfryslan.nl

EN WAT DOEN WE MORGEN MET WATER?

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print.

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print.

Dit bericht is alleen bestemd voor de geadresseerden. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

[Redacted]

From: [Redacted] <[Redacted]@tauw.com>
Sent: donderdag 20 april 2023 14:54
To: [Redacted]
Cc: [Redacted]
Subject: RE: Bespreken conceptrapportages Wetterskip Fryslan
Attachments: R001-1290490MJS-V01.docx

Goedemiddag [Redacted]

In voorbereiding van het overleg hierbij alvast het concept rapport. De doorkijk naar het nieuwe belastingstelsel volgt volgende week.

Graag horen we nog wanneer het overleg voor jullie uitkomt.

Met vriendelijke groet,

[Redacted]

TAUW bv

Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer

M [Redacted]

From: [Redacted] <[Redacted]@tauw.com>
Sent: dinsdag 18 april 2023 15:34
To: [Redacted]@wettterskipfryslan.nl>
Cc: [Redacted] <[Redacted]@tauw.com>
Subject: Bespreken conceptrapportages Wetterskip Fryslan

Dag [Redacted]

Volgens planning zouden wij komende week de conceptrapportages kunnen gaan bespreken. Ik zou hiervoor graag een datum in willen plannen. Zouden jullie dinsdag einde middag kunnen in een digitaal overleg? Mocht dit niet lukken is wellicht maandag 1 mei ook een optie voor ons. Hoor graag wat er mogelijk is, dan plan ik wat in. Ik zal [Redacted] dan ook uitnodigen.

Met vriendelijke groet,

[Redacted]

Projectadviseur, BU Leefomgeving

TAUW bv

Handelskade 37

Postbus 133

7400 AC Deventer

J

[LinkedIn](#)

werkdagen: maandag, dinsdag en donderdag

Wetterskip Fryslân, KTO, Kostentoedeling 2024

20 april 2023

Verantwoording

Titel	Wetterskip Fryslân, KTO, Kostentoedeling 2024
Opdrachtgever	Wetterskip Fryslân
Projectleider	██████████ J
Auteur(s)	██████████ J
Tweede lezer(s)	██████████ J er ██████████ J
Projectnummer	1290490
Aantal pagina's	15
Datum	20 april 2023
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
T +31 57 06 99 91 1
E info.deventer@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Ingezetenen.....	5
2.1	Wettelijk kader.....	5
2.2	Berekening ingezetenenandeel.....	5
3	Berekening waardeverhouding watersysteemheffing.....	6
3.1	Waardebepaling	6
3.2	Oppervlaktebepaling	8
3.3	Waardeverhouding watersysteemheffing	11
4	Categorale kostentoedeling watersysteemheffing.....	12
5	Vergelijking oppervlakte wegen kostentoedelingsonderzoek en heffingsmaatstaf.....	14
5.1	Oppervlakte wegen in een kostentoedeling	14
5.2	Oppervlakte Tariefdifferentiatie wegen.....	14
5.3	Conclusie.....	15
Bijlage 1	Overzicht gebruikte referentiegegevens	
Bijlage 2	Vergelijking BGT en Top10NL als bronbestand	
Bijlage 3	Tabellen	

1 Inleiding

Met de invoering van de Waterschapswet zijn vanaf 1 januari 2009 regels van kracht om de bijdragen van de diverse categorieën belanghebbenden in de kosten van het watersysteembeheer vast te stellen. Door het Wetterskip Fryslân is aan TAUW gevraagd de meest recent berekende waardeverhouding te herzien en daarbij rekening te houden met actuele waarde gegevens en actuele oppervlakten.

De laatste kostentoedelingsverordening waarvoor de waardeverhouding is herzien dateert uit 2018. Deze kostentoedelingsverordening is in 2018 vastgesteld en vindt voor het eerst toepassing in het belastingjaar wat aanvangt op 1 januari 2019 met peildatum 1 januari 2018. Er is een wettelijke verplichting om de kostentoedelingsverordening eenmaal in de vijf jaar te herzien. Om deze reden is het noodzakelijk om in 2023 een nieuwe kostentoedelingsverordening vast te stellen. Op basis van deze resultaten kan worden besloten of het noodzakelijk is om een nieuwe kostentoedelingsverordening voor 2024 vast te stellen.

Voor het actualiseren van de waardeverhouding van de watersysteemheffing wordt verwezen naar twee jaren, op basis waarvan de berekening van de waardeverhoudingen heeft plaats gevonden:

- 2018: deze getallen zijn gebaseerd op de vigerende kostentoedelingsverordening met als peildatum 1 januari 2018
- 2022: voorliggend onderzoek op basis van peildatum 1 januari 2022, dit is de maximale mogelijkheid voor een ingangsdatum van 1-1-24.

De gehanteerde methoden worden door TAUW voor verschillende andere waterschappen toegepast bij kostentoedelingsonderzoeken en zijn gebaseerd op het wettelijk en praktisch kader vastgelegd in de Waterschapswet en bijbehorende informatie.

Dit rapport begint in hoofdstuk 2 met de berekening van de bandbreedte van het ingezetenaandeel. Daarna volgt een beschrijving van de volledige herziening van de waardeverhouding van de watersysteemheffing in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 volgt de categorale kostentoedeling watersysteemheffing. In hoofdstuk 5 wordt een toelichting gegeven over het verschil tussen het areaal wegen in een kostentoedelingsonderzoek en het areaal wegen waarover belasting wordt geheven.

2 Ingezetenen

Binnen de watersysteemheffing wordt onderscheid gemaakt tussen een solidariteitsdeel en een profijtdeel. Het solidariteitsdeel wordt opgebracht door de ingezetenen in het waterschapsgebied. Het profijtdeel wordt toebedeeld aan de eigenaren van onroerende zaken op basis van de waardeverhouding. Een kostentoedeling start met het vaststellen van het ingezetenenaandeel.

2.1 Wettelijk kader

Vanuit het oogpunt van belang-betaling wordt het ingezetenenaandeel in de kosten van de watersysteemheffing gekoppeld aan de gemiddelde inwonerdichtheid (aantal inwoners per km²).

In artikel 120 van de Waterschapswet is vastgelegd dat:

- a. Het ingezetenenaandeel minimaal 20 % en maximaal 30 % bedraagt wanneer het aantal inwoners per km² niet meer bedraagt dan 500
- b. Het ingezetenenaandeel minimaal 31 % en maximaal 40 % bedraagt wanneer het aantal inwoners per km² meer bedraagt dan 500 maar niet meer bedraagt dan 1.000
- c. Het ingezetenenaandeel minimaal 41 % en maximaal 50 % bedraagt wanneer het aantal inwoners per km² meer bedraagt dan 1.000

Het Algemeen Bestuur kan, op grond van artikel 120.3 van de Waterschapswet de genoemde maximale percentages in bijzondere omstandigheden verhogen tot 40 %, 50 % respectievelijk 60 %. De wetgever heeft hierbij, zo blijkt uit de toelichting op de model-kostentoedelingsverordening, gedacht aan waterschappen met een relatief groot aandeel natuurterreinen (bijvoorbeeld meer dan 25 % van het beheergebied) en aan waterschappen met een zeer grote inwonerdichtheid (meer dan 1.250 inwoners per km²). Door het bestuur kunnen ook andere argumenten worden gehanteerd om af te wijken van de genoemde maximale percentages.

2.2 Berekening ingezetenenaandeel

De gemiddelde inwonerdichtheid¹ van het beheergebied van Wetterskip Fryslân wordt geschat op 191 inwoners per km². Met deze inwonersdichtheid valt het waterschap onder de categorie 20 % tot 30 %. In de laatste kostentoedelingsverordening is door het Wetterskip Fryslân bestuurlijk vastgesteld dat het ingezetenenaandeel 28 % bedraagt. Om deze reden wordt in dit onderzoek uitgegaan van een ingezetenenpercentage van 28 % bij de berekening van de categorale waardeverhouding (zie hoofdstuk 4).

¹ bron: <https://www.planbureau Fryslan.nl/monitoren/bevolking/> geraadpleegd 14 april 2023

3 Berekening waardeverhouding watersysteemheffing

Een kostentoedelingsonderzoek wordt vervolgd met het berekenen van de waardeverhouding door de waarde en oppervlakte te bepalen van de categorieën Ongebouwd, Natuur en Gebouwd.

De waardeverhouding tussen de categorieën Ongebouwd, Natuur en Gebouwd voor de watersysteemheffing is gebaseerd op de Handleiding Rekenmodel belastingstelsel 2009 en Geowijzer van de Unie van Waterschappen (januari 2008). De Handleiding beschrijft vooral de berekening van de waardeverhouding met de onderliggende uitgangspunten. De Geowijzer beschrijft welke bronnen gebruikt kunnen worden voor de berekening van de oppervlakte per (ongebouwde) belangencategorie. Daar waar afgeweken wordt van deze Geowijzer, doordat er bijvoorbeeld wijzigingen plaatsvinden in de bronbestanden, wordt dat bij de desbetreffende bronbestanden toegelicht. Voor het bepalen van de waardeverhouding is verder de Taxatiewijzer, die de waarde van de openbare landwegen en spoorwegen berekent, van belang. De Taxatiewijzer is in opdracht van de Unie van Waterschappen ontwikkeld met als doel de waarde van (spoor)wegen transparant en op uniforme wijze te berekenen.

3.1 Waardebepaling

In deze paragraaf wordt de waardebepaling per categorie nader toegelicht. In tabel 3.2 is de waarde per belangencategorie (per hectare) weergegeven.

Waarde (spoor)wegen

Voor de waarde van de (spoor)wegen is de Taxatiewijzer geüpdatet naar peildatum 1 januari 2022². De resultaten uit de Taxatiewijzer zijn toegespitst op de situatie binnen het beheergebied van het waterschap waarbij rekening wordt gehouden met regionale kenmerken (type wegen) en waterschapsspecifieke kenmerken (grote kunstwerken)³.

De waarde verandert tussen 1 januari 2018 en 1 januari 2022 voor wegen met gemiddeld +20,8 % en voor spoorwegen stijgt deze 38,6 %. De stijging is te verklaren door de flinke stijging van arbeid en specifieke grondstofprijzen (zoals onder andere staal en asfalt) voor wegen en spoorwegen. De stijging van asfaltprijzen in combinatie met een grote invloed van kunstwerken/constructies, die ook stevig in prijs stijgen, leidt voornamelijk bij de autosnelwegen tot een forse stijging. Het onderliggend wegennet stijgt minder hard, vanwege een kleinere invloed van kunstwerken/constructies en het meer voorkomen van open verhardingen. Deze open verhardingen zijn conform de cijfers van het CBS ook minder hard gestegen.

Waarde agrarische en overige gronden

Voor het bepalen van de agrarische grondprijs zijn de verhandelde percelen op de volgende kenmerken geselecteerd:

- Koper heeft een landbouwbedrijf

² Kenmerk: Model Taxatiewijzer- K001-1290490EMD-V01. In opdracht voor Wetterskip Fryslân

³ Voor meer informatie over de uitgangspunten van de Taxatiewijzer wordt verwezen naar de rapportage met kenmerk: R001-1262738MTV-V01-nda-NL

Kenmerk R001-1290490MJS-V01

- Grasland, bouwland, snijmaïs
- Soort overdracht is koop-verkoop
- Zakelijk recht is volle eigendom
- Geen opstallen
- Geen reguliere pachtovereenkomst of erfpacht
- Geen familierelatie
- Oppervlak perceel groter dan 0,25 hectare
- De koopsom is groter dan 1 EUR

Verhandelde percelen met extreem hoge en lage prijzen zijn volgens een statistische methodiek uitgesloten. Het Kadaster geeft aan dat zij landelijk vaste statistische uitsluitingscriteria hanteren voor verhandelde percelen met extreem hoge of lage prijzen. Dit betreft een koopsom < EUR 10.000,00/ha en > EUR 200.000,00/ha. Deze uitsluitingscriteria zijn bedoeld om niet-representatieve transacties uit te sluiten.

De grondprijs binnen het beheergebied is gestegen tot EUR 52.595/ha op 1 januari 2022 tegenover een grondprijs van EUR 47.000/ha op 1 januari 2018. De waarde van de agrarische en overige gronden is tussen 2018 en 2022 gestegen met 11,9 %. De schaarste aan grond leidt bij grondgebonden agrarische bedrijven zoals melkveehouderij- en akkerbouwbedrijven tot een enorm vermogensbeslag. Grond is voor die sectoren immers een noodzakelijk productiemiddel⁴.

Ten opzichte van 2018 zien wij een lichte daling in 2020 van de waarde per hectare voor agrarische en overige gronden na een eerdere afvlakking, hierna stijgen de waarden weer. Zie tabel 3.1 voor de kengetallen van 2020, 2021 en 2022.

Tabel 3.1 kengetallen agrarische gronden van 2020, 2021 en 2022 aangeleverd door Kadaster

01-01-2020 / 31-12-2020		01-01-2021 / 31-12-2021		01-01-2022 / 31-12-2022	
Akten	173	Akten	181	Akten	195
Percelen	413	Percelen	520	Percelen	495
Gemiddelde Grondprijs	€ 46.847	Gemiddelde Grondprijs	€ 52.595	Gemiddelde Grondprijs	€ 57.351
Oppervlakte	953 ha	Oppervlakte	1.272 ha	Oppervlakte	1.340 ha

Waarde bouwpercelen

De waarde van de bouwpercelen moet op grond van artikel 6.7 van het Waterschapsbesluit worden bepaald op basis van de waarden die voor de binnen het gebied van het waterschap gelegen bouwpercelen op de voet van de wet WOZ zijn vastgesteld.

In de praktijk worden WOZ-gegevens van bouwpercelen niet centraal bijgehouden. Omdat de gegevens uit de WOZ niet beschikbaar zijn, is de waarde bepaald op basis van

⁴ <https://www.veld-post.nl/artikel/642724-grondprijs-in-noord-nederland-stijgt-met-vier-procent/#:~:text=Over%20heel%202022%20is%20de,bouwland%20op%2084.500%20per%20hectare.>

<https://www.zelfbouwinnederland.nl/kavels> en www.bouwkavelsonline.nl⁵. De informatie van deze website wordt dan gecorrigeerd voor verschillen in waarde tussen woonkavels en bedrijventerreinen. De waarde komt uit op EUR 960.000,00 per hectare. Deze waarde is geverifieerd met de omliggende gebieden en is representatief voor deze regio. De waardedaling van bouwpercelen tussen 1 januari 2018 en 1 januari 2022 bedraagt gemiddeld -10,0 %. De daling in de waarde van bouwpercelen heeft zeer waarschijnlijk te maken met de bouwstop van de stikstofcrisis en de toegenomen kosten van bouwmaterialen.

Waarde Natuur

De waarde van de categorie Natuur per hectare is voorgeschreven en gebaseerd op 20 % van de waarde van de agrarische gronden per hectare.

Waarde Gebouwd

De waarde van de gebouwde eigendommen is verstrekt door Noordelijk belastingkantoor met peildatum 1 januari 2022. De totale waarde is met 28,4 % gestegen ten opzichte van 2018. De stijging wordt verklaard door een herstel van de huizenmarkt sinds de crisis en de overspannen huizenmarkt van de laatste jaren. Dit herstel was in de vorige kostentoedeling ook terug te zien. De waardeverhoging volgt de marktontwikkelingen⁶ wel met een zekere vertraging.

Tabel 3.2 Waarde per belangencategorie

	Categorie		2018 (EUR)	2022 (EUR)
A1.1	Autosnelwegen	(EUR per ha)	1.890.000	2.327.000
A1.2	Hoofd- en regionale wegen	(EUR per ha)	1.052.000	1.300.000
A1.3	Lokale wegen + bebouwde kom	(EUR per ha)	1.631.000	1.949.000
A1.4	Overige verharde wegen	(EUR per ha)	1.550.000	1.813.000
A2	Agrarische en overige gronden	(EUR per ha)	47.000	52.595
A3	Openbare spoorwegen	(EUR per ha)	12.601.000	17.466.000
A4	Bouwpercelen	(EUR per ha)	1.067.000	960.000
B	Natuur	(EUR per ha)	9.400	10.519
C	Gebouwd (totaal in EUR)	(Totaal in EUR)	68.342.000.000	87.752.000.000

3.2 Oppervlaktebepaling

Naast de waardeverhouding is ook de oppervlakte per (sub)categorie opnieuw berekend naar de peildatum 1 januari 2018. Tabel 3.3 geeft een overzicht van het oppervlak per belangencategorie. Hierbij zijn voor wegen de vermenigvuldigingsfactoren toegepast waarmee, naast het wegoppervlak zelf, ook de dienstbaarheden naast de weg worden meegenomen.

Oppervlakte (spoor)wegen

Voor de oppervlaktebepaling van (spoor)wegen is de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) gebruikt met peildatum 1 januari 2022. Dit is een ander bronbestand dan de Top10NL en het basisbestand bodemgebruik (BBG), die bij het vorige kostentoedelingsonderzoek zijn

⁵ Bouwkavelsonline is landelijk de best beschikbare bron om een gemiddelde prijs te bepalen voor de waarde per hectare van bouwpercelen. Voor het bepalen van een absolute hoeveelheid aan bouwpercelen is deze bron niet volledig genoeg

⁶ Bron: CBS *Bestaande koopwoningen; verkoopprijzen; prijsindex 2015=100*

gehanteerd. Hiermee wordt afgeweken van de richtlijnen van Geowijzer. Er zijn verschillende redenen waarom voor deze verandering is gekozen:

- In artikel 23 van de Wet basisregistratie grootschalige topografie staat dat een bestuursorgaan bij de vervulling van zijn publiekrechtelijke taak in beginsel gebruik maakt van de BGT als bron wanneer deze authentieke gegevens bevat
- De BGT is het meest nauwkeurige landelijke topografisch bestand dat op dit moment beschikbaar is (zie ook bijlage 2)
- De BGT wordt ook als bron gebruikt voor de belastingheffing voor de tariefdifferentiatie wegen. Daarbij is voor andere bestuursorganen het gebruik van de BGT als bron ook duidelijk dat de belastingheffing van de tariefdifferentiatie voor verharde openbare wegen, die vooral aan wegbeheerders wordt opgelegd, gebaseerd is op een basisregistratie waarvan zij ook zelf bronhouder zijn

De oppervlakte autosnelwegen daalt met 10,1 % ten opzichte van peildatum 1 januari 2018. De oppervlakte hoofd en regionale wegen daalt met 71,1 %. De oppervlakte lokale wegen + bebouwde kom daalt met 25,9 % ten opzichte van peildatum 1 januari 2018. De oppervlakte overige verharde wegen stijgt met 100,6 %. Het oppervlak spoorwegen daalt met 61,9 %.

Door het gebruik van een ander bronbestand zijn de oppervlaktes van de (spoor)wegen categorieën significant gewijzigd. De verschillen die ontstaan zijn als volgt te verklaren:

- De BGT is nauwkeuriger dan Top10NL. De wegbreedtes zijn bij de BGT beter ingetekend dan bij Top10NL. Ook heeft de BGT een hoger detail niveau van intekening waarbij onder andere verharde voetpaden en fietspaden nu in de afbakening worden meegenomen die bij de Top10NL soms achterwege werden gelaten. Verder zit er een verschil in de manier waarop ondersteunende wegdelen, zoals opritten, worden geclassificeerd in beiden bronbestanden. Als laatste is de BGT een bronbestand dat in recente jaren is ontwikkeld, en zal het in de komende jaren nog verder geactualiseerd worden. De BGT is daarmee een bestand in continue ontwikkeling
- Er vindt een verschuiving plaats tussen wegenclassificatie tussen Top10NL en BGT. Een nauwkeurigere afbakening betekent ook een betere classificatie van de wegen. Zo vindt bijvoorbeeld een verschuiving plaats tussen regionale wegen en lokale wegen
- Naast de feitelijke oppervlakte van de wegen worden dienstbaarheden meegerekend in het areaal wegen, om het bestaan van bijvoorbeeld bermen en vangrails correct mee te nemen in berekeningen. Per wegen categorie verschilt de grootte van dienstbaarheden, voor autosnelwegen en hoofd- en regionale wegen is deze groter dan voor lokale wegen en overige wegen. Hierdoor wordt het effect van de functieverhuizing, zoals besproken in bovenstaande punt, verder versterkt

Hieronder wordt per wegcategorie de belangrijkste wijzigingen samengevat:

- Het areaal **autosnelwegen** neemt af ten opzichte van het vorige kostentoedelingsonderzoek. De snelwegen zijn gedetailleerder ingetekend. De BGT heeft een groter detailniveau, waardoor een deel van de autosnelwegen niet wordt meegenomen in de afbakening (bijvoorbeeld stroken tussen de weghelften).

- Het areaal **hoofd- en regionale wegen** neemt af. Deze daling wordt hoofdzakelijk verklaard doordat er een functieverhuizing plaatsvindt tussen de TOP10NL en de BGT van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen en bebouwde kom.
- De daling van het areaal **lokale wegen** wordt verklaard door eenzelfde functieverandering en door het nauwkeuriger intekenen van het bronbestand. Ondanks de verhuizing van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen en bebouwde kom vind er in absolute zin toch een afname plaats. Dit wordt verklaard doordat de dienstbaarheidsfactor bij lokale wegen en bebouwde kom veel kleiner is dan bij hoofd- en regionale wegen.
- Het areaal **Overige wegen** neemt toe. Deze toename wordt enerzijds verklaard door functieverhuizingen van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen + bebouwde kom en van deze laatste categorie naar overige verharde wegen. Anderzijds komt dit doordat overige wegen gedetailleerder worden ingetekend. Zo wordt in de BGT (vrij liggende) stoepen, parkeervakken, fiets- en wandelpaden nauwkeuriger ingetekend en geclassificeerd waardoor een significante toename van het oppervlak plaatsvindt.
- Het areaal **spoorwegen** neemt af. Dit is te verklaren doordat de BGT nauwkeuriger ingetekend is in vergelijking met de BBG2015, het bronbestand waar de spoorwegen in het vorige kostentoedelingsonderzoek op zijn gebaseerd. De daling komt doordat een groter detailniveau in de afbakening van spoorobjecten. Bij de BGT wordt nadrukkelijker onderscheid gemaakt in spoorwegen, gebouwd en ongebouwd gebied.

Oppervlakte Natuur

Het oppervlak Natuur in de waardeverhouding is aangeleverd door het Noordelijk belastingkantoor. Op 1 januari 2022 bedraagt het areaal Natuur een oppervlakte van 51.510 hectare: een afname van 3,9 %.

Oppervlakte bouwpercelen

Net als bij de bepaling van de waarde kan ook de oppervlakte van bouwpercelen op verschillende manieren worden bepaald. Omdat het hierbij gaat om percelen waarop bebouwing is toegestaan maar nog niet heeft plaats gevonden is deze categorie ruimtelijk lastig af te bakenen. Omdat er voor de bepaling van de oppervlakte geen landelijke actuele bron meer beschikbaar is, wordt in overleg met het Wetterskip (gebiedskennis) besloten om het oppervlak bouwpercelen gelijk te houden.

Oppervlakte overige en agrarische gronden

Het oppervlak agrarisch en overige categorieën in de waardeverhouding is bepaald door het totaal van de categorieën af te trekken van de totale oppervlakte van het waterschap. Hiervoor wordt gekozen omdat de oppervlakte overige gronden zeer lastig is vast te stellen en dezelfde waarde wordt toegekend als voor agrarische gronden. Overige gronden bestaat onder andere uit parken, plantsoenen en snippers openbare ruimte. Het areaal agrarische en overige gronden is gestegen met 1,8 %.

Oppervlakte Gebouwd

Het oppervlak Gebouwd is aangeleverd door het Noordelijk belastingkantoor, echter de cijfers (de hectares) zijn gebaseerd op de leveringen vanuit de LV-WOZ. Het oppervlak Gebouwd dat volgt uit de meest recente opgave van de WOZ bedraagt 40.000 hectare. Hieruit volgt een stijging ten

opzichte van 2018 met 13,1 %. Deze toename wordt vermoedelijk vooral verklaard door het op nauwkeuriger meetaxeren van het areaal Gebouwd.

Tabel 3.3 Oppervlakte per belangencategorie(ha)

Categorie		2018	2022
A1.1	Autosnelwegen	1.143	1.028
A1.2	Hoofd- en regionale wegen	7.663	2.214
A1.3	Lokale wegen + bebouwde kom	8.184	6.068
A1.4	Overige verharde wegen	1.189	2.385
A2	Agrarische en overige gronden	236.431	240.617
A3	Openbare spoorwegen	375	143
A4	Bouwpercelen	812	812
B	Natuur	53.625	51.510
C	Gebouwd	35.355	40.000
Totaal		344.776	344.776

3.3 Waardeverhouding watersysteemheffing

In tabel 3.4 is de waardeverhouding berekend voor het watersysteembeheer.

2. bepalen waarden					heffingsgebied		waarde verh.
watersysteemheffing		opvl in ha	waarde per ha	veroudering	totale waarde		
categorie							
A1.1	autosnelwegen	1.028	€ 2.327.000	75%	€ 1.793.244.375		
A1.2	hoofd- en regionale wegen	2.214	€ 1.300.000	75%	€ 2.158.942.500		
A1.3	lokale wegen + beb.kom	6.068	€ 1.949.000	75%	€ 8.869.168.125		
A1.4	overige verharde wegen	2.385	€ 1.813.000	75%	€ 3.243.003.750		
A1	openbare landwegen	11.694			€ 16.064.358.750		
A2	agrarische gronden	240.617	€ 52.595		€ 12.655.189.147		
A3	openbare spoorwegen	143	€ 17.466.000	75%	€ 1.873.228.500		
A4	bouwpercelen	812	€ 960.000		€ 779.520.000		
A5	overige	0	€ 52.595		€ -		
	ongebouwd ex landwegen	241.572			€ 15.307.937.647		
A	ongebouwd	253.266			€ 31.372.296.397		26,22%
B	natuur	51.510	€ 10.519		€ 541.831.712		0,45%
C	gebouwd	40.000			€ 87.752.000.000		73,33%
			inw. per km2	totaal	€ 119.666.128.109		100,00%
D	ingezetenen		189				

Tabel 3.4 Waardeverhouding watersysteemheffing prijspeil en ruimtebeslag inclusief correctie veroudering⁷

In tabel 3.5 wordt de berekening van de waardeverhouding van de voorgaande kostentoedelingsverordening (2018) vergeleken met de nu uitgevoerde berekening (2022).

⁷ Bij de berekening van de waardeverhouding wordt de weergegeven waarde per ha voor openbare landwegen en spoorwegen gecorrigeerd voor veroudering (correctie 75 %). Door de veroudering van (spoor)wegen is de feitelijke economische waarde van de (spoor)wegen lager dan de vervangingswaarde die in de Taxatiewijzer wordt berekend. Landelijk wordt aangenomen dat de wegen gemiddeld 75 % procent van de vervangingswaarde aan waarde hebben. Dit komt overeen met de Handleiding Rekenmodel belastingstelsel 2009 en Geowijzer van de Unie van Waterschappen (januari 2008)

Tabel 3.5 *Vergelijking waardeverhouding in %*

Categorie	2018			2022			
	In %	In ha	In kEUR	In %	In ha	In kEUR	
A	Ongebouwd	33,4%	255.796	€ 34.581.263	26,2%	253.266	€ 31.372.296
A1+A3	Wegen/spoor	21,9%	18.553	€ 22.602.607	15,0%	11.837	€ 17.937.587
A2	Agrarisch en overige gronden	10,7%	236.431	€ 11.112.252	10,6%	240.617	€ 12.655.189
A4	Bouwpercelen	0,8%	812	€ 866.404	0,7%	812	€ 779.520
B	Natuur	0,5%	53.625	€ 504.075	0,5%	51.510	€ 541.832
C	Gebouwd	66,1%	35.355	€ 68.342.000	73,3%	40.000	€ 87.752.000
Totaal		100,0%	344.776	€ 103.427.338	100%	344.776	€ 119.666.128

Het aandeel in de totale waarde van de categorie Ongebouwd is gedaald met 9,3 %. De totale waarde van Gebouwd stijgt met 28,4 % en de totale waarde Natuur stijgt met 7,5 %. Een vergelijking van de berekende waardeverhoudingen laat zien dat er een verschuiving plaatsvindt van het Ongebouwd (was 33,4 % en wordt 26,2 %) naar Gebouwd (was 66,1 % en wordt 73,3 %). Het aandeel Natuur blijft gelijk met 0,5 %

Deze verschuiving is voor een deel het gevolg van een stijging van de waarde van Gebouwd door het doorzetten van de stijging in de huizenprijzen. Daarnaast vind er een afname plaats van de waarde van (spoor)wegen doordat deze nauwkeuriger in beeld zijn gebracht.

4 Categoriële kostentoedeling watersysteemheffing

Met de resultaten van de berekening van de waardeverhouding voor de watersysteemheffing, wordt de categoriële kostentoedeling afgeleid en de verschuivingen ten opzichte van de huidige kostentoedelingsverordening gepresenteerd.

In de onderstaande tabel 4.1 is de categoriële kostentoedeling weergegeven, rekening houdend met het ingezetenen-aandeel van 28,0 %.

Het aandeel Gebouwd stijgt, afgerond op 1 decimaal, ten opzichte van 2018 met 5,2 procentpunt. Het aandeel Ongebouwd daalt, afgerond op 1 decimaal, ten opzichte van 2018 met 5,1 procentpunt. Het aandeel Natuur daalt, afgerond op 1 decimaal, ten opzichte van 2018 met 0,1 procentpunt.

Tabel 4.1 *Berekening kostentoedelingspercentages watersysteemheffing in %*

	Categorie	2018	2022
	Ingezetenen	28,0%	28,0%
A	Ongebouwd	24,0%	18,9%
B	Natuur	0,4%	0,3%
C	Gebouwd	47,6%	52,8%
Totaal		100,0%	100,0%

Kenmerk R001-1290490MJS-V01

In 2018 is voor het laatst een kostentoedelingsverordening vastgesteld. In de jaren daarna zijn de afwijkingen voor het waterschap niet groot genoeg geweest om een nieuwe kostentoedelingsverordening op te stellen.

5 Vergelijking oppervlakte wegen kostentoedelingsonderzoek en heffingsmaatstaf

In dit hoofdstuk wordt een verklaring gegeven waarom de oppervlakte wegen verwerkt in een kostentoedeling afwijkt met de oppervlakte tariefdifferentiatie wegen voor de watersysteemheffing.

5.1 Oppervlakte wegen in een kostentoedeling

In de Waterschapswet en vooral het daarop gebaseerde Waterschapsbesluit zijn voorschriften opgenomen omtrent de waardering van wegen en spoorwegen in het kader van de kostentoedeling. Uit artikel 6.6 Waterschapsbesluit blijkt dat de wegen en spoorwegen moeten worden gewaardeerd inclusief de daaraan dienstbare grond. Volgens de toelichting op het Waterschapsbesluit gaat het hierbij om grond die een bijdrage levert aan de verkeerskundige functionaliteit, zoals tussenbermen, obstakelvrije zones buiten de verharding, geluidswerende voorzieningen en bermsloten.

De verklaring van de oppervlakte wegen in een kostentoedeling begint bij de methodiek van de Taxatiewijzer. Dit is het landelijk vastgestelde rekenmodel waarmee de waarde per hectare van wegen en spoorwegen wordt bepaald.

In de Taxatiewijzer worden twee aspecten gecombineerd. In de eerste plaats is dit het opstellen van standaard ontwerpprofielen voor de in het Waterschapsbesluit onderscheiden typen openbare wegen. Vervolgens wordt, aan de hand van een groot aantal standaardeenheidsprijzen, van de weg de vervangingswaarde per hectare berekend.

De totale oppervlakte wegen in een kostentoedeling wordt bepaald aan de hand van de oppervlakte van de verharde wegen in de Top10NL. Deze oppervlakten worden geclassificeerd en vermenigvuldigd met zo genoemde vermenigvuldigingsfactoren. Deze vermenigvuldigingsfactoren zijn gebaseerd op de standaard ontwerpprofielen zoals deze in de Taxatiewijzer worden toegepast.

De berekende oppervlakte voor de kostentoedeling is een fictieve oppervlakte. Deze is in overeenstemming met de definitie van de waarde van de wegen per hectare in de taxatiewijzer maar heeft geen fysieke ligging. Hierdoor kan deze dan ook niet worden gebruikt voor de watersysteemheffing. De totale waarde van de wegen, oppervlakten vermenigvuldigd met de vermenigvuldigingsfactoren en de waarde per hectare, is de reële economische waarde van de wegen in het beheergebied van het waterschap.

5.2 Oppervlakte Tariefdifferentiatie wegen

De tariefdifferentiatie voor verharde openbare wegen is geregeld in artikel 122 lid 3 Waterschapswet. Het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden heeft op 12 december 2017 (ECLI:NL:GHARL:2017:10902) uitspraak gedaan in een hoger beroep tussen de provincie Flevoland en het waterschap Zuiderzeeland (GBLT) over de reikwijdte van de tariefdifferentiatie voor verharde openbare wegen bij de watersysteemheffing. In navolging van de rechtbank oordeelt het Gerechtshof dat onverharde delen die dienstbaar zijn aan de (verkeersfunctie van de) verharde weg, niet onder de reikwijdte van deze tariefdifferentiatie vallen.

Om de tariefdifferentiatie voor wegen te kunnen toepassen moet de ligging hiervan op perceelsniveau worden vastgelegd. Dit geldt voor de openbare en verharde wegen. Hier werden eerder ook dienstbaarheden onder geschaard.

Als gevolg van deze uitspraak kan het waterschap alleen nog maar de verharde delen van wegen onder de tariefdifferentiatie brengen. Onverharde delen van wegen vallen daarmee dus niet onder de tariefdifferentiatie. De bermen vallen volgens de Hoge Raad wel onder het begrip openbare weg, maar enkel de verharde gedeelten van die bermen vallen onder de tariefdifferentiatie.

5.3 Conclusie

De oppervlakte wegen die wordt gebruikt voor een kostentoedelingsonderzoek is een andere oppervlakte dan dat wordt gebruikt voor de belastingheffing.

In een kostentoedelingsonderzoek dient voor de afbakening van wegen rekening te worden gehouden met dienstbaarheden. Deze dienstbaarheden bestaan uit bermen, sloten en groenstroken welke "dienstbaar" zijn aan de functie van de weg. Voor het toepassen van een tariefdifferentiatie mag enkel over het verharde gedeelte van een weg een tariefdifferentiatie geheven worden.

Dit levert een verschil op tussen het vaststellen van de afbakening van wegen voor een kostentoedelingsonderzoek (verharde wegen + dienstbaarheden) en het vaststellen van de afbakening waar een tariefdifferentiatie over wordt geheven (enkel verharde weggedeeltes).

Voor de belastingheffing wordt ruimtelijk vastgesteld over welke percelen, bestaande enkel uit verharde openbare wegen (zonder dienstbaarheden), belasting met tariefdifferentiatie kan worden geheven. Dit leidt tot een afname van de heffingsmaatstaf voor de tariefdifferentiatie wegen. Over het dienstbare (onverharde) gedeelte van de wegen wordt, in de meeste gevallen, voortaan het reguliere ongebouwde tarief geheven en dus ook niet meer apart afgebakend.

De uitspraak van de Hoge Raad heeft dus geen gevolgen voor de reikwijdte van 'wegen' en 'spoorwegen' in het kader van de kostentoedeling. De wegen worden hier immers gewaardeerd inclusief de daaraan dienstbare grond, ongeacht of die grond verhard of onverhard is. De onverharde dienstbare grond van wegen mag niet gewaardeerd worden als 'agrarische gronden'. De aan wegen en spoorwegen dienstbare onverharde grond valt ook na de uitspraak van de Hoge Raad nog steeds onder 'openbare landwegen' en 'banen voor openbaar vervoer per rail' als bedoeld in artikel 6.3 letters b en c Waterschapsbesluit.

Bijlage 1 Overzicht gebruikte referentiegegevens

Tabel B1.5.1 Overzicht gebruikte referentiegegevens

Gegevens	Informatiebron	Actualiteit
Waarde wegen en spoorwegen	Tauw Taxatiewijzer en CBS GWW index	Prijspeil 1-1-2022
Waarde agrarische gronden	Kadaster	Prijspeil 1-1-2022
Waarde bouwpercelen	www.bouwkavelsonline.nl	Geraadpleegd op april 2023 en omgerekend naar prijspeil 1-1-2022
Waarde Gebouwd	Noordelijk belastingkantoor	Prijspeil 1-1-2022
Oppervlakte wegen	BGT	Situatie 2022
Oppervlakte spoorwegen	BGT	Situatie 2022
Oppervlakte overige gronden	n.v.t.	Sluitpost
Oppervlakte bouwpercelen	Nieuwe kaart van Nederland	Dataset 2012 geactualiseerd naar 2018
Oppervlakte Natuur	Noordelijk belastingkantoor	Situatie 2022
Oppervlakte Gebouwd	Noordelijk belastingkantoor	Situatie 2022
Inwonerdichtheid	https://www.planbureau Fryslan.nl/monitoren/bevolking/	Geraadpleegd 14 april 2023

Bijlage 2 Vergelijking BGT en Top10NL als bronbestand

BGT en Top10NL leveren verschillende resultaten als deze worden gebruikt als bronbestanden. De verschillen zijn op hoofdlijnen als volgt te verklaren:

- BGT is nauwkeuriger dan Top10NL. De wegbreedtes zijn bij de BGT beter ingetekend dan bij Top10NL. Ook heeft de BGT een hoger detail niveau van intekening waarbij onder andere verharde voetpaden en fietspaden nu in de afbakening worden meegenomen die bij de Top10NL soms achterwege werden gelaten (figuur B2.1 en B2.2)
- Verschuiving tussen categorieën bij Top10NL en BGT. Zo vindt bijvoorbeeld een verschuiving plaats tussen regionale wegen en lokale wegen (figuur B2.1 en B2.2)

Figuur B2.1 BGT: overzichtkaart

Figuur B2.2 Top10NL: overzichtkaart

Autosnelwegen

Hierdoor is over het algemeen vooral bij autosnelwegen een lichte daling in het totale oppervlak te zien door het hogere detailniveau. In figuren B2.3 en B2.4 én B2.5 en B2.6 zijn de verschillen tussen Top10NL en BGT gevisualiseerd voor de autosnelwegen.

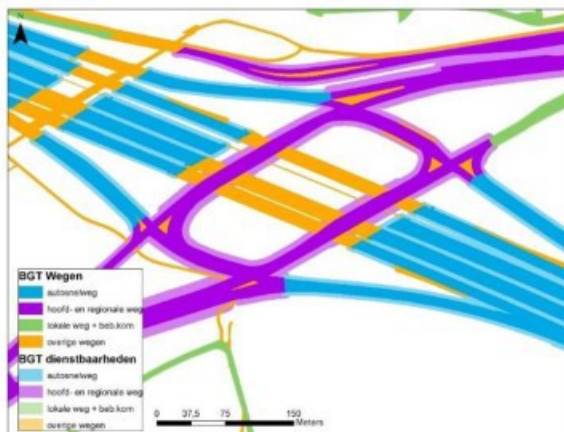
Figuur B2.3 BGT: autosnelwegen

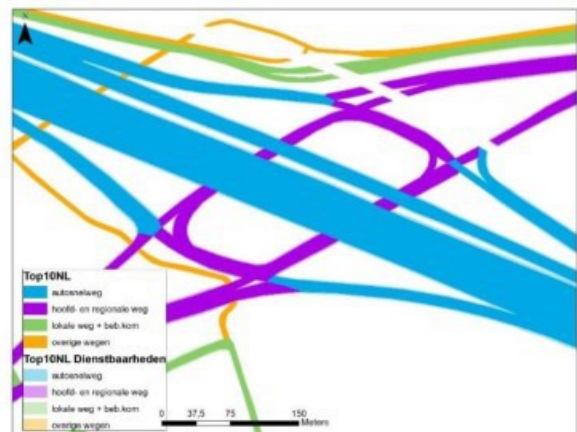
Figuur B2.4 - Top10NL autosnelwegen

Hoofd- en regionale wegen

Het areaal hoofd- en regionale wegen neemt over het algemeen af. Deze daling wordt verklaard doordat er een functieverhuizing plaatsvindt tussen de TOP10NL en de BGT van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen en bebouwde kom (zie figuren B2.1 en B2.2; B2.5 en B2.6).

Figuur B2.5 BGT: hoofd en regionale wegen

Figuur B2.6 Top10NL: hoofd en regionale wegen

Lokale wegen

De daling van lokale wegen wordt verklaard door eenzelfde functieverandering en door het nauwkeuriger intekenen van het bronbestand (figuur B2.7 en B2.8).

Figuur B2.7 BGT: lokale wegen en bebouwde kom

Figuur B2.8 Top10NL: lokale wegen en bebouwde kom

Overige wegen

Veranderingen in het oppervlak overige wegen worden verklaard door functieverhuivingen van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen + bebouwde kom en van deze laatste categorie naar overige verharde wegen. Verder komt de verandering doordat overige wegen gedetailleerder worden ingetekend. Zo wordt in de BGT (vrij liggende) stoepen, parkeervakken, fiets- en wandelpaden nauwkeuriger ingetekend en geclassificeerd waardoor een verschil in oppervlak optreedt. Daarnaast worden vrij liggende loop- en fietspaden in de BGT wel ingetekend als gevolg van het grotere detailniveau (figuur B2.9 en B2.10).

Figuur B2.9 BGT wegen: overige wegen

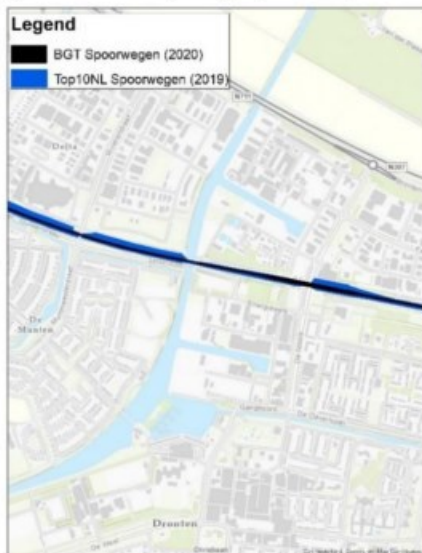
Figuur B2.10 Top10NL: overige wegen

Spoorwegen

Het oppervlak spoorwegen neemt licht toe. De verschuiving komt door een groter detailniveau in de afbakening van spoorobjecten. Bij de BGT wordt nadrukkelijker onderscheid gemaakt in spoorwegen, gebouwd en ongebouwd gebied wat leidt tot een significante afname van het areaal (figuren B2.11 en B2.12).

Figuur B2.11: BGT-spoorwegen (KTO 2020) en TOP10NL (KTO 2019) ten noorden van Lelystad

Figuur B2.12 BGT spoorwegen (KTO 2020) en TOP10NL (KTO 2019) bij Dronten

J

From: [redacted] <[redacted]@tauw.com>
Sent: maandag 24 april 2023 16:01
To: [redacted]
Subject: RE: Bespreken conceptrapportages Wetterskip Fryslan
Attachments: R002 1290490KVE V01 Doorkijk Belastingstelsel 2025 WF.docx

Dag [redacted]

In de bijlage ook onze conceptdoorkijk naar het nieuwe belastingsysteem voor het Wetterskip.
Ik zou graag zsm een datum willen inplannen met jou en [redacted] om de twee rapporten te kunnen bespreken.

Met vriendelijke groet,

J

Projectadviseur, BU Leefomgeving

TAUW bv

Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer

M [redacted]

[LinkedIn](#)

werkdagen: maandag, dinsdag en donderdag

From: [redacted] <[redacted]@tauw.com>
Sent: donderdag 20 april 2023 14:54
To: [redacted] <[redacted]@weterskipfryslan.nl>
Cc: [redacted] <[redacted]@tauw.com>
Subject: RE: Bespreken conceptrapportages Wetterskip Fryslan

Goedemiddag [redacted]

In voorbereiding van het overleg hierbij alvast het concept rapport. De doorkijk naar het nieuwe belastingsysteem volgt volgende week.

Graag horen we nog wanneer het overleg voor jullie uitkomt.

Met vriendelijke groet,

J

TAUW bv

Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer

M

J

From: J <J@tauw.com>

Sent: dinsdag 18 april 2023 15:34

To: J <J@weterskipfryslan.nl>

Cc: J J@tauw.com>

Subject: Bespreken conceptrapportages Weterskip Fryslan

Dag

J

Volgens planning zouden wij komende week de conceptrapportages kunnen gaan bespreken. Ik zou hiervoor graag een datum in willen plannen. Zouden jullie dinsdag einde middag kunnen in een digitaal overleg? Mocht dit niet lukken is wellicht maandag 1 mei ook een optie voor ons. Hoor graag wat er mogelijk is, dan plan ik wat in. Ik zal J dan ook uitnodigen.

Met vriendelijke groet,

J

Projectadviseur, BU Leefomgeving

TAUW bv

Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer

M

J

[LinkedIn](#)

werkdagen: maandag, dinsdag en donderdag

Wetterskip Fryslân, KTO, Onderzoek belastingstelsel 2025

Wijzigingen en effecten in beeld gebracht

24 april 2023

Kenmerk R002-1291410KVE-V01

Verantwoording

Titel	Wetterskip Fryslân, KTO, Onderzoek belastingstelsel 2025
Opdrachtgever	Wetterskip Fryslân
Projectleider	██████████ J
Auteur(s)	██████████ J
Tweede lezer	████████████████████ J
Kenmerk	R002-1290490KVE-V01
Aantal pagina's	15 (exclusief bijlagen)
Datum	24 april 2023
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
T +31 57 06 99 91 1
E info.deventer@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Veranderingen in het belastingstelsel 2025.....	4
2.1	Bepalen ingezetenaandeel.....	5
2.2	Bepalen oppervlakten voor kostentoedeling	6
2.3	Berekenen categorale kostentoedeling	6
2.4	Tariefdifferentiatie wegen	7
2.5	Tariefdifferentiatie wateraanvoer	7
2.6	Tariefdifferentiatie woningen en niet-woningen.....	8
2.7	Combineren van tariefdifferentiaties.....	9
3	Toepassing op de huidige kostentoedeling	9
3.1	Categorale kostentoedeling.....	9
3.2	Belastingtarieven.....	10
3.3	Kostentoedeling geoptimaliseerd voor ongewijzigde waardeverhouding	12
3.4	Tariefdifferentiatie wateraanvoer	12
3.5	Tariefdifferentiatie woningen en niet-woningen.....	13
4	Conclusies	15

1 Inleiding

De waterschappen hebben de minister van Infrastructuur en Waterstaat gevraagd om het stelsel voor de waterschapsbelastingen aan te passen. Op 11 december 2020 hebben de waterschappen na een intensief traject unaniem ingestemd met een pakket voorstellen tot aanpassing van het belastingstelsel van de waterschappen en dat aan de toenmalige minister aangeboden. De voorstellen lossen een aantal urgente knelpunten op. Ook leveren ze een bijdrage aan een aantal belangrijke opgaven waar Nederland voor staat als het gaat om klimaat, circulaire economie en energie. Verder wordt het profijtbeginsel (wie belang heeft betaalt) beter toegepast.

De Tweede Kamer beslist over de exacte wijziging van het belastingstelsel en het moment waarop de wijzigingen ingaan. De waterschappen rekenen er op dat het nieuwe stelsel in 2025 in werking treedt. In dit rapport beschrijven wij de voorgestelde wijzigingen in het belastingstelsel aangaande de watersysteemheffing en de effecten hiervan op de kostentoedeling en de tarieven.

In hoofdstuk 2 beschrijven wij op basis van de meest actuele status welke veranderingen er in het belastingstelsel zullen komen en wat de beoogde rekenmethode wordt. Hierbij wordt beschreven wat het speelveld is (aan welke knoppen kan je draaien).

In hoofdstuk 3 passen wij deze rekenmethode toe op de huidige kostentoedeling en lichten we de veranderingen die hierdoor ontstaan toe. Ook kijken we hierbij wat de gevoeligheid is van het speelveld op de uitkomsten (wat is het effect van aan de knoppen draaien).

In hoofdstuk 4 zijn de belangrijkste conclusies weergegeven.

2 Veranderingen in het belastingstelsel 2025

In dit hoofdstuk worden de veranderingen in het belastingstelsel 2025 beschreven. Dit gebeurt op basis van de situatie begin april 2023. Hiervoor zijn de volgende bronnen gebruikt:

- Concept wetswijziging en memorie van toelichting zoals deze door de wetgever ter internetconsultatie¹ zijn aangeboden. Deze internetconsultatie vond plaats in augustus/september 2022.
- Schriftelijke reactie daar op van de Unie van Waterschappen² gegeven in september 2022.

In onderstaande tabel wordt per onderdeel van een kostentoedeling samengevat welke wijzigingen ten opzichte van het huidige stelsel worden verwacht. Vervolgens wordt verder ingegaan op de onderdelen die veranderen en nieuw zijn toegevoegd.

¹ https://www.internetconsultatie.nl/wijziging_waterschapsbelasting

² <https://unievandwaterschappen.nl/wp-content/uploads/2022/09/Reactie-op-internetconsultatie-wetsvoorstel-wijziging-waterschapsbelastingen.pdf>

Tabel 2.1 Overzicht per onderdeel kostentoedeling

Onderdeel	Status	Toelichting
Bepalen inwoneraantal en ingezetenaandeel	Ongewijzigd	
Mogelijkheid tot verhogen ingezetenaandeel	Gewijzigd	Er is een voorwaarde toegevoegd.
Kostentoedeling op basis van economische waarde	Vervalt	
Bepaling oppervlakte natuur	Ongewijzigd	De definitie van natuur is ongewijzigd en blijft een factor in de verdeelsleutel.
Bepaling oppervlakte ongebouwd	Ongewijzigd	De definitie van ongebouwd is ongewijzigd en blijft een factor in de verdeelsleutel.
Bepaling oppervlakte gebouwd	Ongewijzigd	Dit is een hulpmiddel bij het bepalen van de oppervlakte ongebouwd in de verdeelsleutel.
Kostentoedeling op basis van verdeelsleutel	Nieuw	Op basis van een nieuwe verdeelsleutel wordt de kostentoedeling bepaald en wordt bij ongebouwd en natuur ruimte tot verhoging/verlaging ingebouwd
Tariefdifferentiatie wegen	Gewijzigd	De tariefdifferentiatie wegen is inhoudelijk ongewijzigd maar is gemaximeerd tot 100 %
Tariefdifferentiaties buitendijks, bemalen, waterberging en kassen	Ongewijzigd	
Tariefdifferentiatie wateraanvoer	Nieuw	Dit is een nieuwe tariefdifferentiatie ongebouwd.
Tariefdifferentiatie niet-/woningen	Nieuw	Dit is een nieuwe tariefdifferentiatie gebouwd.
Tariefberekening	Gewijzigd	Met methodiek van de tariefberekening blijft hetzelfde, de nieuwe tariefdifferentiaties zijn een aanvulling.

Het belangrijkste vervallen onderdeel is de kostentoedeling op basis van de economische waarde. Dit betekent dat de huidige methodiek van waarde- en oppervlaktebepaling aan de hand van de "Handreiking Kostentoedeling 2009 en Geowijzer" en de "Taxatiewijzer (spoor)wegen" niet meer hoeft te worden gebruikt. Een aantal onderdelen uit deze methodiek, de bepaling van de oppervlakten natuur en ongebouwd, komen wel terug in de nieuwe methodiek.

2.1 Bepalen ingezetenaandeel

De berekening van het ingezetenaandeel is gelijk gebleven. Het wordt gebaseerd op de inwonerdichtheid en geeft het bestuur de mogelijkheid om binnen een bandbreedte het ingezetenaandeel te bepalen. De mogelijkheid om het ingezetenaandeel met maximaal 10 % te verhogen blijft ook bestaan maar moet in het nieuwe stelsel wel beargumenteerd worden "aan de hand van gebiedskenmerken van het waterschap". Een nadere toelichting bij het invullen van de bestuurlijke ruimte om op basis van gebiedskenmerken het ingezetenaandeel te verhogen is niet gegeven. In de internetconsultatie heeft de Unie van Waterschappen de wetgever gevraagd om af te zien van deze motiveringsplicht.

2.2 Bepalen oppervlakten voor kostentoedeling

De kostendelen natuur en ongebouwd worden bepaald met verdeelsleutels waarin de oppervlakte van natuur en ongebouwd een belangrijke plaats innemen. De definitie van natuur en daarmee ook de oppervlakte is ongewijzigd en kan op dezelfde manier als in het huidige stelsel worden vastgesteld. Door deze op basis van bronbestanden in beeld te brengen of aan te sluiten bij de areaalafbakening van de categorie natuur in de watersysteemheffing.

De definitie van ongebouwde onroerende zaken en daarmee ook de oppervlakte is ongewijzigd en kan op dezelfde manier als nu worden vastgesteld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de (mee)getaxeerde oppervlakte gebouwd uit het belastingsysteem. De oppervlakte van de ongebouwde onroerende zaken wordt berekend door de (mee)getaxeerde oppervlakte gebouwd en de oppervlakte natuur af te trekken van de totale oppervlakte van het waterschap. Deze rekenwijze sluit aan bij artikel 118 derde lid van de Waterschapswet:

- *“Als één ongebouwde onroerende zaak als bedoeld in artikel 117, onderdeel b, wordt aangemerkt een kadastraal perceel of gedeelte daarvan, met dien verstande dat buiten aanmerking wordt gelaten: a. hetgeen ingevolge het eerste en tweede lid wordt aangemerkt als een gebouwde onroerende zaak; b. een natuurterrein.”*

2.3 Berekenen categorale kostentoedeling

De berekening van de categorale kostentoedeling gebeurt op basis van een geheel nieuwe verdeelsleutel.

- Het kostendeel ingezet wordt bepaald zoals hierboven beschreven.
- Het kostendeel ongebouwd wordt berekend met de volgende formule: $0,0030799 \cdot (A^{0,7349953})$ % waarbij A het aantal hectare ongebouwd per 1000 inwoners is.
- Het kostendeel natuur wordt berekend met de volgende formule: $0,0000224 \cdot (B^{1,1938609})$ % waarbij B het aantal hectare natuur per 1000 inwoners is.
- Het kostendeel eigendom is het restant percentage, 100 % – kostendeel ingezetenen – kostendeel ongebouwd – kostendeel natuur.

De kostendelen ongebouwd en natuur kunnen worden verhoogd of verlaagd met 25 % aan de hand van gebiedskenmerken van het waterschap. Als (niet limitatieve) voorbeelden van kenmerken worden genoemd: de hoeveelheid primaire en secundaire waterkeringen, veel inzet op peilbeheer of vrij afstromend, bijdragen in natura als onderhoud en beschikbaarheid bergingscapaciteit en aanvoer van zoet water.³

Middels een algemene maatregel van bestuur (AMvB) kan later door de wetgever worden besloten om dit percentage voor waterschappen die voldoen aan bepaalde kenmerken of voorwaarden te verhogen naar 50 %. In de internetconsultatie heeft de Unie van Waterschappen gevraagd om de bandbreedte conform haar aanvankelijke voorstel te verhogen naar +/- 30 % en

³ Deze voorbeelden worden overigens genoemd in de context van de uitbreidingsmogelijkheid van de bandbreedte in de AMVB.

af te zien van de mogelijkheid deze in de toekomst bij AMvB te verhogen tot +/- 50 %. Het argument hier voor is dat de bandbreedte van +/- 25 % bij enkele waterschappen direct tot ongewenste lastenverschuivingen zal leiden. Daarnaast heeft de Unie van Waterschappen gevraagd om niet alleen gebiedskenmerken maar ook de door het waterschap gekozen invulling van de taakuitoefening mee te mogen wegen.

2.4 Tariefdifferentiatie wegen

De mogelijkheid die sommige waterschappen hebben om de tariefdifferentiatie wegen tot 400 % te verhogen, komt te vervallen. De verhoogde tariefdifferentiatie was bedoeld als instrument waarmee de onbedoelde tariefstijgingen voor het kostendeel ongebouwd die voortvloeiden uit het gebruik van de waarde als verdeelmaatstaf in de kostentoedeling konden worden beperkt. Met het nieuwe kostentoedelingsmodel is een structurelere oplossing voor dit probleem gevonden. Daarmee is de verhoogde tariefdifferentiatie voor wegen niet meer nodig.

De mogelijkheid om het tarief voor verharde openbare wegen op inhoudelijke gronden (o.a. wegen veroorzaken in verband met hun versnelde afstroming waterbezwaar en kunnen dus tot hogere kosten voor het waterschap leiden) met maximaal 100% te verhogen, blijft in stand. De tariefdifferentiatie wegen is heffing-technisch, inhoudelijk niet veranderd.

2.5 Tariefdifferentiatie wateraanvoer

Geheel nieuw is de tariefdifferentiatie wateraanvoer. De voorgestelde wetstekst luidt als volgt:

- *“Het algemeen bestuur kan de heffing maximaal 100% hoger vaststellen voor in een bepaald gedeelte van het waterschap gelegen ongebouwde onroerende zaken die gebaat kunnen zijn bij wateraanvoerprojecten die tot stand worden of zijn gebracht door of vanwege het waterschapsbestuur op verzoek van ten minste één belanghebbende.”*

Het doel van deze tariefdifferentiatie is de waterschappen de mogelijkheid te geven om de kosten van de specifieke 'plusvoorziening' wateraanvoer in rekening te brengen bij die belastingplichtigen die van de voorziening profijt hebben. Het doorbelasten van deze kosten in de vorm van een tariefdifferentiatie en niet via een rechtenheffing (retributie) maakt het eenvoudiger om alle belastingbetalers in een bepaald gebied te belasten. Het waterschap hoeft niet aan te tonen dat een persoon die de voorziening niet zelf (mede) heeft aangevraagd er toch daadwerkelijk gebruik van heeft gemaakt of er genot van heeft.

Een voorwaarde voor invoering van deze tariefdifferentiatie is dat de plusvoorziening tot stand moet zijn of worden gebracht op verzoek van tenminste één belanghebbende. Daarnaast moet er aantoonbaar draagvlak zijn voor het wateraanvoerproject. Praktisch betekent dit dat er voor invoering van de tariefdifferentiatie een draagvlakmeting plaats moet vinden. De vorm waarin deze draagvlakmeting plaats moet vinden wordt in de memorie van toelichting als volgt beschreven:

- *“Het waterschap nodigt alle potentiële bijdrageplichtigen uit het betrokken deel van het waterschapsgebied uit om binnen een nader te bepalen termijn schriftelijk of elektronisch aan te geven of zij de plusvoorziening wenselijk achten, waarbij het waterschap ook aangeeft dat de kosten van de voorziening via de tariefdifferentiatie zullen worden verhaald. De*

plusvoorziening wordt alleen gerealiseerd als van de ingekomen reacties de meerderheid voorstander is van de plusvoorziening.”

Bij de draagvlakmeting hoeft, uit efficiëntie-overwegingen, alleen te worden gekeken naar de ingekomen reacties. Voor bestaande wateraanvoerprojecten moet ook een draagvlakmeting worden uitgevoerd wanneer het waterschap er een tariefdifferentiatie voor wil invoeren. Heffing-technisch bezien is dit geen andere tariefdifferentiatie dan de heffingen voor buitendijks en bemalen gebieden. Het waterschap kan vaststellen om welke gebieden het gaat en daar vervolgens een hoger tarief doorbelasten aan de ongebouwde onroerende zaken

2.6 Tariefdifferentiatie woningen en niet-woningen

Ook geheel nieuw is de tariefdifferentiatie tussen woningen en niet-woningen, ook wel de tariefdifferentiatie gebouwd genoemd. Dit is een tariefdifferentiatie die niet wordt toegepast op het ongebouwd tarief, zoals bij de andere tariefdifferentiaties het geval is, maar op het gebouwd tarief. De voorgestelde wetstekst luidt als volgt:

- *“Het algemeen bestuur kan bepalen dat het tarief voor onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen op een ander percentage wordt vastgesteld dan voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen. De verhouding tussen beide percentages mag niet groter zijn dan de verhouding tussen de waardeontwikkeling van onroerende zaken gelegen in het waterschap die niet in hoofdzaak tot woning dienen en de waardeontwikkeling van onroerende zaken in het waterschap die in hoofdzaak tot woning dienen ten opzichte van de waarde per 1 januari 20XX. De waardeontwikkeling wordt bepaald op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken.”*

Het doel van deze tariefdifferentiatie is de waterschappen de mogelijkheid te geven om de lastenverschuiving van bedrijven naar woningen, als gevolg van de sterke stijging van de waarde van woningen, te dempen. Er wordt wel een kader gesteld voor de mate waarin de tarieven mogen verschillen. Dit kader is gebaseerd op het verschil in de waardeontwikkeling tussen woningen en niet-woningen.

Voor het berekenen van het verschil in de waardeontwikkeling wordt aangegeven dat gebruik gemaakt kan worden van de overzichten van de WOZ-waardeontwikkelingen die de Waarderingskamer jaarlijks samenstelt. De memorie van toelichting beschrijft de te hanteren berekening als volgt:

- *“Op basis van deze ontwikkelingen per gemeente [uit het genoemde overzicht] kan het waterschap vervolgens gewogen gemiddelde waardestijgingen voor woningen en voor niet-woningen voor zijn beheergebied berekenen. De verhouding tussen deze twee gemiddelden wordt vervolgens gebruikt voor het bepalen van het maximum van de tariefdifferentiatie gebouwd.”*

Als peildatum wordt 1 januari van het jaar voorafgaande aan het jaar van inwerkingtreding gesteld. De concrete berekening van het tarief op basis van deze aanwijzingen wordt in hoofdstuk 3 verder uitgewerkt bij de toepassing op de huidige kostentoedeling.

Heffing-technisch gezien is dit een andere heffing dan de rest van de heffingen die gebaseerd zijn op een ruimtelijke afbakening en op basis van kadastrale percelen in het belastingsysteem worden verwerkt. Deze tariefdifferentiatie niet-/woningen is gebaseerd op de WOZ classificatie of een gebouwde onroerende zaak een woning of niet-woning is.

2.7 Combineren van tariefdifferentiaties

De tariefdifferentiaties buitendijks, waterberging, bemalen, verharde openbare wegen, glasopstanden, wateraanvoerprojecten en woningen en niet-woningen kunnen naast elkaar worden toegepast. Dit betekent dat het aantal verschillende tarieven bij invoering van deze tariefdifferentiaties snel kan oplopen.

Bij bijvoorbeeld stapeling van de tariefdifferentiaties buitendijks en woningen en niet-woningen zijn er vier verschillende tarieven gebouwd, namelijk binnendijks – woningen, binnendijks – niet-woningen, buitendijks – woningen en buitendijks – niet-woningen.

3 Toepassing op de huidige kostentoedeling

In dit hoofdstuk passen wij deze rekenmethode toe op de huidige kostentoedeling en lichten we de veranderingen die hierdoor ontstaan toe. Dit doen we aan de hand van kentallen uit het Kostentoedelingsonderzoek 2018, de Begroting 2023, de achterliggende tariefberekeningen en enige nieuwe gegevens. Ook kijken we hierbij wat de gevoeligheid is van het speelveld op de uitkomsten (wat is het effect van aan de knoppen draaien).

3.1 Categoriele kostentoedeling

De categoriele kostentoedeling wordt niet meer berekend op basis van de economische waarde maar op basis van de geheel nieuwe verdeelsleutel.

- Het kostendeel ingezetenen is bepaald volgens de bekende methode op basis van inwonerdichtheid.
- Het kostendeel ongebouwd is bepaald met de nieuwe verdeelsleutel waarbij als oppervlakte de totale oppervlakte van het beheergebied minus de oppervlakte natuur minus de (mee)getaxeerde gebouwde oppervlakte is gebruikt. Hiervoor zijn de oppervlakten uit het Kostentoedelingsonderzoek 2018 gebruikt.
- Het kostendeel natuur is bepaald met de nieuwe verdeelsleutel waarbij als oppervlakte het oppervlak natuur uit het Kostentoedelingsonderzoek 2018 is gebruikt.
- Het kostendeel gebouwd is de resultante van 100 % minus de andere kostendelen.

Het effect van de nieuwe rekenwijze, zonder gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid, is als volgt: Het aandeel ongebouwd stijgt met +4 %. Het aandeel gebouwd daalt met - 2 %. Het aandeel natuur met +9 %

Naast de al bestaande bestuurlijke vrijheid om het kostendeel ingezetenen te verhogen of verlagen is er ook bestuurlijke vrijheid om de kostendelen ongebouwd en natuur met 25 % te verhogen of verlagen. De laatste vier kolommen van onderstaande tabel tonen de categorale kostentoedeling wanneer beide kostendelen ongebouwd en natuur met respectievelijk 25 % verlaagd of verhoogd worden.

In de eerste kolom van deze tabel staat de categorale kostentoedeling zoals deze nu gehanteerd wordt. In de tweede kolom staat de categorale kostentoedeling volgens de nieuwe rekenwijze, zonder gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid. In de derde kolom staat het procentuele verschil ten op zichte van de huidige situatie.

In de vierde en vijfde kolom staan de uitkomsten voor een scenario waarbij het bestuur er voor kiest om voor zowel ongebouwd als natuur gebruik te maken van de maximale ruimte om het kostendeel met 25 % te verlagen.

In de vierde en vijfde kolom staan de uitkomsten voor een scenario waarbij het bestuur er voor kiest om voor zowel ongebouwd als natuur gebruik te maken van de maximale ruimte om het kostendeel met 25 % te verhogen.

Tabel 3.1 Categorale kostentoedeling met gevoeligheid

Categorie	Huidig	2025	tov huidig	2025 - 25 %	tov huidig	2025 + 25 %	tov huidig
Ingezetenen	28,0%	28,0%	0%	28,0%	0%	28,0%	0%
Ongebouwd	24,0%	25,0%	4%	18,7%	-22%	31,2%	30%
Natuur	0,4%	0,4%	9%	0,3%	-18%	0,5%	37%
Gebouwd	47,6%	46,6%	-2%	52,9%	11%	40,2%	-16%

Met het inzetten van de maximale bestuurlijke vrijheid kan het kostendeel ongebouwd met - 22 % tot + 30 % worden beïnvloed. Het kostendeel gebouwd reageert in de tegengestelde richting tussen de + 11 % en - 16 %. Het kostendeel natuur reageert niet of heel sterk met - 18 % tot + 37 %. Deze gevoeligheid voor procentuele verschuivingen is vooral het gevolg van het lage percentage van natuur in de categorale kostentoedeling (op basis van niet afgeronde getallen).

De bestuurlijke vrijheid van de nieuwe wetgeving geeft ook de ruimte om op een ongewijzigde categorale kostentoedeling uit te komen.

3.2 Belastingtarieven

De berekening van de belastingtarieven gebeurt op dezelfde wijze als in de huidige kostentoedeling. Voor onderstaande berekening zijn de Begroting 2023 en de achterliggende berekeningen als basis gehanteerd. Om een zuivere vergelijking te kunnen maken, is er voor de 2025 tariefberekeningen vanuit gegaan dat dezelfde heffingsmaatstaven, kwijscheldingen en onttrekkingen uit de egalisatiereserves worden ingezet.

Het effect van de nieuwe rekenwijze op de tarieven, zonder gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid, laat ten opzichte van de huidige kostentoedeling een wisselend beeld zien. Voor de

categorieën ingezetenen is er geen verandering. Binnen de categorie ongebouwd en gebouwd vinden er wel verschuivingen plaats. Er vindt een lastenverzwaring plaats van 4 % voor het overig ongebouwd en een lastenverlichting van -2 % voor gebouwd. Er vindt daarnaast een lastenverzwaring plaats van +9 % voor natuur.

De bestuurlijke vrijheid om de kostendelen ongebouwd en natuur te verhogen of verlagen met 25 % heeft ook effect op de tarieven. De laatste vier kolommen van onderstaande tabel tonen de tarieven wanneer beide kostendelen ongebouwd en natuur met respectievelijk 25 % verlaagd of verhoogd worden. Met het inzetten van de maximale bestuurlijke vrijheid kan het tarief overig ongebouwd met – 22 % tot + 30 % worden beïnvloed. Het tarief gebouwd reageert in tegengestelde richting met + 11 % tot – 16 %. Het tarief natuur met – 18 % tot 37 %. Ook hier is deze gevoeligheid voor procentuele verschuivingen het gevolg van het lage percentage natuur in de categorale kostentoedeling.

De bestuurlijke vrijheid die de nieuwe wetgeving biedt geeft niet de ruimte om op volledig ongewijzigde tarieven uit te komen. Dit is een gevolg van het maximeren van de tariefdifferentiatie wegen op 100 %. Om het tarief overig ongebouwd gelijk te houden, is het noodzakelijk de totale opbrengst van de categorie ongebouwd naar beneden te brengen. Dit zal echter een stijging van het tarief gebouwd tot gevolg hebben. Dit scenario wordt in de volgende paragraaf verder uitgewerkt.

Tabel 3.2 Belastingtarieven met gevoeligheid (EUR/ha)

Categorie	Huidig (2023)	2025	tov huidig	2025 – 25 %	tov huidig	2025 + 25 %	tov huidig
Ingezetenen	107,43	107,43	0%	107,43	0%	107,43	0%
Gebouwd – binnendijs (% WOZ waarde)	0,05702	0,05579	-2%	0,06340	11%	0,04817	-16%
Gebouwd – buitendijs (% WOZ waarde)	0,01425	0,01395	-2%	0,01585	11%	0,01204	-16%
Natuur (EUR/ha)	8,67	9,49	9%	7,12	-18%	11,86	37%
Ongebouwd – buitendijs – onbemalen (EUR/ha)	18,14	18,89	4%	14,17	-22%	23,61	30%
Ongebouwd – buitendijs – bemalen (EUR/ha)	54,43	56,68	4%	42,51	-22%	70,84	30%
Ongebouwd – buitendijs – onbemalen weg (EUR/ha)	90,71	94,46	4%	70,84	-22%	118,07	30%
Ongebouwd – buitendijs – bemalen weg (EUR/ha)	127,00	132,24	4%	99,18	-22%	165,30	30%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen (EUR/ha)	72,57	75,57	4%	56,68	-22%	94,46	30%
Ongebouwd – binnendijs – bemalen (EUR/ha)	108,86	113,35	4%	85,01	-22%	141,69	30%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen weg (EUR/ha)	145,14	151,13	4%	113,35	-22%	188,92	30%
Ongebouwd – binnendijs – bemalen weg (EUR/ha)	181,43	188,92	4%	141,69	-22%	236,15	30%

3.3 Kostentoedeling geoptimaliseerd voor ongewijzigde waardeverhouding

Het is mogelijk om door gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid op een ongewijzigde waarde verhouding en tarieven uit te komen. Dit specifieke scenario is hier verder uitgewerkt.

Om de tarieven nagenoeg gelijk te kunnen houden, wordt binnen de mogelijkheden van de bestuurlijke vrijheid het kostendeel ongebouwd met 4,0 % verlaagd én het aandeel natuur met 9,0 % verlaagd. Ten opzichte van de huidige kostentoedeling betekent dit een daling van 0,01 procentpunt voor ongebouwd en een stijging van 0,01 procentpunt voor gebouwd. De overige categorieën blijven dan ongewijzigd.

Tabel 3.3 Categoriële kostentoedeling bij gelijkblijvend tarief overig ongebouwd

Categorie	Huidig (vigerend)	2025	tov huidig	Bestuurlijke vrijheid	2025 aangepast	tov huidig
Ingezetenen	28,00%	28,00%	0%		28,00%	0%
Ongebouwd	24,00%	24,99%	32%	-4%	23,99%	0%
Natuur	0,40%	0,44%	46%	-9%	0,40%	0%
Gebouwd	47,60%	46,57%	-12%		47,61%	0%

Het nieuwe kostendeel levert ongewijzigde tarieven op (weergegeven in tabel 3.4).

Tabel 3.4 Tarieven bij gelijkblijvend tarief overig ongebouwd

Categorie	2023	2025	tov 2023
Ingezetenen	107,43	107,43	0%
Gebouwd – binnendijks (% WOZ waarde)	0,05702	0,05703	0%
Gebouwd – buitendijks (% WOZ waarde)	0,01425	0,01426	0%
Natuur (EUR/ha)	8,67	8,63	0%
Ongebouwd – buitendijks – onbemalen (EUR/ha)	18,14	18,14	0%
Ongebouwd – buitendijks – bemalen (EUR/ha)	54,43	54,41	0%
Ongebouwd – buitendijks – onbemalen weg (EUR/ha)	90,71	90,68	0%
Ongebouwd – buitendijks – bemalen weg (EUR/ha)	127,00	126,95	0%
Ongebouwd – binnendijks – onbemalen (EUR/ha)	72,57	72,54	0%
Ongebouwd – binnendijks – bemalen (EUR/ha)	108,86	108,82	0%
Ongebouwd – binnendijks – onbemalen weg (EUR/ha)	145,14	145,09	0%
Ongebouwd – binnendijks – bemalen weg (EUR/ha)	181,43	181,36	0%

3.4 Tariefdifferentiatie wateraanvoer

De tariefdifferentiatie wateraanvoer heeft een effect op de tarieven van overig ongebouwd. Voor de onderstaande voorbeeldberekening is gerekend met een fictief wateraanvoergebied waarbij de helft van het binnendijks onbemalen gebied als oppervlak is gekozen met een maximale tariefdifferentiatie van 100 %. De vergelijking vindt plaats met de tarieven op basis van de nieuwe rekenwijze zonder gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid.

Omdat het er nu twee tariefdifferentiaties zijn die gecumuleerd mogen worden, stijgt bij invoering het aantal tarieven ongebouwd van acht naar tien. De invoering van de tariefdifferentiatie wateraanvoer levert de volgende nieuwe tariefklassen op:

- Tarief ongebouwd binnendijs onbemalen wateraanvoer met een toeslag van 200 %
- Tarief ongebouwd binnendijs onbemalen wateraanvoer weg met een toeslag van 300 %

De tariefdifferentiatie wateraanvoer heeft een dempend effect op de standaard tarieven overig ongebouwd. De omvang van de daling is sterk afhankelijk van de omvang van het wateraanvoergebied. Hoe groter het wateraanvoergebied, hoe groter de hogere extra opbrengst uit dat gebied en hoe lager de tarieven overig ongebouwd.

We laten in deze berekeningen overigens buiten beschouwing dat het wateraanvoerproject zelf extra kosten meebrengt voor het waterschap. Het oogmerk van de tariefdifferentiatie is om de eigenaren van ongebouwde onroerende zaken in het gebied van het wateraanvoerproject geheel of gedeeltelijk de kosten daarvan te laten dragen. Daarmee drukken deze kosten niet of minder op de eigenaren van ongebouwde onroerende zaken buiten het gebied van het wateraanvoerproject. Als de meeropbrengst van de tariefdifferentiatie de kosten van het wateraanvoerproject volledig dekt, veranderen de tarieven voor overig ongebouwd buiten dat gebied in beginsel niet.

Het tarief in de voorbeeldberekening voor overig ongebouwd met wateraanvoer stijgt met 99 % en het tarief ongebouwd met wateraanvoer weg stijgt met 50 %. De stijging ten opzichte van de tarieven zonder tariefdifferentiatie is geen 100 % omdat het tarief overig ongebouwd waar de tariefdifferentiatie op gebaseerd is licht daalt. De stijging van het tarief ongebouwd wegen met wateraanvoer is procentueel maar 50 % omdat dit tarief al hoger was.

Tabel 3.5 Tariefdifferentiatie wateraanvoer: gevolgen voorbeeldberekening

Categorie	2025 zonder tariefdif.	2025 met tariefdif.	Vershil
Ongebouwd – buitendijs – onbemalen (EUR/ha)	18,14	18,09	-0,3%
Ongebouwd – buitendijs – bemalen (EUR/ha)	54,41	54,26	-0,3%
Ongebouwd – buitendijs – onbemalen weg (EUR/ha)	90,68	90,43	-0,3%
Ongebouwd – buitendijs – bemalen weg(EUR/ha)	126,95	126,61	-0,3%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen (EUR/ha)	72,54	72,35	-0,3%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen - wateraanvoer (EUR/ha)	72,54	144,69	99%
Ongebouwd – binnendijs – bemalen (EUR/ha)	108,82	108,52	-0,3%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen weg (EUR/ha)	145,09	144,69	-0,3%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen - wateraanvoer weg (EUR/ha)	145,09	217,04	50%
Ongebouwd – binnendijs – bemalen weg(EUR/ha)	181,36	180,87	-0,3%

3.5 Tariefdifferentiatie woningen en niet-woningen

De tariefdifferentiatie tussen woningen en niet-woningen heeft een effect op de tarieven voor gebouwde onroerende zaken. Voor de onderstaande voorbeeldberekening is gerekend met de

waarde gebouwd uit de Begroting 2023, de verdeling over woningen en niet-woningen zoals aanwezig is in de Memorie van Toelichting op de conceptwet in de internet consultatie⁴ en de gemiddelde waardeontwikkeling van woningen en niet-woningen volgens de Waarderingskamer⁵ in 2022. De vergelijking vindt plaats met de tarieven op basis van de nieuwe rekenwijze zonder gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid.

Op basis van de verdeling in de Memorie van Toelichting is aangenomen dat het waterschap:

- EUR 80.567.250.000 aan waarde woningen kent in 2022
- EUR 14.217.750.000 aan waarde niet-woningen kent in 2022

Op basis van de informatie van de Waarderingskamer is aangenomen dat:

- De gemiddelde waardeontwikkeling van woningen in 2022 9,5 % is
- De gemiddelde waardeontwikkeling van niet-woningen in 2022 0,3 % is

Op basis van de gemiddelde waardeontwikkeling is de maximale tariefdifferentiatie 5,88 %. De toepassing van deze maximale tariefdifferentiatie op het tarief gebouwd heeft tot gevolg dat het tarief woningen licht daalt met 3 % en het tarief niet-woningen stijgt met 20 %.

Het tarief woningen met tariefdifferentiatie is nagenoeg gelijk aan het tarief zonder tariefdifferentiatie in 2023. Hiermee is het effect van de grotere stijging van de waarde van woningen ten opzichte van niet-woningen volledig gecompenseerd. Ten opzicht van een kostentoedeling zonder tariefdifferentiatie daalt het tarief voor woningen met 3 % en stijgt het tarief voor niet-woningen met 20 %.

Tabel 3.6 Tariefdifferentiatie niet-/woningen

Categorie	2023	2025 zonder tariefdif	2025 met tariefdif.	Vershil 2025
Woningen binnendijs	0,05702 %	0,05703%	0,05529%	-3%
Niet-woningen binnendijs	0,05702 %	0,05703%	0,05854%	3%
Woningen buitendijs	0,01425 %	0,01426%	0,01382%	-3%
Niet-woningen buitendijs	0,01425 %	0,01426%	0,01707%	20%

⁴ https://www.internetconsultatie.nl/wijziging_waterschapsbelasting

⁵ <https://www.waarderingskamer.nl/woz-in-cijfers/feiten-over-de-woz/>

4 Conclusies

De nieuwe kostentoedelingssystematiek is wat betreft de benodigde berekeningen een sterke vereenvoudiging ten opzichte van het huidige stelsel. De complexe berekening op basis van economische waarde is komen te vervallen.

Het nieuwe stelsel, gebaseerd op de nieuwe verdeelsleutel, en de toegenomen bestuurlijke vrijheid geeft het Wetterskip Fryslan de mogelijkheden om de categorale verdeling gelijk te houden aan het oude stelsel. De bestuurlijke vrijheid die de nieuwe wetgeving biedt, geeft de ruimte om op volledig ongewijzigde tarieven uit te komen. Om de tarieven nagenoeg gelijk te kunnen houden, wordt binnen de mogelijkheden van de bestuurlijke vrijheid het kostendeel ongebouwd met 4,0 % verlaagd én het aandeel natuur met 9,0 % verlaagd. Ten opzichte van de huidige kostentoedeling betekent dit een daling van 0,01 procentpunt voor ongebouwd en een stijging van 0,01 procentpunt voor gebouwd. De overige categorieën blijven dan ongewijzigd.

Het nieuwe lagere tarief voor ongebouwd openbare wegen levert automatisch een hoger tarief op voor het overig ongebouwd op. De totale opbrengst moet hetzelfde blijven.

De toegenomen bestuurlijke vrijheid geeft het waterschap de ruimte om hier op te anticiperen door er voor te kiezen juist het tarief overig ongebouwd gelijk te laten. De categorale waardeverhouding wordt hier dan op aangepast. Dit heeft wel tot gevolg dat het tarief voor het ongebouwd openbare wegen nog meer daalt en het tarief voor gebouwd zal stijgen.

Het inzetten van de aan het bestuur gegeven bestuurlijke vrijheid moet, zoals nu geformuleerd in de concept wetgeving, wel worden beargumenteerd op basis van gebiedskenmerken.

De tariefdifferentiaties wateraanvoer en woningen en niet-woningen zijn beschreven. Het is aan het waterschap om af te wegen om van deze tariefdifferentiaties gebruik te maken.

J

From: [redacted] </CN=RECIPIENTS/CN=C879F47F18A84C479A7C4CD0A27D71D3-[redacted]@WET>
Sent: woensdag 26 april 2023 15:48
To: [redacted] [redacted] [redacted]
Subject: FW: Bespreken conceptrapportages Wetterskip Fryslan
Attachments: R001-1290490MJS-V01.docx

In de bijlage het concept rapport Kostentoedeling.

Groet [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@tauw.com>
Verzonden: donderdag 20 april 2023 14:54
Aan: [redacted] <[redacted]@wetterskipfryslan.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@tauw.com>
Onderwerp: RE: Bespreken conceptrapportages Wetterskip Fryslan

Goedemiddag [redacted]

In voorbereiding van het overleg hierbij alvast het concept rapport. De doorkijk naar het nieuwe belastingsysteem volgt volgende week.

Graag horen we nog wanneer het overleg voor jullie uitkomt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

TAUW bv

Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer

M [redacted]

From: [redacted] <[redacted]@tauw.com>
Sent: dinsdag 18 april 2023 15:34
To: [redacted] <[redacted]@wetterskipfryslan.nl>
Cc: [redacted] <[redacted]@tauw.com>
Subject: Bespreken conceptrapportages Wetterskip Fryslan

Dag [redacted]

Volgens planning zouden wij komende week de conceptrapportages kunnen gaan bespreken. Ik zou hiervoor graag een datum in willen plannen. Zouden jullie dinsdag einde middag kunnen in een digitaal overleg? Mocht dit niet lukken is wellicht maandag 1 mei ook een optie voor ons. Hoor graag wat er mogelijk is, dan plan ik wat in. Ik zal [redacted] dan ook uitnodigen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Projectadviseur, BU Leefomgeving

TAUW bv

Handelskade 37

Postbus 133

7400 AC Deventer

M [redacted]

[LinkedIn](#)

werkdagen: maandag, dinsdag en donderdag

Wetterskip Fryslân, KTO, Kostentoedeling 2024

20 april 2023

Verantwoording

Titel	Wetterskip Fryslân, KTO, Kostentoedeling 2024
Opdrachtgever	Wetterskip Fryslân
Projectleider	██████████ J
Auteur(s)	██████████ J
Tweede lezer(s)	██████████ J en ██████████ J
Projectnummer	1290490
Aantal pagina's	15
Datum	20 april 2023
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
T +31 57 06 99 91 1
E info.deventer@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Ingezetenen.....	5
2.1	Wettelijk kader.....	5
2.2	Berekening ingezetenaandeel.....	5
3	Berekening waardeverhouding watersysteemheffing.....	6
3.1	Waardebepaling	6
3.2	Oppervlaktebepaling	8
3.3	Waardeverhouding watersysteemheffing	11
4	Categorale kostentoedeling watersysteemheffing.....	12
5	Vergelijking oppervlakte wegen kostentoedelingsonderzoek en heffingsmaatstaf.....	14
5.1	Oppervlakte wegen in een kostentoedeling	14
5.2	Oppervlakte Tariefdifferentiatie wegen.....	14
5.3	Conclusie.....	15
Bijlage 1	Overzicht gebruikte referentiegegevens	
Bijlage 2	Vergelijking BGT en Top10NL als bronbestand	
Bijlage 3	Tabellen	

1 Inleiding

Met de invoering van de Waterschapswet zijn vanaf 1 januari 2009 regels van kracht om de bijdragen van de diverse categorieën belanghebbenden in de kosten van het watersysteembeheer vast te stellen. Door het Wetterskip Fryslân is aan TAUW gevraagd de meest recent berekende waardeverhouding te herzien en daarbij rekening te houden met actuele waarde gegevens en actuele oppervlakten.

De laatste kostentoedelingsverordening waarvoor de waardeverhouding is herzien dateert uit 2018. Deze kostentoedelingsverordening is in 2018 vastgesteld en vindt voor het eerst toepassing in het belastingjaar wat aanvangt op 1 januari 2019 met peildatum 1 januari 2018. Er is een wettelijke verplichting om de kostentoedelingsverordening eenmaal in de vijf jaar te herzien. Om deze reden is het noodzakelijk om in 2023 een nieuwe kostentoedelingsverordening vast te stellen. Op basis van deze resultaten kan worden besloten of het noodzakelijk is om een nieuwe kostentoedelingsverordening voor 2024 vast te stellen.

Voor het actualiseren van de waardeverhouding van de watersysteemheffing wordt verwezen naar twee jaren, op basis waarvan de berekening van de waardeverhoudingen heeft plaats gevonden:

- 2018: deze getallen zijn gebaseerd op de vigerende kostentoedelingsverordening met als peildatum 1 januari 2018
- 2022: voorliggend onderzoek op basis van peildatum 1 januari 2022, dit is de maximale mogelijkheid voor een ingangsdatum van 1-1-24.

De gehanteerde methoden worden door TAUW voor verschillende andere waterschappen toegepast bij kostentoedelingsonderzoeken en zijn gebaseerd op het wettelijk en praktisch kader vastgelegd in de Waterschapswet en bijbehorende informatie.

Dit rapport begint in hoofdstuk 2 met de berekening van de bandbreedte van het ingezetenaandeel. Daarna volgt een beschrijving van de volledige herziening van de waardeverhouding van de watersysteemheffing in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 volgt de categorale kostentoedeling watersysteemheffing. In hoofdstuk 5 wordt een toelichting gegeven over het verschil tussen het areaal wegen in een kostentoedelingsonderzoek en het areaal wegen waarover belasting wordt geheven.

2 Ingezetenen

Binnen de watersysteemheffing wordt onderscheid gemaakt tussen een solidariteitsdeel en een profijtdeel. Het solidariteitsdeel wordt opgebracht door de ingezetenen in het waterschapsgebied. Het profijtdeel wordt toebedeeld aan de eigenaren van onroerende zaken op basis van de waardeverhouding. Een kostentoedeling start met het vaststellen van het ingezetenenaandeel.

2.1 Wettelijk kader

Vanuit het oogpunt van belang-betaling wordt het ingezetenenaandeel in de kosten van de watersysteemheffing gekoppeld aan de gemiddelde inwonerdichtheid (aantal inwoners per km²).

In artikel 120 van de Waterschapswet is vastgelegd dat:

- a. Het ingezetenenaandeel minimaal 20 % en maximaal 30 % bedraagt wanneer het aantal inwoners per km² niet meer bedraagt dan 500
- b. Het ingezetenenaandeel minimaal 31 % en maximaal 40 % bedraagt wanneer het aantal inwoners per km² meer bedraagt dan 500 maar niet meer bedraagt dan 1.000
- c. Het ingezetenenaandeel minimaal 41 % en maximaal 50 % bedraagt wanneer het aantal inwoners per km² meer bedraagt dan 1.000

Het Algemeen Bestuur kan, op grond van artikel 120.3 van de Waterschapswet de genoemde maximale percentages in bijzondere omstandigheden verhogen tot 40 %, 50 % respectievelijk 60 %. De wetgever heeft hierbij, zo blijkt uit de toelichting op de model-kostentoedelingsverordening, gedacht aan waterschappen met een relatief groot aandeel natuurterreinen (bijvoorbeeld meer dan 25 % van het beheergebied) en aan waterschappen met een zeer grote inwonerdichtheid (meer dan 1.250 inwoners per km²). Door het bestuur kunnen ook andere argumenten worden gehanteerd om af te wijken van de genoemde maximale percentages.

2.2 Berekening ingezetenenaandeel

De gemiddelde inwonerdichtheid¹ van het beheergebied van Wetterskip Fryslân wordt geschat op 191 inwoners per km². Met deze inwonersdichtheid valt het waterschap onder de categorie 20 % tot 30 %. In de laatste kostentoedelingsverordening is door het Wetterskip Fryslân bestuurlijk vastgesteld dat het ingezetenenaandeel 28 % bedraagt. Om deze reden wordt in dit onderzoek uitgegaan van een ingezetenenpercentage van 28 % bij de berekening van de categorale waardeverhouding (zie hoofdstuk 4).

¹ bron: <https://www.planbureau Fryslan.nl/monitoren/bevolking/> geraadpleegd 14 april 2023

3 Berekening waardeverhouding watersysteemheffing

Een kostentoedelingsonderzoek wordt vervolgd met het berekenen van de waardeverhouding door de waarde en oppervlakte te bepalen van de categorieën Ongebouwd, Natuur en Gebouwd.

De waardeverhouding tussen de categorieën Ongebouwd, Natuur en Gebouwd voor de watersysteemheffing is gebaseerd op de Handleiding Rekenmodel belastingstelsel 2009 en Geowijzer van de Unie van Waterschappen (januari 2008). De Handleiding beschrijft vooral de berekening van de waardeverhouding met de onderliggende uitgangspunten. De Geowijzer beschrijft welke bronnen gebruikt kunnen worden voor de berekening van de oppervlakte per (ongebouwde) belangencategorie. Daar waar afgeweken wordt van deze Geowijzer, doordat er bijvoorbeeld wijzigingen plaatsvinden in de bronbestanden, wordt dat bij de desbetreffende bronbestanden toegelicht. Voor het bepalen van de waardeverhouding is verder de Taxatiewijzer, die de waarde van de openbare landwegen en spoorwegen berekent, van belang. De Taxatiewijzer is in opdracht van de Unie van Waterschappen ontwikkeld met als doel de waarde van (spoor)wegen transparant en op uniforme wijze te berekenen.

3.1 Waardebepaling

In deze paragraaf wordt de waardebepaling per categorie nader toegelicht. In tabel 3.2 is de waarde per belangencategorie (per hectare) weergegeven.

Waarde (spoor)wegen

Voor de waarde van de (spoor)wegen is de Taxatiewijzer geüpdatet naar peildatum 1 januari 2022². De resultaten uit de Taxatiewijzer zijn toegespitst op de situatie binnen het beheergebied van het waterschap waarbij rekening wordt gehouden met regionale kenmerken (type wegen) en waterschapsspecifieke kenmerken (grote kunstwerken)³.

De waarde verandert tussen 1 januari 2018 en 1 januari 2022 voor wegen met gemiddeld +20,8 % en voor spoorwegen stijgt deze 38,6 %. De stijging is te verklaren door de flinke stijging van arbeid en specifieke grondstofprijzen (zoals onder andere staal en asfalt) voor wegen en spoorwegen. De stijging van asfaltprijzen in combinatie met een grote invloed van kunstwerken/constructies, die ook stevig in prijs stijgen, leidt voornamelijk bij de autosnelwegen tot een forse stijging. Het onderliggend wegennet stijgt minder hard, vanwege een kleinere invloed van kunstwerken/constructies en het meer voorkomen van open verhardingen. Deze open verhardingen zijn conform de cijfers van het CBS ook minder hard gestegen.

Waarde agrarische en overige gronden

Voor het bepalen van de agrarische grondprijs zijn de verhandelde percelen op de volgende kenmerken geselecteerd:

- Koper heeft een landbouwbedrijf

² Kenmerk: Model Taxatiewijzer- K001-1290490EMD-V01. In opdracht voor Wetterskip Fryslân

³ Voor meer informatie over de uitgangspunten van de Taxatiewijzer wordt verwezen naar de rapportage met kenmerk: R001-1262738MTV-V01-nda-NL

Kenmerk R001-1290490MJS-V01

- Grasland, bouwland, snijmaïs
- Soort overdracht is koop-verkoop
- Zakelijk recht is volle eigendom
- Geen opstallen
- Geen reguliere pachtovereenkomst of erfpacht
- Geen familierelatie
- Oppervlak perceel groter dan 0,25 hectare
- De koopsom is groter dan 1 EUR

Verhandelde percelen met extreem hoge en lage prijzen zijn volgens een statistische methodiek uitgesloten. Het Kadaster geeft aan dat zij landelijk vaste statistische uitsluitingscriteria hanteren voor verhandelde percelen met extreem hoge of lage prijzen. Dit betreft een koopsom < EUR 10.000,00/ha en > EUR 200.000,00/ha. Deze uitsluitingscriteria zijn bedoeld om niet-representatieve transacties uit te sluiten.

De grondprijs binnen het beheergebied is gestegen tot EUR 52.595/ha op 1 januari 2022 tegenover een grondprijs van EUR 47.000/ha op 1 januari 2018. De waarde van de agrarische en overige gronden is tussen 2018 en 2022 gestegen met 11,9 %. De schaarste aan grond leidt bij grondgebonden agrarische bedrijven zoals melkveehouderij- en akkerbouwbedrijven tot een enorm vermogensbeslag. Grond is voor die sectoren immers een noodzakelijk productiemiddel⁴.

Ten opzichte van 2018 zien wij een lichte daling in 2020 van de waarde per hectare voor agrarische en overige gronden na een eerdere afvlakking, hierna stijgen de waarden weer. Zie tabel 3.1 voor de kengetallen van 2020, 2021 en 2022.

Tabel 3.1 kengetallen agrarische gronden van 2020, 2021 en 2022 aangeleverd door Kadaster

01-01-2020 / 31-12-2020		01-01-2021 / 31-12-2021		01-01-2022 / 31-12-2022	
Akten	173	Akten	181	Akten	195
Percelen	413	Percelen	520	Percelen	495
Gemiddelde Grondprijs	€ 46.847	Gemiddelde Grondprijs	€ 52.595	Gemiddelde Grondprijs	€ 57.351
Oppervlakte	953 ha	Oppervlakte	1.272 ha	Oppervlakte	1.340 ha

Waarde bouwpercelen

De waarde van de bouwpercelen moet op grond van artikel 6.7 van het Waterschapsbesluit worden bepaald op basis van de waarden die voor de binnen het gebied van het waterschap gelegen bouwpercelen op de voet van de wet WOZ zijn vastgesteld.

In de praktijk worden WOZ-gegevens van bouwpercelen niet centraal bijgehouden. Omdat de gegevens uit de WOZ niet beschikbaar zijn, is de waarde bepaald op basis van

⁴ <https://www.veld-post.nl/artikel/642724-grondprijs-in-noord-nederland-stijgt-met-vier-procent/#:~:text=Over%20heel%202022%20is%20de,bouwland%20op%2084.500%20per%20hectare.>

<https://www.zelfbouwinnederland.nl/kavels> en www.bouwkavelsonline.nl⁵. De informatie van deze website wordt dan gecorrigeerd voor verschillen in waarde tussen woonkavels en bedrijventerreinen. De waarde komt uit op EUR 960.000,00 per hectare. Deze waarde is geverifieerd met de omliggende gebieden en is representatief voor deze regio. De waardedaling van bouwpercelen tussen 1 januari 2018 en 1 januari 2022 bedraagt gemiddeld -10,0 %. De daling in de waarde van bouwpercelen heeft zeer waarschijnlijk te maken met de bouwstop van de stikstofcrisis en de toegenomen kosten van bouwmaterialen.

Waarde Natuur

De waarde van de categorie Natuur per hectare is voorgeschreven en gebaseerd op 20 % van de waarde van de agrarische gronden per hectare.

Waarde Gebouwd

De waarde van de gebouwde eigendommen is verstrekt door Noordelijk belastingkantoor met peildatum 1 januari 2022. De totale waarde is met 28,4 % gestegen ten opzichte van 2018. De stijging wordt verklaard door een herstel van de huizenmarkt sinds de crisis en de overspannen huizenmarkt van de laatste jaren. Dit herstel was in de vorige kostentoedeling ook terug te zien. De waarde stijging volgt de marktontwikkelingen⁶ wel met een zekere vertraging.

Tabel 3.2 Waarde per belangencategorie

	Categorie		2018 (EUR)	2022 (EUR)
A1.1	Autosnelwegen	(EUR per ha)	1.890.000	2.327.000
A1.2	Hoofd- en regionale wegen	(EUR per ha)	1.052.000	1.300.000
A1.3	Lokale wegen + bebouwde kom	(EUR per ha)	1.631.000	1.949.000
A1.4	Overige verharde wegen	(EUR per ha)	1.550.000	1.813.000
A2	Agrarische en overige gronden	(EUR per ha)	47.000	52.595
A3	Openbare spoorwegen	(EUR per ha)	12.601.000	17.466.000
A4	Bouwpercelen	(EUR per ha)	1.067.000	960.000
B	Natuur	(EUR per ha)	9.400	10.519
C	Gebouwd (totaal in EUR)	(Totaal in EUR)	68.342.000.000	87.752.000.000

3.2 Oppervlaktebepaling

Naast de waardeverhouding is ook de oppervlakte per (sub)categorie opnieuw berekend naar de peildatum 1 januari 2018. Tabel 3.3 geeft een overzicht van het oppervlak per belangencategorie. Hierbij zijn voor wegen de vermenigvuldigingsfactoren toegepast waarmee, naast het wegoppervlak zelf, ook de dienstbaarheden naast de weg worden meegenomen.

Oppervlakte (spoor)wegen

Voor de oppervlaktebepaling van (spoor)wegen is de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) gebruikt met peildatum 1 januari 2022. Dit is een ander bronbestand dan de Top10NL en het basisbestand bodemgebruik (BBG), die bij het vorige kostentoedelingsonderzoek zijn

⁵ Bouwkavelsonline is landelijk de best beschikbare bron om een gemiddelde prijs te bepalen voor de waarde per hectare van bouwpercelen. Voor het bepalen van een absolute hoeveelheid aan bouwpercelen is deze bron niet volledig genoeg

⁶ Bron: CBS Bestaande koopwoningen; verkoopprijzen; prijsindex 2015=100

gehanteerd. Hiermee wordt afgeweken van de richtlijnen van Geowijzer. Er zijn verschillende redenen waarom voor deze verandering is gekozen:

- In artikel 23 van de Wet basisregistratie grootschalige topografie staat dat een bestuursorgaan bij de vervulling van zijn publiekrechtelijke taak in beginsel gebruik maakt van de BGT als bron wanneer deze authentieke gegevens bevat
- De BGT is het meest nauwkeurige landelijke topografisch bestand dat op dit moment beschikbaar is (zie ook bijlage 2)
- De BGT wordt ook als bron gebruikt voor de belastingheffing voor de tariefdifferentiatie wegen. Daarbij is voor andere bestuursorganen het gebruik van de BGT als bron ook duidelijk dat de belastingheffing van de tariefdifferentiatie voor verharde openbare wegen, die vooral aan wegbeheerders wordt opgelegd, gebaseerd is op een basisregistratie waarvan zij ook zelf bronhouder zijn

De oppervlakte autosnelwegen daalt met 10,1 % ten opzichte van peildatum 1 januari 2018. De oppervlakte hoofd en regionale wegen daalt met 71,1 %. De oppervlakte lokale wegen + bebouwde kom daalt met 25,9 % ten opzichte van peildatum 1 januari 2018. De oppervlakte overige verharde wegen stijgt met 100,6 %. Het oppervlak spoorwegen daalt met 61,9 %.

Door het gebruik van een ander bronbestand zijn de oppervlaktes van de (spoor)wegen categorieën significant gewijzigd. De verschillen die ontstaan zijn als volgt te verklaren:

- De BGT is nauwkeuriger dan Top10NL. De wegbreedtes zijn bij de BGT beter ingetekend dan bij Top10NL. Ook heeft de BGT een hoger detail niveau van intekening waarbij onder andere verharde voetpaden en fietspaden nu in de afbakening worden meegenomen die bij de Top10NL soms achterwege werden gelaten. Verder zit er een verschil in de manier waarop ondersteunende wegdelen, zoals opritten, worden geclassificeerd in beiden bronbestanden. Als laatste is de BGT een bronbestand dat in recente jaren is ontwikkeld, en zal het in de komende jaren nog verder geactualiseerd worden. De BGT is daarmee een bestand in continue ontwikkeling
- Er vindt een verschuiving plaats tussen wegenclassificatie tussen Top10NL en BGT. Een nauwkeurigere afbakening betekent ook een betere classificatie van de wegen. Zo vindt bijvoorbeeld een verschuiving plaats tussen regionale wegen en lokale wegen
- Naast de feitelijke oppervlakte van de wegen worden dienstbaarheden meegerekend in het areaal wegen, om het bestaan van bijvoorbeeld bermen en vangrails correct mee te nemen in berekeningen. Per wegen categorie verschilt de grootte van dienstbaarheden, voor autosnelwegen en hoofd- en regionale wegen is deze groter dan voor lokale wegen en overige wegen. Hierdoor wordt het effect van de functieverhuizing, zoals besproken in bovenstaande punt, verder versterkt

Hieronder wordt per wegcategorie de belangrijkste wijzigingen samengevat:

- Het areaal **autosnelwegen** neemt af ten opzichte van het vorige kostentoedelingsonderzoek. De snelwegen zijn gedetailleerder ingetekend. De BGT heeft een groter detailniveau, waardoor een deel van de autosnelwegen niet wordt meegenomen in de afbakening (bijvoorbeeld stroken tussen de weghelften).

- Het areaal **hoofd- en regionale wegen** neemt af. Deze daling wordt hoofdzakelijk verklaard doordat er een functieverhuizing plaatsvindt tussen de TOP10NL en de BGT van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen en bebouwde kom.
- De daling van het areaal **lokale wegen** wordt verklaard door eenzelfde functieverandering en door het nauwkeuriger intekenen van het bronbestand. Ondanks de verhuizing van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen en bebouwde kom vind er in absolute zin toch een afname plaats. Dit wordt verklaard doordat de dienstbaarheidsfactor bij lokale wegen en bebouwde kom veel kleiner is dan bij hoofd- en regionale wegen.
- Het areaal **Overige wegen** neemt toe. Deze toename wordt enerzijds verklaard door functieverhuizingen van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen + bebouwde kom en van deze laatste categorie naar overige verharde wegen. Anderzijds komt dit doordat overige wegen gedetailleerder worden ingetekend. Zo wordt in de BGT (vrij liggende) stoepen, parkeervakken, fiets- en wandelpaden nauwkeuriger ingetekend en geclassificeerd waardoor een significante toename van het oppervlak plaatsvindt.
- Het areaal **spoorwegen** neemt af. Dit is te verklaren doordat de BGT nauwkeuriger ingetekend is in vergelijking met de BBG2015, het bronbestand waar de spoorwegen in het vorige kostentoedelingsonderzoek op zijn gebaseerd. De daling komt doordat een groter detailniveau in de afbakening van spoorobjecten. Bij de BGT wordt nadrukkelijker onderscheid gemaakt in spoorwegen, gebouwd en ongebouwd gebied.

Oppervlakte Natuur

Het oppervlak Natuur in de waardeverhouding is aangeleverd door het Noordelijk belastingkantoor. Op 1 januari 2022 bedraagt het areaal Natuur een oppervlakte van 51.510 hectare: een afname van 3,9 %.

Oppervlakte bouwpercelen

Net als bij de bepaling van de waarde kan ook de oppervlakte van bouwpercelen op verschillende manieren worden bepaald. Omdat het hierbij gaat om percelen waarop bebouwing is toegestaan maar nog niet heeft plaats gevonden is deze categorie ruimtelijk lastig af te bakenen. Omdat er voor de bepaling van de oppervlakte geen landelijke actuele bron meer beschikbaar is, wordt in overleg met het Wetterskip (gebiedskennis) besloten om het oppervlak bouwpercelen gelijk te houden.

Oppervlakte overige en agrarische gronden

Het oppervlak agrarisch en overige categorieën in de waardeverhouding is bepaald door het totaal van de categorieën af te trekken van de totale oppervlakte van het waterschap. Hiervoor wordt gekozen omdat de oppervlakte overige gronden zeer lastig is vast te stellen en dezelfde waarde wordt toegekend als voor agrarische gronden. Overige gronden bestaat onder andere uit parken, plantsoenen en snippers openbare ruimte. Het areaal agrarische en overige gronden is gestegen met 1,8 %.

Oppervlakte Gebouwd

Het oppervlak Gebouwd is aangeleverd door het Noordelijk belastingkantoor, echter de cijfers (de hectares) zijn gebaseerd op de leveringen vanuit de LV-WOZ. Het oppervlak Gebouwd dat volgt uit de meest recente opgave van de WOZ bedraagt 40.000 hectare. Hieruit volgt een stijging ten

opzichte van 2018 met 13,1 %. Deze toename wordt vermoedelijk vooral verklaard door het op nauwkeuriger meetaxeren van het areaal Gebouwd.

Tabel 3.3 Oppervlakte per belangencategorie(ha)

Categorie		2018	2022
A1.1	Autosnelwegen	1.143	1.028
A1.2	Hoofd- en regionale wegen	7.663	2.214
A1.3	Lokale wegen + bebouwde kom	8.184	6.068
A1.4	Overige verharde wegen	1.189	2.385
A2	Agrarische en overige gronden	236.431	240.617
A3	Openbare spoorwegen	375	143
A4	Bouwpercelen	812	812
B	Natuur	53.625	51.510
C	Gebouwd	35.355	40.000
Totaal		344.776	344.776

3.3 Waardeverhouding watersysteemheffing

In tabel 3.4 is de waardeverhouding berekend voor het watersysteembeheer.

2. bepalen waarden					heffingsgebied		waarde verh.
watersysteemheffing		opvl in ha	waarde per ha	veroudering	totale waarde		
categorie							
A1.1	autosnelwegen	1.028	€ 2.327.000	75%	€ 1.793.244.375		
A1.2	hoofd- en regionale wegen	2.214	€ 1.300.000	75%	€ 2.158.942.500		
A1.3	lokale wegen + beb.kom	6.068	€ 1.949.000	75%	€ 8.869.168.125		
A1.4	overige verharde wegen	2.385	€ 1.813.000	75%	€ 3.243.003.750		
A1	openbare landwegen	11.694			€ 16.064.358.750		
A2	agrarische gronden	240.617	€ 52.595		€ 12.655.189.147		
A3	openbare spoorwegen	143	€ 17.466.000	75%	€ 1.873.228.500		
A4	bouwpercelen	812	€ 960.000		€ 779.520.000		
A5	overige	0	€ 52.595		€ -		
	ongebouwd ex landwegen	241.572			€ 15.307.937.647		
A	ongebouwd	253.266			€ 31.372.296.397	26,22%	
B	natuur	51.510	€ 10.519		€ 541.831.712	0,45%	
C	gebouwd	40.000			€ 87.752.000.000	73,33%	
			inw. per km2	totaal	€ 119.666.128.109	100,00%	
D	ingezetenen		189				

Tabel 3.4 Waardeverhouding watersysteemheffing prijspeil en ruimtebeslag inclusief correctie veroudering⁷

In tabel 3.5 wordt de berekening van de waardeverhouding van de voorgaande kostentoedelingsverordening (2018) vergeleken met de nu uitgevoerde berekening (2022).

⁷ Bij de berekening van de waardeverhouding wordt de weergegeven waarde per ha voor openbare landwegen en spoorwegen gecorrigeerd voor veroudering (correctie 75 %). Door de veroudering van (spoor)wegen is de feitelijke economische waarde van de (spoor)wegen lager dan de vervangingswaarde die in de Taxatiewijzer wordt berekend. Landelijk wordt aangenomen dat de wegen gemiddeld 75 % procent van de vervangingswaarde aan waarde hebben. Dit komt overeen met de Handleiding Rekenmodel belastingstelsel 2009 en Geowijzer van de Unie van Waterschappen (januari 2008)

Tabel 3.5 *Vergelijking waardeverhouding in %*

Categorie	2018			2022			
	In %	In ha	In kEUR	In %	In ha	In kEUR	
A	Ongebouwd	33,4%	255.796	€ 34.581.263	26,2%	253.266	€ 31.372.296
A1+A3	Wegen/spoor	21,9%	18.553	€ 22.602.607	15,0%	11.837	€ 17.937.587
A2	Agrarisch en overige gronden	10,7%	236.431	€ 11.112.252	10,6%	240.617	€ 12.655.189
A4	Bouwpercelen	0,8%	812	€ 866.404	0,7%	812	€ 779.520
B	Natuur	0,5%	53.625	€ 504.075	0,5%	51.510	€ 541.832
C	Gebouwd	66,1%	35.355	€ 68.342.000	73,3%	40.000	€ 87.752.000
Totaal		100,0%	344.776	€ 103.427.338	100%	344.776	€ 119.666.128

Het aandeel in de totale waarde van de categorie Ongebouwd is gedaald met 9,3 %. De totale waarde van Gebouwd stijgt met 28,4 % en de totale waarde Natuur stijgt met 7,5 %. Een vergelijking van de berekende waardeverhoudingen laat zien dat er een verschuiving plaatsvindt van het Ongebouwd (was 33,4 % en wordt 26,2 %) naar Gebouwd (was 66,1 % en wordt 73,3 %). Het aandeel Natuur blijft gelijk met 0,5 %

Deze verschuiving is voor een deel het gevolg van een stijging van de waarde van Gebouwd door het doorzetten van de stijging in de huizenprijzen. Daarnaast vind er een afname plaats van de waarde van (spoor)wegen doordat deze nauwkeuriger in beeld zijn gebracht.

4 Categoriele kostentoedeling watersysteemheffing

Met de resultaten van de berekening van de waardeverhouding voor de watersysteemheffing, wordt de categoriele kostentoedeling afgeleid en de verschuivingen ten opzichte van de huidige kostentoedelingsverordening gepresenteerd.

In de onderstaande tabel 4.1 is de categoriele kostentoedeling weergegeven, rekening houdend met het ingezetenen-aandeel van 28,0 %.

Het aandeel Gebouwd stijgt, afgerond op 1 decimaal, ten opzichte van 2018 met 5,2 procentpunt. Het aandeel Ongebouwd daalt, afgerond op 1 decimaal, ten opzichte van 2018 met 5,1 procentpunt. Het aandeel Natuur daalt, afgerond op 1 decimaal, ten opzichte van 2018 met 0,1 procentpunt.

Tabel 4.1 *Berekening kostentoedelingspercentages watersysteemheffing in %*

	Categorie	2018	2022
	Ingezetenen	28,0%	28,0%
A	Ongebouwd	24,0%	18,9%
B	Natuur	0,4%	0,3%
C	Gebouwd	47,6%	52,8%
Totaal		100,0%	100,0%

Kenmerk R001-1290490MJS-V01

In 2018 is voor het laatst een kostentoedelingsverordening vastgesteld. In de jaren daarna zijn de afwijkingen voor het waterschap niet groot genoeg geweest om een nieuwe kostentoedelingsverordening op te stellen.

5 Vergelijking oppervlakte wegen kostentoedelingsonderzoek en heffingsmaatstaf

In dit hoofdstuk wordt een verklaring gegeven waarom de oppervlakte wegen verwerkt in een kostentoedeling afwijkt met de oppervlakte tariefdifferentiatie wegen voor de watersysteemheffing.

5.1 Oppervlakte wegen in een kostentoedeling

In de Waterschapswet en vooral het daarop gebaseerde Waterschapsbesluit zijn voorschriften opgenomen omtrent de waardering van wegen en spoorwegen in het kader van de kostentoedeling. Uit artikel 6.6 Waterschapsbesluit blijkt dat de wegen en spoorwegen moeten worden gewaardeerd inclusief de daaraan dienstbare grond. Volgens de toelichting op het Waterschapsbesluit gaat het hierbij om grond die een bijdrage levert aan de verkeerskundige functionaliteit, zoals tussenbermen, obstakelvrije zones buiten de verharding, geluidswerende voorzieningen en bermsloten.

De verklaring van de oppervlakte wegen in een kostentoedeling begint bij de methodiek van de Taxatiewijzer. Dit is het landelijk vastgestelde rekenmodel waarmee de waarde per hectare van wegen en spoorwegen wordt bepaald.

In de Taxatiewijzer worden twee aspecten gecombineerd. In de eerste plaats is dit het opstellen van standaard ontwerpprofielen voor de in het Waterschapsbesluit onderscheiden typen openbare wegen. Vervolgens wordt, aan de hand van een groot aantal standaardeenheidsprijzen, van de weg de vervangingswaarde per hectare berekend.

De totale oppervlakte wegen in een kostentoedeling wordt bepaald aan de hand van de oppervlakte van de verharde wegen in de Top10NL. Deze oppervlakten worden geclassificeerd en vermenigvuldigd met zo genoemde vermenigvuldigingsfactoren. Deze vermenigvuldigingsfactoren zijn gebaseerd op de standaard ontwerpprofielen zoals deze in de Taxatiewijzer worden toegepast.

De berekende oppervlakte voor de kostentoedeling is een fictieve oppervlakte. Deze is in overeenstemming met de definitie van de waarde van de wegen per hectare in de taxatiewijzer maar heeft geen fysieke ligging. Hierdoor kan deze dan ook niet worden gebruikt voor de watersysteemheffing. De totale waarde van de wegen, oppervlakten vermenigvuldigd met de vermenigvuldigingsfactoren en de waarde per hectare, is de reële economische waarde van de wegen in het beheergebied van het waterschap.

5.2 Oppervlakte Tariefdifferentiatie wegen

De tariefdifferentiatie voor verharde openbare wegen is geregeld in artikel 122 lid 3 Waterschapswet. Het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden heeft op 12 december 2017 (ECLI:NL:GHARL:2017:10902) uitspraak gedaan in een hoger beroep tussen de provincie Flevoland en het waterschap Zuiderzeeland (GBLT) over de reikwijdte van de tariefdifferentiatie voor verharde openbare wegen bij de watersysteemheffing. In navolging van de rechtbank oordeelt het Gerechtshof dat onverharde delen die dienstbaar zijn aan de (verkeersfunctie van de) verharde weg, niet onder de reikwijdte van deze tariefdifferentiatie vallen.

Om de tariefdifferentiatie voor wegen te kunnen toepassen moet de ligging hiervan op perceelsniveau worden vastgelegd. Dit geldt voor de openbare en verharde wegen. Hier werden eerder ook dienstbaarheden onder geschaard.

Als gevolg van deze uitspraak kan het waterschap alleen nog maar de verharde delen van wegen onder de tariefdifferentiatie brengen. Onverharde delen van wegen vallen daarmee dus niet onder de tariefdifferentiatie. De bermen vallen volgens de Hoge Raad wel onder het begrip openbare weg, maar enkel de verharde gedeelten van die bermen vallen onder de tariefdifferentiatie.

5.3 Conclusie

De oppervlakte wegen die wordt gebruikt voor een kostentoedelingsonderzoek is een andere oppervlakte dan dat wordt gebruikt voor de belastingheffing.

In een kostentoedelingsonderzoek dient voor de afbakening van wegen rekening te worden gehouden met dienstbaarheden. Deze dienstbaarheden bestaan uit bermen, sloten en groenstroken welke "dienstbaar" zijn aan de functie van de weg. Voor het toepassen van een tariefdifferentiatie mag enkel over het verharde gedeelte van een weg een tariefdifferentiatie geheven worden.

Dit levert een verschil op tussen het vaststellen van de afbakening van wegen voor een kostentoedelingsonderzoek (verharde wegen + dienstbaarheden) en het vaststellen van de afbakening waar een tariefdifferentiatie over wordt geheven (enkel verharde weggedeeltes).

Voor de belastingheffing wordt ruimtelijk vastgesteld over welke percelen, bestaande enkel uit verharde openbare wegen (zonder dienstbaarheden), belasting met tariefdifferentiatie kan worden geheven. Dit leidt tot een afname van de heffingsmaatstaf voor de tariefdifferentiatie wegen. Over het dienstbare (onverharde) gedeelte van de wegen wordt, in de meeste gevallen, voortaan het reguliere ongebouwde tarief geheven en dus ook niet meer apart afgebakend.

De uitspraak van de Hoge Raad heeft dus geen gevolgen voor de reikwijdte van 'wegen' en 'spoorwegen' in het kader van de kostentoedeling. De wegen worden hier immers gewaardeerd inclusief de daaraan dienstbare grond, ongeacht of die grond verhard of onverhard is. De onverharde dienstbare grond van wegen mag niet gewaardeerd worden als 'agrarische gronden'. De aan wegen en spoorwegen dienstbare onverharde grond valt ook na de uitspraak van de Hoge Raad nog steeds onder 'openbare landwegen' en 'banen voor openbaar vervoer per rail' als bedoeld in artikel 6.3 letters b en c Waterschapsbesluit.

Bijlage 1 Overzicht gebruikte referentiegegevens

Tabel B1.5.1 Overzicht gebruikte referentiegegevens

Gegevens	Informatiebron	Actualiteit
Waarde wegen en spoorwegen	Tauw Taxatiewijzer en CBS GWW index	Prijspeil 1-1-2022
Waarde agrarische gronden	Kadaster	Prijspeil 1-1-2022
Waarde bouwpercelen	www.bouwkavelonline.nl	Geraadpleegd op april 2023 en omgerekend naar prijspeil 1-1-2022
Waarde Gebouwd	Noordelijk belastingkantoor	Prijspeil 1-1-2022
Oppervlakte wegen	BGT	Situatie 2022
Oppervlakte spoorwegen	BGT	Situatie 2022
Oppervlakte overige gronden	n.v.t.	Sluitpost
Oppervlakte bouwpercelen	Nieuwe kaart van Nederland	Dataset 2012 geactualiseerd naar 2018
Oppervlakte Natuur	Noordelijk belastingkantoor	Situatie 2022
Oppervlakte Gebouwd	Noordelijk belastingkantoor	Situatie 2022
Inwonerdichtheid	https://www.planbureau Fryslan.nl/monitoren/bevolking/	Geraadpleegd 14 april 2023

Bijlage 2 Vergelijking BGT en Top10NL als bronbestand

BGT en Top10NL leveren verschillende resultaten als deze worden gebruikt als bronbestanden. De verschillen zijn op hoofdlijnen als volgt te verklaren:

- BGT is nauwkeuriger dan Top10NL. De wegbreedtes zijn bij de BGT beter ingetekend dan bij Top10NL. Ook heeft de BGT een hoger detail niveau van intekening waarbij onder andere verharde voetpaden en fietspaden nu in de afbakening worden meegenomen die bij de Top10NL soms achterwege werden gelaten (figuur B2.1 en B2.2)
- Verschuiving tussen categorieën bij Top10NL en BGT. Zo vindt bijvoorbeeld een verschuiving plaats tussen regionale wegen en lokale wegen (figuur B2.1 en B2.2)

Figuur B2.1 BGT: overzichtkaart

Figuur B2.2 Top10NL: overzichtkaart

Autosnelwegen

Hierdoor is over het algemeen vooral bij autosnelwegen een lichte daling in het totale oppervlak te zien door het hogere detailniveau. In figuren B2.3 en B2.4 én B2.5 en B2.6 zijn de verschillen tussen Top10NL en BGT gevisualiseerd voor de autosnelwegen.

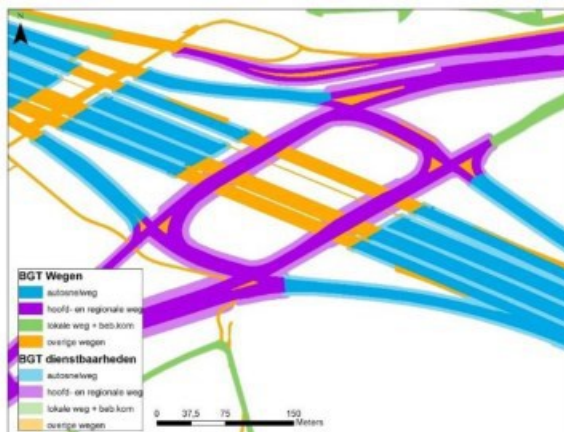
Figuur B2.3 BGT: autosnelwegen

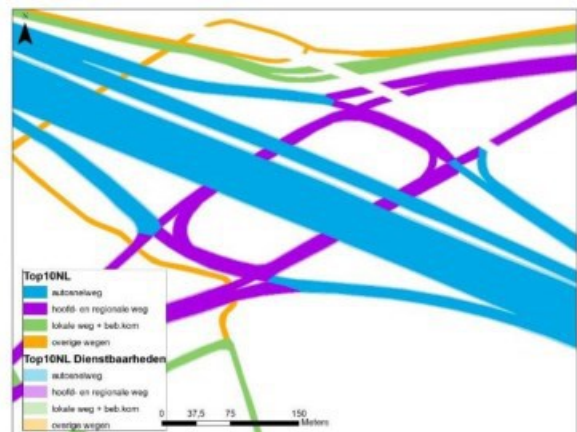
Figuur B2.4 - Top10NL autosnelwegen

Hoofd- en regionale wegen

Het areaal hoofd- en regionale wegen neemt over het algemeen af. Deze daling wordt verklaard doordat er een functieverhuizing plaatsvindt tussen de TOP10NL en de BGT van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen en bebouwde kom (zie figuren B2.1 en B2.2; B2.5 en B2.6).

Figuur B2.5 BGT: hoofd en regionale wegen

Figuur B2.6 Top10NL: hoofd en regionale wegen

Lokale wegen

De daling van lokale wegen wordt verklaard door eenzelfde functieverandering en door het nauwkeuriger intekenen van het bronbestand (figuur B2.7 en B2.8).

Figuur B2.7 BGT: lokale wegen en bebouwde kom

Figuur B2.8 Top10NL: lokale wegen en bebouwde kom

Overige wegen

Veranderingen in het oppervlak overige wegen worden verklaard door functieverhuivingen van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen + bebouwde kom en van deze laatste categorie naar overige verharde wegen. Verder komt de verandering doordat overige wegen gedetailleerder worden ingetekend. Zo wordt in de BGT (vrij liggende) stoepen, parkeervakken, fiets- en wandelpaden nauwkeuriger ingetekend en geclassificeerd waardoor een verschil in oppervlak optreedt. Daarnaast worden vrij liggende loop- en fietspaden in de BGT wel ingetekend als gevolg van het grotere detailniveau (figuur B2.9 en B2.10).

Figuur B2.9 BGT wegen: overige wegen

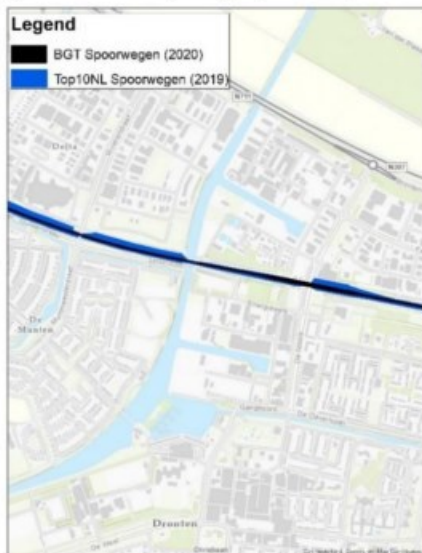
Figuur B2.10 Top10NL: overige wegen

Spoorwegen

Het oppervlak spoorwegen neemt licht toe. De verschuiving komt door een groter detailniveau in de afbakening van spoorobjecten. Bij de BGT wordt nadrukkelijker onderscheid gemaakt in spoorwegen, gebouwd en ongebouwd gebied wat leidt tot een significante afname van het areaal (figuren B2.11 en B2.12).

Figuur B2.11: BGT-spoorwegen (KTO 2020) en TOP10NL (KTO 2019) ten noorden van Lelystad

Figuur B2.12 BGT spoorwegen (KTO 2020) en TOP10NL (KTO 2019) bij Dronten

J

From: [redacted] J </CN=RECIPIENTS/CN=C879F47F18A84C479A7C4CD0A27D71D3-[redacted] J @WET>
Sent: woensdag 26 april 2023 16:43
To: [redacted] J [redacted] J
Subject: Concept rapportages Kostentoedeling 2024
Attachments: R001-1290490MJS-V01.docx; R002 1290490KVE V01 Doorkijk Belastingstelsel 2025 WF.docx

Hallo [redacted] J

In de bijlagen twee concept-rapportages van TAUW in verband met de nieuwe kostentoedeling met ingang van 2024. Willen jullie de rapporten kritisch doornemen en eventuele vragen, opmerkingen aan mij doorgeven. Dit kunnen we dan meenemen in de eerste bespreking met TAUW.

Met vriendelijke groeten,

[redacted] J
Vakgroep Control, Financiën en Inkoop;
M. [redacted] J
E. [redacted] J [@weterskipfryslan.nl](mailto:[redacted]@weterskipfryslan.nl)
Werkdagen: di | wo | do | vr

WeterskipFryslân 058-292 2222 | Postbus 36, 8900 AA Leeuwarden
www.weterskipfryslan.nl

EN WAT DOEN WE MORGEN MET WATER?

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print.

Wetterskip Fryslân, KTO, Kostentoedeling 2024

20 april 2023

Verantwoording

Titel	Wetterskip Fryslân, KTO, Kostentoedeling 2024
Opdrachtgever	Wetterskip Fryslân
Projectleider	[REDACTED] J
Auteur(s)	[REDACTED] J
Tweede lezer(s)	[REDACTED] J en [REDACTED] J
Projectnummer	1290490
Aantal pagina's	15
Datum	20 april 2023
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
T +31 57 06 99 91 1
E info.deventer@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Ingezetenen.....	5
2.1	Wettelijk kader.....	5
2.2	Berekening ingezetenenandeel.....	5
3	Berekening waardeverhouding watersysteemheffing.....	6
3.1	Waardebepaling	6
3.2	Oppervlaktebepaling	8
3.3	Waardeverhouding watersysteemheffing	11
4	Categorale kostentoedeling watersysteemheffing.....	12
5	Vergelijking oppervlakte wegen kostentoedelingsonderzoek en heffingsmaatstaf.....	14
5.1	Oppervlakte wegen in een kostentoedeling	14
5.2	Oppervlakte Tariefdifferentiatie wegen.....	14
5.3	Conclusie.....	15
Bijlage 1	Overzicht gebruikte referentiegegevens	
Bijlage 2	Vergelijking BGT en Top10NL als bronbestand	
Bijlage 3	Tabellen	

1 Inleiding

Met de invoering van de Waterschapswet zijn vanaf 1 januari 2009 regels van kracht om de bijdragen van de diverse categorieën belanghebbenden in de kosten van het watersysteembeheer vast te stellen. Door het Wetterskip Fryslân is aan TAUW gevraagd de meest recent berekende waardeverhouding te herzien en daarbij rekening te houden met actuele waarde gegevens en actuele oppervlakten.

De laatste kostentoedelingsverordening waarvoor de waardeverhouding is herzien dateert uit 2018. Deze kostentoedelingsverordening is in 2018 vastgesteld en vindt voor het eerst toepassing in het belastingjaar wat aanvangt op 1 januari 2019 met peildatum 1 januari 2018. Er is een wettelijke verplichting om de kostentoedelingsverordening eenmaal in de vijf jaar te herzien. Om deze reden is het noodzakelijk om in 2023 een nieuwe kostentoedelingsverordening vast te stellen. Op basis van deze resultaten kan worden besloten of het noodzakelijk is om een nieuwe kostentoedelingsverordening voor 2024 vast te stellen.

Voor het actualiseren van de waardeverhouding van de watersysteemheffing wordt verwezen naar twee jaren, op basis waarvan de berekening van de waardeverhoudingen heeft plaats gevonden:

- 2018: deze getallen zijn gebaseerd op de vigerende kostentoedelingsverordening met als peildatum 1 januari 2018
- 2022: voorliggend onderzoek op basis van peildatum 1 januari 2022, dit is de maximale mogelijkheid voor een ingangsdatum van 1-1-24.

De gehanteerde methoden worden door TAUW voor verschillende andere waterschappen toegepast bij kostentoedelingsonderzoeken en zijn gebaseerd op het wettelijk en praktisch kader vastgelegd in de Waterschapswet en bijbehorende informatie.

Dit rapport begint in hoofdstuk 2 met de berekening van de bandbreedte van het ingezetenaandeel. Daarna volgt een beschrijving van de volledige herziening van de waardeverhouding van de watersysteemheffing in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 volgt de categorale kostentoedeling watersysteemheffing. In hoofdstuk 5 wordt een toelichting gegeven over het verschil tussen het areaal wegen in een kostentoedelingsonderzoek en het areaal wegen waarover belasting wordt geheven.

2 Ingezetenen

Binnen de watersysteemheffing wordt onderscheid gemaakt tussen een solidariteitsdeel en een profijtdeel. Het solidariteitsdeel wordt opgebracht door de ingezetenen in het waterschapsgebied. Het profijtdeel wordt toebedeeld aan de eigenaren van onroerende zaken op basis van de waardeverhouding. Een kostentoedeling start met het vaststellen van het ingezetenenaandeel.

2.1 Wettelijk kader

Vanuit het oogpunt van belang-betaling wordt het ingezetenenaandeel in de kosten van de watersysteemheffing gekoppeld aan de gemiddelde inwonerdichtheid (aantal inwoners per km²).

In artikel 120 van de Waterschapswet is vastgelegd dat:

- a. Het ingezetenenaandeel minimaal 20 % en maximaal 30 % bedraagt wanneer het aantal inwoners per km² niet meer bedraagt dan 500
- b. Het ingezetenenaandeel minimaal 31 % en maximaal 40 % bedraagt wanneer het aantal inwoners per km² meer bedraagt dan 500 maar niet meer bedraagt dan 1.000
- c. Het ingezetenenaandeel minimaal 41 % en maximaal 50 % bedraagt wanneer het aantal inwoners per km² meer bedraagt dan 1.000

Het Algemeen Bestuur kan, op grond van artikel 120.3 van de Waterschapswet de genoemde maximale percentages in bijzondere omstandigheden verhogen tot 40 %, 50 % respectievelijk 60 %. De wetgever heeft hierbij, zo blijkt uit de toelichting op de model-kostentoedelingsverordening, gedacht aan waterschappen met een relatief groot aandeel natuurterreinen (bijvoorbeeld meer dan 25 % van het beheergebied) en aan waterschappen met een zeer grote inwonerdichtheid (meer dan 1.250 inwoners per km²). Door het bestuur kunnen ook andere argumenten worden gehanteerd om af te wijken van de genoemde maximale percentages.

2.2 Berekening ingezetenenaandeel

De gemiddelde inwonerdichtheid¹ van het beheergebied van Wetterskip Fryslân wordt geschat op 191 inwoners per km². Met deze inwonersdichtheid valt het waterschap onder de categorie 20 % tot 30 %. In de laatste kostentoedelingsverordening is door het Wetterskip Fryslân bestuurlijk vastgesteld dat het ingezetenenaandeel 28 % bedraagt. Om deze reden wordt in dit onderzoek uitgegaan van een ingezetenenpercentage van 28 % bij de berekening van de categorale waardeverhouding (zie hoofdstuk 4).

¹ bron: <https://www.planbureau Fryslan.nl/monitoren/bevolking/> geraadpleegd 14 april 2023

3 Berekening waardeverhouding watersysteemheffing

Een kostentoedelingsonderzoek wordt vervolgd met het berekenen van de waardeverhouding door de waarde en oppervlakte te bepalen van de categorieën Ongebouwd, Natuur en Gebouwd.

De waardeverhouding tussen de categorieën Ongebouwd, Natuur en Gebouwd voor de watersysteemheffing is gebaseerd op de Handleiding Rekenmodel belastingstelsel 2009 en Geowijzer van de Unie van Waterschappen (januari 2008). De Handleiding beschrijft vooral de berekening van de waardeverhouding met de onderliggende uitgangspunten. De Geowijzer beschrijft welke bronnen gebruikt kunnen worden voor de berekening van de oppervlakte per (ongebouwde) belangencategorie. Daar waar afgeweken wordt van deze Geowijzer, doordat er bijvoorbeeld wijzigingen plaatsvinden in de bronbestanden, wordt dat bij de desbetreffende bronbestanden toegelicht. Voor het bepalen van de waardeverhouding is verder de Taxatiewijzer, die de waarde van de openbare landwegen en spoorwegen berekent, van belang. De Taxatiewijzer is in opdracht van de Unie van Waterschappen ontwikkeld met als doel de waarde van (spoor)wegen transparant en op uniforme wijze te berekenen.

3.1 Waardebepaling

In deze paragraaf wordt de waardebepaling per categorie nader toegelicht. In tabel 3.2 is de waarde per belangencategorie (per hectare) weergegeven.

Waarde (spoor)wegen

Voor de waarde van de (spoor)wegen is de Taxatiewijzer geüpdatet naar peildatum 1 januari 2022². De resultaten uit de Taxatiewijzer zijn toegespitst op de situatie binnen het beheergebied van het waterschap waarbij rekening wordt gehouden met regionale kenmerken (type wegen) en waterschapsspecifieke kenmerken (grote kunstwerken)³.

De waarde verandert tussen 1 januari 2018 en 1 januari 2022 voor wegen met gemiddeld +20,8 % en voor spoorwegen stijgt deze 38,6 %. De stijging is te verklaren door de flinke stijging van arbeid en specifieke grondstofprijzen (zoals onder andere staal en asfalt) voor wegen en spoorwegen. De stijging van asfaltprijzen in combinatie met een grote invloed van kunstwerken/constructies, die ook stevig in prijs stijgen, leidt voornamelijk bij de autosnelwegen tot een forse stijging. Het onderliggend wegennet stijgt minder hard, vanwege een kleinere invloed van kunstwerken/constructies en het meer voorkomen van open verhardingen. Deze open verhardingen zijn conform de cijfers van het CBS ook minder hard gestegen.

Waarde agrarische en overige gronden

Voor het bepalen van de agrarische grondprijs zijn de verhandelde percelen op de volgende kenmerken geselecteerd:

- Koper heeft een landbouwbedrijf

² Kenmerk: Model Taxatiewijzer- K001-1290490EMD-V01. In opdracht voor Wetterskip Fryslân

³ Voor meer informatie over de uitgangspunten van de Taxatiewijzer wordt verwezen naar de rapportage met kenmerk: R001-1262738MTV-V01-nda-NL

Kenmerk R001-1290490MJS-V01

- Grasland, bouwland, snijmaïs
- Soort overdracht is koop-verkoop
- Zakelijk recht is volle eigendom
- Geen opstallen
- Geen reguliere pachtovereenkomst of erfpacht
- Geen familierelatie
- Oppervlak perceel groter dan 0,25 hectare
- De koopsom is groter dan 1 EUR

Verhandelde percelen met extreem hoge en lage prijzen zijn volgens een statistische methodiek uitgesloten. Het Kadaster geeft aan dat zij landelijk vaste statistische uitsluitingscriteria hanteren voor verhandelde percelen met extreem hoge of lage prijzen. Dit betreft een koopsom < EUR 10.000,00/ha en > EUR 200.000,00/ha. Deze uitsluitingscriteria zijn bedoeld om niet-representatieve transacties uit te sluiten.

De grondprijs binnen het beheergebied is gestegen tot EUR 52.595/ha op 1 januari 2022 tegenover een grondprijs van EUR 47.000/ha op 1 januari 2018. De waarde van de agrarische en overige gronden is tussen 2018 en 2022 gestegen met 11,9 %. De schaarste aan grond leidt bij grondgebonden agrarische bedrijven zoals melkveehouderij- en akkerbouwbedrijven tot een enorm vermogensbeslag. Grond is voor die sectoren immers een noodzakelijk productiemiddel⁴.

Ten opzichte van 2018 zien wij een lichte daling in 2020 van de waarde per hectare voor agrarische en overige gronden na een eerdere afvlakking, hierna stijgen de waarden weer. Zie tabel 3.1 voor de kengetallen van 2020, 2021 en 2022.

Tabel 3.1 kengetallen agrarische gronden van 2020, 2021 en 2022 aangeleverd door Kadaster

01-01-2020 / 31-12-2020		01-01-2021 / 31-12-2021		01-01-2022 / 31-12-2022	
Akten	173	Akten	181	Akten	195
Percelen	413	Percelen	520	Percelen	495
Gemiddelde Grondprijs	€ 46.847	Gemiddelde Grondprijs	€ 52.595	Gemiddelde Grondprijs	€ 57.351
Oppervlakte	953 ha	Oppervlakte	1.272 ha	Oppervlakte	1.340 ha

Waarde bouwpercelen

De waarde van de bouwpercelen moet op grond van artikel 6.7 van het Waterschapsbesluit worden bepaald op basis van de waarden die voor de binnen het gebied van het waterschap gelegen bouwpercelen op de voet van de wet WOZ zijn vastgesteld.

In de praktijk worden WOZ-gegevens van bouwpercelen niet centraal bijgehouden. Omdat de gegevens uit de WOZ niet beschikbaar zijn, is de waarde bepaald op basis van

⁴ <https://www.veld-post.nl/artikel/642724-grondprijs-in-noord-nederland-stijgt-met-vier-procent/#:~:text=Over%20heel%202022%20is%20de,bouwland%20op%2084.500%20per%20hectare.>

<https://www.zelfbouwinnederland.nl/kavels> en www.bouwkavelsonline.nl⁵. De informatie van deze website wordt dan gecorrigeerd voor verschillen in waarde tussen woonkavels en bedrijventerreinen. De waarde komt uit op EUR 960.000,00 per hectare. Deze waarde is geverifieerd met de omliggende gebieden en is representatief voor deze regio. De waardedaling van bouwpercelen tussen 1 januari 2018 en 1 januari 2022 bedraagt gemiddeld -10,0 %. De daling in de waarde van bouwpercelen heeft zeer waarschijnlijk te maken met de bouwstop van de stikstofcrisis en de toegenomen kosten van bouwmaterialen.

Waarde Natuur

De waarde van de categorie Natuur per hectare is voorgeschreven en gebaseerd op 20 % van de waarde van de agrarische gronden per hectare.

Waarde Gebouwd

De waarde van de gebouwde eigendommen is verstrekt door Noordelijk belastingkantoor met peildatum 1 januari 2022. De totale waarde is met 28,4 % gestegen ten opzichte van 2018. De stijging wordt verklaard door een herstel van de huizenmarkt sinds de crisis en de overspannen huizenmarkt van de laatste jaren. Dit herstel was in de vorige kostentoedeling ook terug te zien. De waardeverhoging volgt de marktontwikkelingen⁶ wel met een zekere vertraging.

Tabel 3.2 Waarde per belangencategorie

	Categorie		2018 (EUR)	2022 (EUR)
A1.1	Autosnelwegen	(EUR per ha)	1.890.000	2.327.000
A1.2	Hoofd- en regionale wegen	(EUR per ha)	1.052.000	1.300.000
A1.3	Lokale wegen + bebouwde kom	(EUR per ha)	1.631.000	1.949.000
A1.4	Overige verharde wegen	(EUR per ha)	1.550.000	1.813.000
A2	Agrarische en overige gronden	(EUR per ha)	47.000	52.595
A3	Openbare spoorwegen	(EUR per ha)	12.601.000	17.466.000
A4	Bouwpercelen	(EUR per ha)	1.067.000	960.000
B	Natuur	(EUR per ha)	9.400	10.519
C	Gebouwd (totaal in EUR)	(Totaal in EUR)	68.342.000.000	87.752.000.000

3.2 Oppervlaktebepaling

Naast de waardeverhouding is ook de oppervlakte per (sub)categorie opnieuw berekend naar de peildatum 1 januari 2018. Tabel 3.3 geeft een overzicht van het oppervlak per belangencategorie. Hierbij zijn voor wegen de vermenigvuldigingsfactoren toegepast waarmee, naast het wegoppervlak zelf, ook de dienstbaarheden naast de weg worden meegenomen.

Oppervlakte (spoor)wegen

Voor de oppervlaktebepaling van (spoor)wegen is de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) gebruikt met peildatum 1 januari 2022. Dit is een ander bronbestand dan de Top10NL en het basisbestand bodemgebruik (BBG), die bij het vorige kostentoedelingsonderzoek zijn

⁵ Bouwkavelsonline is landelijk de best beschikbare bron om een gemiddelde prijs te bepalen voor de waarde per hectare van bouwpercelen. Voor het bepalen van een absolute hoeveelheid aan bouwpercelen is deze bron niet volledig genoeg

⁶ Bron: CBS Bestaande koopwoningen; verkoopprijzen; prijsindex 2015=100

gehanteerd. Hiermee wordt afgeweken van de richtlijnen van Geowijzer. Er zijn verschillende redenen waarom voor deze verandering is gekozen:

- In artikel 23 van de Wet basisregistratie grootschalige topografie staat dat een bestuursorgaan bij de vervulling van zijn publiekrechtelijke taak in beginsel gebruik maakt van de BGT als bron wanneer deze authentieke gegevens bevat
- De BGT is het meest nauwkeurige landelijke topografisch bestand dat op dit moment beschikbaar is (zie ook bijlage 2)
- De BGT wordt ook als bron gebruikt voor de belastingheffing voor de tariefdifferentiatie wegen. Daarbij is voor andere bestuursorganen het gebruik van de BGT als bron ook duidelijk dat de belastingheffing van de tariefdifferentiatie voor verharde openbare wegen, die vooral aan wegbeheerders wordt opgelegd, gebaseerd is op een basisregistratie waarvan zij ook zelf bronhouder zijn

De oppervlakte autosnelwegen daalt met 10,1 % ten opzichte van peildatum 1 januari 2018. De oppervlakte hoofd en regionale wegen daalt met 71,1 %. De oppervlakte lokale wegen + bebouwde kom daalt met 25,9 % ten opzichte van peildatum 1 januari 2018. De oppervlakte overige verharde wegen stijgt met 100,6 %. Het oppervlak spoorwegen daalt met 61,9 %.

Door het gebruik van een ander bronbestand zijn de oppervlaktes van de (spoor)wegen categorieën significant gewijzigd. De verschillen die ontstaan zijn als volgt te verklaren:

- De BGT is nauwkeuriger dan Top10NL. De wegbreedtes zijn bij de BGT beter ingetekend dan bij Top10NL. Ook heeft de BGT een hoger detail niveau van intekening waarbij onder andere verharde voetpaden en fietspaden nu in de afbakening worden meegenomen die bij de Top10NL soms achterwege werden gelaten. Verder zit er een verschil in de manier waarop ondersteunende wegdelen, zoals opritten, worden geclassificeerd in beiden bronbestanden. Als laatste is de BGT een bronbestand dat in recente jaren is ontwikkeld, en zal het in de komende jaren nog verder geactualiseerd worden. De BGT is daarmee een bestand in continue ontwikkeling
- Er vindt een verschuiving plaats tussen wegenclassificatie tussen Top10NL en BGT. Een nauwkeurigere afbakening betekent ook een betere classificatie van de wegen. Zo vindt bijvoorbeeld een verschuiving plaats tussen regionale wegen en lokale wegen
- Naast de feitelijke oppervlakte van de wegen worden dienstbaarheden meegerekend in het areaal wegen, om het bestaan van bijvoorbeeld bermen en vangrails correct mee te nemen in berekeningen. Per wegen categorie verschilt de grootte van dienstbaarheden, voor autosnelwegen en hoofd- en regionale wegen is deze groter dan voor lokale wegen en overige wegen. Hierdoor wordt het effect van de functieverhuizing, zoals besproken in bovenstaande punt, verder versterkt

Hieronder wordt per wegcategorie de belangrijkste wijzigingen samengevat:

- Het areaal **autosnelwegen** neemt af ten opzichte van het vorige kostentoedelingsonderzoek. De snelwegen zijn gedetailleerder ingetekend. De BGT heeft een groter detailniveau, waardoor een deel van de autosnelwegen niet wordt meegenomen in de afbakening (bijvoorbeeld stroken tussen de weghelften).

- Het areaal **hoofd- en regionale wegen** neemt af. Deze daling wordt hoofdzakelijk verklaard doordat er een functieverhuizing plaatsvindt tussen de TOP10NL en de BGT van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen en bebouwde kom.
- De daling van het areaal **lokale wegen** wordt verklaard door eenzelfde functieverandering en door het nauwkeuriger intekenen van het bronbestand. Ondanks de verhuizing van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen en bebouwde kom vind er in absolute zin toch een afname plaats. Dit wordt verklaard doordat de dienstbaarheidsfactor bij lokale wegen en bebouwde kom veel kleiner is dan bij hoofd- en regionale wegen.
- Het areaal **Overige wegen** neemt toe. Deze toename wordt enerzijds verklaard door functieverhuizingen van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen + bebouwde kom en van deze laatste categorie naar overige verharde wegen. Anderzijds komt dit doordat overige wegen gedetailleerder worden ingetekend. Zo wordt in de BGT (vrij liggende) stoepen, parkeervakken, fiets- en wandelpaden nauwkeuriger ingetekend en geclassificeerd waardoor een significante toename van het oppervlak plaatsvindt.
- Het areaal **spoorwegen** neemt af. Dit is te verklaren doordat de BGT nauwkeuriger ingetekend is in vergelijking met de BBG2015, het bronbestand waar de spoorwegen in het vorige kostentoedelingsonderzoek op zijn gebaseerd. De daling komt doordat een groter detailniveau in de afbakening van spoorobjecten. Bij de BGT wordt nadrukkelijker onderscheid gemaakt in spoorwegen, gebouwd en ongebouwd gebied.

Oppervlakte Natuur

Het oppervlak Natuur in de waardeverhouding is aangeleverd door het Noordelijk belastingkantoor. Op 1 januari 2022 bedraagt het areaal Natuur een oppervlakte van 51.510 hectare: een afname van 3,9 %.

Oppervlakte bouwpercelen

Net als bij de bepaling van de waarde kan ook de oppervlakte van bouwpercelen op verschillende manieren worden bepaald. Omdat het hierbij gaat om percelen waarop bebouwing is toegestaan maar nog niet heeft plaats gevonden is deze categorie ruimtelijk lastig af te bakenen. Omdat er voor de bepaling van de oppervlakte geen landelijke actuele bron meer beschikbaar is, wordt in overleg met het Wetterskip (gebiedskennis) besloten om het oppervlak bouwpercelen gelijk te houden.

Oppervlakte overige en agrarische gronden

Het oppervlak agrarisch en overige categorieën in de waardeverhouding is bepaald door het totaal van de categorieën af te trekken van de totale oppervlakte van het waterschap. Hiervoor wordt gekozen omdat de oppervlakte overige gronden zeer lastig is vast te stellen en dezelfde waarde wordt toegekend als voor agrarische gronden. Overige gronden bestaat onder andere uit parken, plantsoenen en snippers openbare ruimte. Het areaal agrarische en overige gronden is gestegen met 1,8 %.

Oppervlakte Gebouwd

Het oppervlak Gebouwd is aangeleverd door het Noordelijk belastingkantoor, echter de cijfers (de hectares) zijn gebaseerd op de leveringen vanuit de LV-WOZ. Het oppervlak Gebouwd dat volgt uit de meest recente opgave van de WOZ bedraagt 40.000 hectare. Hieruit volgt een stijging ten

opzichte van 2018 met 13,1 %. Deze toename wordt vermoedelijk vooral verklaard door het op nauwkeuriger meetaxeren van het areaal Gebouwd.

Tabel 3.3 Oppervlakte per belangencategorie(ha)

Categorie		2018	2022
A1.1	Autosnelwegen	1.143	1.028
A1.2	Hoofd- en regionale wegen	7.663	2.214
A1.3	Lokale wegen + bebouwde kom	8.184	6.068
A1.4	Overige verharde wegen	1.189	2.385
A2	Agrarische en overige gronden	236.431	240.617
A3	Openbare spoorwegen	375	143
A4	Bouwpercelen	812	812
B	Natuur	53.625	51.510
C	Gebouwd	35.355	40.000
Totaal		344.776	344.776

3.3 Waardeverhouding watersysteemheffing

In tabel 3.4 is de waardeverhouding berekend voor het watersysteembeheer.

2. bepalen waarden		watersysteemheffing		heffingsgebied		waarde verh.
	categorie	opvl in ha	waarde per ha	veroudering	totale waarde	
	A1.1 autosnelwegen	1.028	€ 2.327.000	75%	€ 1.793.244.375	
	A1.2 hoofd- en regionale wegen	2.214	€ 1.300.000	75%	€ 2.158.942.500	
	A1.3 lokale wegen + beb.kom	6.068	€ 1.949.000	75%	€ 8.869.168.125	
	A1.4 overige verharde wegen	2.385	€ 1.813.000	75%	€ 3.243.003.750	
A1	openbare landwegen	11.694			€ 16.064.358.750	
A2	agrarische gronden	240.617	€ 52.595		€ 12.655.189.147	
A3	openbare spoorwegen	143	€ 17.466.000	75%	€ 1.873.228.500	
A4	bouwpercelen	812	€ 960.000		€ 779.520.000	
A5	overige	0	€ 52.595		€ -	
	ongebouwd ex landwegen	241.572			€ 15.307.937.647	
A	ongebouwd	253.266			€ 31.372.296.397	26,22%
B	natuur	51.510	€ 10.519		€ 541.831.712	0,45%
C	gebouwd	40.000			€ 87.752.000.000	73,33%
			inw. per km2	totaal	€ 119.666.128.109	100,00%
D	ingezetenen		189			

Tabel 3.4 Waardeverhouding watersysteemheffing prijspeil en ruimtebeslag inclusief correctie veroudering⁷

In tabel 3.5 wordt de berekening van de waardeverhouding van de voorgaande kostentoedelingsverordening (2018) vergeleken met de nu uitgevoerde berekening (2022).

⁷ Bij de berekening van de waardeverhouding wordt de weergegeven waarde per ha voor openbare landwegen en spoorwegen gecorrigeerd voor veroudering (correctie 75 %). Door de veroudering van (spoor)wegen is de feitelijke economische waarde van de (spoor)wegen lager dan de vervangingswaarde die in de Taxatiewijzer wordt berekend. Landelijk wordt aangenomen dat de wegen gemiddeld 75 % procent van de vervangingswaarde aan waarde hebben. Dit komt overeen met de Handleiding Rekenmodel belastingstelsel 2009 en Geowijzer van de Unie van Waterschappen (januari 2008)

Tabel 3.5 *Vergelijking waardeverhouding in %*

Categorie	2018			2022			
	In %	In ha	In kEUR	In %	In ha	In kEUR	
A	Ongebouwd	33,4%	255.796	€ 34.581.263	26,2%	253.266	€ 31.372.296
A1+A3	Wegen/spoor	21,9%	18.553	€ 22.602.607	15,0%	11.837	€ 17.937.587
A2	Agrarisch en overige gronden	10,7%	236.431	€ 11.112.252	10,6%	240.617	€ 12.655.189
A4	Bouwpercelen	0,8%	812	€ 866.404	0,7%	812	€ 779.520
B	Natuur	0,5%	53.625	€ 504.075	0,5%	51.510	€ 541.832
C	Gebouwd	66,1%	35.355	€ 68.342.000	73,3%	40.000	€ 87.752.000
Totaal		100,0%	344.776	€ 103.427.338	100%	344.776	€ 119.666.128

Het aandeel in de totale waarde van de categorie Ongebouwd is gedaald met 9,3 %. De totale waarde van Gebouwd stijgt met 28,4 % en de totale waarde Natuur stijgt met 7,5 %. Een vergelijking van de berekende waardeverhoudingen laat zien dat er een verschuiving plaatsvindt van het Ongebouwd (was 33,4 % en wordt 26,2 %) naar Gebouwd (was 66,1 % en wordt 73,3 %). Het aandeel Natuur blijft gelijk met 0,5 %

Deze verschuiving is voor een deel het gevolg van een stijging van de waarde van Gebouwd door het doorzetten van de stijging in de huizenprijzen. Daarnaast vind er een afname plaats van de waarde van (spoor)wegen doordat deze nauwkeuriger in beeld zijn gebracht.

4 Categoriele kostentoedeling watersysteemheffing

Met de resultaten van de berekening van de waardeverhouding voor de watersysteemheffing, wordt de categoriele kostentoedeling afgeleid en de verschuivingen ten opzichte van de huidige kostentoedelingsverordening gepresenteerd.

In de onderstaande tabel 4.1 is de categoriele kostentoedeling weergegeven, rekening houdend met het ingezetenen-aandeel van 28,0 %.

Het aandeel Gebouwd stijgt, afgerond op 1 decimaal, ten opzichte van 2018 met 5,2 procentpunt. Het aandeel Ongebouwd daalt, afgerond op 1 decimaal, ten opzichte van 2018 met 5,1 procentpunt. Het aandeel Natuur daalt, afgerond op 1 decimaal, ten opzichte van 2018 met 0,1 procentpunt.

Tabel 4.1 *Berekening kostentoedelingspercentages watersysteemheffing in %*

	Categorie	2018	2022
	Ingezetenen	28,0%	28,0%
A	Ongebouwd	24,0%	18,9%
B	Natuur	0,4%	0,3%
C	Gebouwd	47,6%	52,8%
Totaal		100,0%	100,0%

Kenmerk R001-1290490MJS-V01

In 2018 is voor het laatst een kostentoedelingsverordening vastgesteld. In de jaren daarna zijn de afwijkingen voor het waterschap niet groot genoeg geweest om een nieuwe kostentoedelingsverordening op te stellen.

5 Vergelijking oppervlakte wegen kostentoedelingsonderzoek en heffingsmaatstaf

In dit hoofdstuk wordt een verklaring gegeven waarom de oppervlakte wegen verwerkt in een kostentoedeling afwijkt met de oppervlakte tariefdifferentiatie wegen voor de watersysteemheffing.

5.1 Oppervlakte wegen in een kostentoedeling

In de Waterschapswet en vooral het daarop gebaseerde Waterschapsbesluit zijn voorschriften opgenomen omtrent de waardering van wegen en spoorwegen in het kader van de kostentoedeling. Uit artikel 6.6 Waterschapsbesluit blijkt dat de wegen en spoorwegen moeten worden gewaardeerd inclusief de daaraan dienstbare grond. Volgens de toelichting op het Waterschapsbesluit gaat het hierbij om grond die een bijdrage levert aan de verkeerskundige functionaliteit, zoals tussenbermen, obstakelvrije zones buiten de verharding, geluidswerende voorzieningen en bermsloten.

De verklaring van de oppervlakte wegen in een kostentoedeling begint bij de methodiek van de Taxatiewijzer. Dit is het landelijk vastgestelde rekenmodel waarmee de waarde per hectare van wegen en spoorwegen wordt bepaald.

In de Taxatiewijzer worden twee aspecten gecombineerd. In de eerste plaats is dit het opstellen van standaard ontwerpprofielen voor de in het Waterschapsbesluit onderscheiden typen openbare wegen. Vervolgens wordt, aan de hand van een groot aantal standaardeenheidsprijzen, van de weg de vervangingswaarde per hectare berekend.

De totale oppervlakte wegen in een kostentoedeling wordt bepaald aan de hand van de oppervlakte van de verharde wegen in de Top10NL. Deze oppervlakten worden geclassificeerd en vermenigvuldigd met zo genoemde vermenigvuldigingsfactoren. Deze vermenigvuldigingsfactoren zijn gebaseerd op de standaard ontwerpprofielen zoals deze in de Taxatiewijzer worden toegepast.

De berekende oppervlakte voor de kostentoedeling is een fictieve oppervlakte. Deze is in overeenstemming met de definitie van de waarde van de wegen per hectare in de taxatiewijzer maar heeft geen fysieke ligging. Hierdoor kan deze dan ook niet worden gebruikt voor de watersysteemheffing. De totale waarde van de wegen, oppervlakten vermenigvuldigd met de vermenigvuldigingsfactoren en de waarde per hectare, is de reële economische waarde van de wegen in het beheergebied van het waterschap.

5.2 Oppervlakte Tariefdifferentiatie wegen

De tariefdifferentiatie voor verharde openbare wegen is geregeld in artikel 122 lid 3 Waterschapswet. Het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden heeft op 12 december 2017 (ECLI:NL:GHARL:2017:10902) uitspraak gedaan in een hoger beroep tussen de provincie Flevoland en het waterschap Zuiderzeeland (GBLT) over de reikwijdte van de tariefdifferentiatie voor verharde openbare wegen bij de watersysteemheffing. In navolging van de rechtbank oordeelt het Gerechtshof dat onverharde delen die dienstbaar zijn aan de (verkeersfunctie van de) verharde weg, niet onder de reikwijdte van deze tariefdifferentiatie vallen.

Om de tariefdifferentiatie voor wegen te kunnen toepassen moet de ligging hiervan op perceelsniveau worden vastgelegd. Dit geldt voor de openbare en verharde wegen. Hier werden eerder ook dienstbaarheden onder geschaard.

Als gevolg van deze uitspraak kan het waterschap alleen nog maar de verharde delen van wegen onder de tariefdifferentiatie brengen. Onverharde delen van wegen vallen daarmee dus niet onder de tariefdifferentiatie. De bermen vallen volgens de Hoge Raad wel onder het begrip openbare weg, maar enkel de verharde gedeelten van die bermen vallen onder de tariefdifferentiatie.

5.3 Conclusie

De oppervlakte wegen die wordt gebruikt voor een kostentoedelingsonderzoek is een andere oppervlakte dan dat wordt gebruikt voor de belastingheffing.

In een kostentoedelingsonderzoek dient voor de afbakening van wegen rekening te worden gehouden met dienstbaarheden. Deze dienstbaarheden bestaan uit bermen, sloten en groenstroken welke "dienstbaar" zijn aan de functie van de weg. Voor het toepassen van een tariefdifferentiatie mag enkel over het verharde gedeelte van een weg een tariefdifferentiatie geheven worden.

Dit levert een verschil op tussen het vaststellen van de afbakening van wegen voor een kostentoedelingsonderzoek (verharde wegen + dienstbaarheden) en het vaststellen van de afbakening waar een tariefdifferentiatie over wordt geheven (enkel verharde weggedeeltes).

Voor de belastingheffing wordt ruimtelijk vastgesteld over welke percelen, bestaande enkel uit verharde openbare wegen (zonder dienstbaarheden), belasting met tariefdifferentiatie kan worden geheven. Dit leidt tot een afname van de heffingsmaatstaf voor de tariefdifferentiatie wegen. Over het dienstbare (onverharde) gedeelte van de wegen wordt, in de meeste gevallen, voortaan het reguliere ongebouwde tarief geheven en dus ook niet meer apart afgebakend.

De uitspraak van de Hoge Raad heeft dus geen gevolgen voor de reikwijdte van 'wegen' en 'spoorwegen' in het kader van de kostentoedeling. De wegen worden hier immers gewaardeerd inclusief de daaraan dienstbare grond, ongeacht of die grond verhard of onverhard is. De onverharde dienstbare grond van wegen mag niet gewaardeerd worden als 'agrarische gronden'. De aan wegen en spoorwegen dienstbare onverharde grond valt ook na de uitspraak van de Hoge Raad nog steeds onder 'openbare landwegen' en 'banen voor openbaar vervoer per rail' als bedoeld in artikel 6.3 letters b en c Waterschapsbesluit.

Bijlage 1 Overzicht gebruikte referentiegegevens

Tabel B1.5.1 Overzicht gebruikte referentiegegevens

Gegevens	Informatiebron	Actualiteit
Waarde wegen en spoorwegen	Tauw Taxatiewijzer en CBS GWW index	Prijspeil 1-1-2022
Waarde agrarische gronden	Kadaster	Prijspeil 1-1-2022
Waarde bouwpercelen	www.bouwkavelonline.nl	Geraadpleegd op april 2023 en omgerekend naar prijspeil 1-1-2022
Waarde Gebouwd	Noordelijk belastingkantoor	Prijspeil 1-1-2022
Oppervlakte wegen	BGT	Situatie 2022
Oppervlakte spoorwegen	BGT	Situatie 2022
Oppervlakte overige gronden	n.v.t.	Sluitpost
Oppervlakte bouwpercelen	Nieuwe kaart van Nederland	Dataset 2012 geactualiseerd naar 2018
Oppervlakte Natuur	Noordelijk belastingkantoor	Situatie 2022
Oppervlakte Gebouwd	Noordelijk belastingkantoor	Situatie 2022
Inwonerdichtheid	https://www.planbureaufryslan.nl/monitoren/bevolking/	Geraadpleegd 14 april 2023

Bijlage 2 Vergelijking BGT en Top10NL als bronbestand

BGT en Top10NL leveren verschillende resultaten als deze worden gebruikt als bronbestanden. De verschillen zijn op hoofdlijnen als volgt te verklaren:

- BGT is nauwkeuriger dan Top10NL. De wegbreedtes zijn bij de BGT beter ingetekend dan bij Top10NL. Ook heeft de BGT een hoger detail niveau van intekening waarbij onder andere verharde voetpaden en fietspaden nu in de afbakening worden meegenomen die bij de Top10NL soms achterwege werden gelaten (figuur B2.1 en B2.2)
- Verschuiving tussen categorieën bij Top10NL en BGT. Zo vindt bijvoorbeeld een verschuiving plaats tussen regionale wegen en lokale wegen (figuur B2.1 en B2.2)

Figuur B2.1 BGT: overzichtskaart

Figuur B2.2 Top10NL: overzichtskaart

Autosnelwegen

Hierdoor is over het algemeen vooral bij autosnelwegen een lichte daling in het totale oppervlak te zien door het hogere detailniveau. In figuren B2.3 en B2.4 én B2.5 en B2.6 zijn de verschillen tussen Top10NL en BGT gevisualiseerd voor de autosnelwegen.

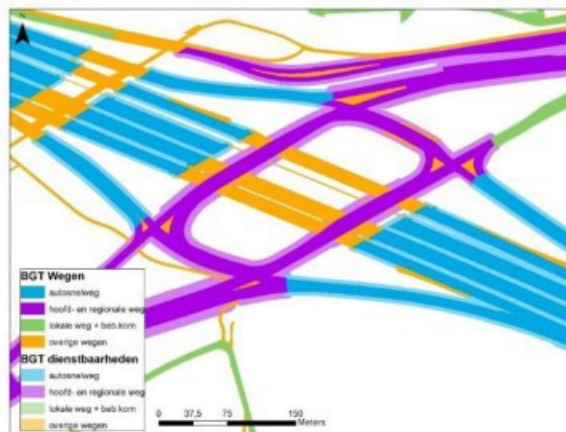
Figuur B2.3 BGT: autosnelwegen

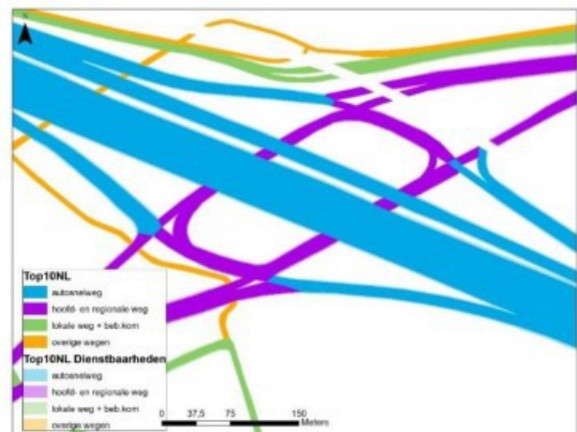
Figuur B2.4 - Top10NL autosnelwegen

Hoofd- en regionale wegen

Het areaal hoofd- en regionale wegen neemt over het algemeen af. Deze daling wordt verklaard doordat er een functieverhuizing plaatsvindt tussen de TOP10NL en de BGT van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen en bebouwde kom (zie figuren B2.1 en B2.2; B2.5 en B2.6).

Figuur B2.5 BGT: hoofd en regionale wegen

Figuur B2.6 Top10NL: hoofd en regionale wegen

Lokale wegen

De daling van lokale wegen wordt verklaard door eenzelfde functieverandering en door het nauwkeuriger intekenen van het bronbestand (figuur B2.7 en B2.8).

Figuur B2.7 BGT: lokale wegen en bebouwde kom

Figuur B2.8 Top10NL: lokale wegen en bebouwde kom

Overige wegen

Veranderingen in het oppervlak overige wegen worden verklaard door functieverhuivingen van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen + bebouwde kom en van deze laatste categorie naar overige verharde wegen. Verder komt de verandering doordat overige wegen gedetailleerder worden ingetekend. Zo wordt in de BGT (vrij liggende) stoepen, parkeervakken, fiets- en wandelpaden nauwkeuriger ingetekend en geclassificeerd waardoor een verschil in oppervlak optreedt. Daarnaast worden vrij liggende loop- en fietspaden in de BGT wel ingetekend als gevolg van het grotere detailniveau (figuur B2.9 en B2.10).

Figuur B2.9 BGT wegen: overige wegen

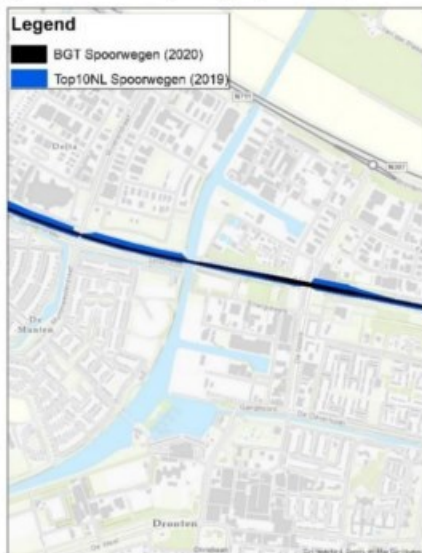
Figuur B2.10 Top10NL: overige wegen

Spoorwegen

Het oppervlak spoorwegen neemt licht toe. De verschuiving komt door een groter detailniveau in de afbakening van spoorobjecten. Bij de BGT wordt nadrukkelijker onderscheid gemaakt in spoorwegen, gebouwd en ongebouwd gebied wat leidt tot een significante afname van het areaal (figuren B2.11 en B2.12).

Figuur B2.11: BGT-spoorwegen (KTO 2020) en TOP10NL (KTO 2019) ten noorden van Lelystad

Figuur B2.12 BGT spoorwegen (KTO 2020) en TOP10NL (KTO 2019) bij Dronten

Wetterskip Fryslân, KTO, Onderzoek belastingstelsel 2025

Wijzigingen en effecten in beeld gebracht

24 april 2023

Kenmerk R002-1291410KVE-V01

Verantwoording

Titel	Wetterskip Fryslân, KTO, Onderzoek belastingstelsel 2025
Opdrachtgever	Wetterskip Fryslân
Projectleider	██████████ J
Auteur(s)	██████████ J
Tweede lezer	██████████████████ J
Kenmerk	R002-1290490KVE-V01
Aantal pagina's	15 (exclusief bijlagen)
Datum	24 april 2023
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
T +31 57 06 99 91 1
E info.deventer@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Veranderingen in het belastingstelsel 2025.....	4
2.1	Bepalen ingezetenaandeel.....	5
2.2	Bepalen oppervlakten voor kostentoedeling	6
2.3	Berekenen categorale kostentoedeling	6
2.4	Tariefdifferentiatie wegen	7
2.5	Tariefdifferentiatie wateraanvoer	7
2.6	Tariefdifferentiatie woningen en niet-woningen.....	8
2.7	Combineren van tariefdifferentiaties.....	9
3	Toepassing op de huidige kostentoedeling	9
3.1	Categorale kostentoedeling.....	9
3.2	Belastingtarieven.....	10
3.3	Kostentoedeling geoptimaliseerd voor ongewijzigde waardeverhouding	12
3.4	Tariefdifferentiatie wateraanvoer	12
3.5	Tariefdifferentiatie woningen en niet-woningen.....	13
4	Conclusies	15

1 Inleiding

De waterschappen hebben de minister van Infrastructuur en Waterstaat gevraagd om het stelsel voor de waterschapsbelastingen aan te passen. Op 11 december 2020 hebben de waterschappen na een intensief traject unaniem ingestemd met een pakket voorstellen tot aanpassing van het belastingstelsel van de waterschappen en dat aan de toenmalige minister aangeboden. De voorstellen lossen een aantal urgente knelpunten op. Ook leveren ze een bijdrage aan een aantal belangrijke opgaven waar Nederland voor staat als het gaat om klimaat, circulaire economie en energie. Verder wordt het profijtbeginsel (wie belang heeft betaalt) beter toegepast.

De Tweede Kamer beslist over de exacte wijziging van het belastingstelsel en het moment waarop de wijzigingen ingaan. De waterschappen rekenen er op dat het nieuwe stelsel in 2025 in werking treedt. In dit rapport beschrijven wij de voorgestelde wijzigingen in het belastingstelsel aangaande de watersysteemheffing en de effecten hiervan op de kostentoedeling en de tarieven.

In hoofdstuk 2 beschrijven wij op basis van de meest actuele status welke veranderingen er in het belastingstelsel zullen komen en wat de beoogde rekenmethode wordt. Hierbij wordt beschreven wat het speelveld is (aan welke knoppen kan je draaien).

In hoofdstuk 3 passen wij deze rekenmethode toe op de huidige kostentoedeling en lichten we de veranderingen die hierdoor ontstaan toe. Ook kijken we hierbij wat de gevoeligheid is van het speelveld op de uitkomsten (wat is het effect van aan de knoppen draaien).

In hoofdstuk 4 zijn de belangrijkste conclusies weergegeven.

2 Veranderingen in het belastingstelsel 2025

In dit hoofdstuk worden de veranderingen in het belastingstelsel 2025 beschreven. Dit gebeurt op basis van de situatie begin april 2023. Hiervoor zijn de volgende bronnen gebruikt:

- Concept wetswijziging en memorie van toelichting zoals deze door de wetgever ter internetconsultatie¹ zijn aangeboden. Deze internetconsultatie vond plaats in augustus/september 2022.
- Schriftelijke reactie daar op van de Unie van Waterschappen² gegeven in september 2022.

In onderstaande tabel wordt per onderdeel van een kostentoedeling samengevat welke wijzigingen ten opzichte van het huidige stelsel worden verwacht. Vervolgens wordt verder ingegaan op de onderdelen die veranderen en nieuw zijn toegevoegd.

¹ https://www.internetconsultatie.nl/wijziging_waterschapsbelasting

² <https://unievandwaterschappen.nl/wp-content/uploads/2022/09/Reactie-op-internetconsultatie-wetsvoorstel-wijziging-waterschapsbelastingen.pdf>

Tabel 2.1 Overzicht per onderdeel kostentoedeling

Onderdeel	Status	Toelichting
Bepalen inwoneraantal en ingezetenaandeel	Ongewijzigd	
Mogelijkheid tot verhogen ingezetenaandeel	Gewijzigd	Er is een voorwaarde toegevoegd.
Kostentoedeling op basis van economische waarde	Vervalt	
Bepaling oppervlakte natuur	Ongewijzigd	De definitie van natuur is ongewijzigd en blijft een factor in de verdeelsleutel.
Bepaling oppervlakte ongebouwd	Ongewijzigd	De definitie van ongebouwd is ongewijzigd en blijft een factor in de verdeelsleutel.
Bepaling oppervlakte gebouwd	Ongewijzigd	Dit is een hulpmiddel bij het bepalen van de oppervlakte ongebouwd in de verdeelsleutel.
Kostentoedeling op basis van verdeelsleutel	Nieuw	Op basis van een nieuwe verdeelsleutel wordt de kostentoedeling bepaald en wordt bij ongebouwd en natuur ruimte tot verhoging/verlaging ingebouwd
Tariefdifferentiatie wegen	Gewijzigd	De tariefdifferentiatie wegen is inhoudelijk ongewijzigd maar is gemaximeerd tot 100 %
Tariefdifferentiaties buitendijks, bemalen, waterberging en kassen	Ongewijzigd	
Tariefdifferentiatie wateraanvoer	Nieuw	Dit is een nieuwe tariefdifferentiatie ongebouwd.
Tariefdifferentiatie niet-/woningen	Nieuw	Dit is een nieuwe tariefdifferentiatie gebouwd.
Tariefberekening	Gewijzigd	Met methodiek van de tariefberekening blijft hetzelfde, de nieuwe tariefdifferentiaties zijn een aanvulling.

Het belangrijkste vervallen onderdeel is de kostentoedeling op basis van de economische waarde. Dit betekent dat de huidige methodiek van waarde- en oppervlaktebepaling aan de hand van de "Handreiking Kostentoedeling 2009 en Geowijzer" en de "Taxatiewijzer (spoor)wegen" niet meer hoeft te worden gebruikt. Een aantal onderdelen uit deze methodiek, de bepaling van de oppervlakten natuur en ongebouwd, komen wel terug in de nieuwe methodiek.

2.1 Bepalen ingezetenaandeel

De berekening van het ingezetenaandeel is gelijk gebleven. Het wordt gebaseerd op de inwonerdichtheid en geeft het bestuur de mogelijkheid om binnen een bandbreedte het ingezetenaandeel te bepalen. De mogelijkheid om het ingezetenaandeel met maximaal 10 % te verhogen blijft ook bestaan maar moet in het nieuwe stelsel wel beargumenteerd worden "aan de hand van gebiedskenmerken van het waterschap". Een nadere toelichting bij het invullen van de bestuurlijke ruimte om op basis van gebiedskenmerken het ingezetenaandeel te verhogen is niet gegeven. In de internetconsultatie heeft de Unie van Waterschappen de wetgever gevraagd om af te zien van deze motiveringsplicht.

2.2 Bepalen oppervlakten voor kostentoedeling

De kostendelen natuur en ongebouwd worden bepaald met verdeelsleutels waarin de oppervlakte van natuur en ongebouwd een belangrijke plaats innemen. De definitie van natuur en daarmee ook de oppervlakte is ongewijzigd en kan op dezelfde manier als in het huidige stelsel worden vastgesteld. Door deze op basis van bronbestanden in beeld te brengen of aan te sluiten bij de areaalafbakening van de categorie natuur in de watersysteemheffing.

De definitie van ongebouwde onroerende zaken en daarmee ook de oppervlakte is ongewijzigd en kan op dezelfde manier als nu worden vastgesteld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de (mee)getaxeerde oppervlakte gebouwd uit het belastingsysteem. De oppervlakte van de ongebouwde onroerende zaken wordt berekend door de (mee)getaxeerde oppervlakte gebouwd en de oppervlakte natuur af te trekken van de totale oppervlakte van het waterschap. Deze rekenwijze sluit aan bij artikel 118 derde lid van de Waterschapswet:

- *“Als één ongebouwde onroerende zaak als bedoeld in artikel 117, onderdeel b, wordt aangemerkt een kadastraal perceel of gedeelte daarvan, met dien verstande dat buiten aanmerking wordt gelaten: a. hetgeen ingevolge het eerste en tweede lid wordt aangemerkt als een gebouwde onroerende zaak; b. een natuurterrein.”*

2.3 Berekenen categorale kostentoedeling

De berekening van de categorale kostentoedeling gebeurt op basis van een geheel nieuwe verdeelsleutel.

- Het kostendeel ingezet wordt bepaald zoals hierboven beschreven.
- Het kostendeel ongebouwd wordt berekend met de volgende formule: $0,0030799 \cdot (A^{0,7349953})$ % waarbij A het aantal hectare ongebouwd per 1000 inwoners is.
- Het kostendeel natuur wordt berekend met de volgende formule: $0,0000224 \cdot (B^{1,1938609})$ % waarbij B het aantal hectare natuur per 1000 inwoners is.
- Het kostendeel eigendom is het restant percentage, 100 % – kostendeel ingezetenen – kostendeel ongebouwd – kostendeel natuur.

De kostendelen ongebouwd en natuur kunnen worden verhoogd of verlaagd met 25 % aan de hand van gebiedskenmerken van het waterschap. Als (niet limitatieve) voorbeelden van kenmerken worden genoemd: de hoeveelheid primaire en secundaire waterkeringen, veel inzet op peilbeheer of vrij afstromend, bijdragen in natura als onderhoud en beschikbaarheid bergingscapaciteit en aanvoer van zoet water.³

Middels een algemene maatregel van bestuur (AMvB) kan later door de wetgever worden besloten om dit percentage voor waterschappen die voldoen aan bepaalde kenmerken of voorwaarden te verhogen naar 50 %. In de internetconsultatie heeft de Unie van Waterschappen gevraagd om de bandbreedte conform haar aanvankelijke voorstel te verhogen naar +/- 30 % en

³ Deze voorbeelden worden overigens genoemd in de context van de uitbreidingsmogelijkheid van de bandbreedte in de AMVB.

af te zien van de mogelijkheid deze in de toekomst bij AMvB te verhogen tot +/- 50 %. Het argument hier voor is dat de bandbreedte van +/- 25 % bij enkele waterschappen direct tot ongewenste lastenverschuivingen zal leiden. Daarnaast heeft de Unie van Waterschappen gevraagd om niet alleen gebiedskenmerken maar ook de door het waterschap gekozen invulling van de taakuitoefening mee te mogen wegen.

2.4 Tariefdifferentiatie wegen

De mogelijkheid die sommige waterschappen hebben om de tariefdifferentiatie wegen tot 400 % te verhogen, komt te vervallen. De verhoogde tariefdifferentiatie was bedoeld als instrument waarmee de onbedoelde tariefstijgingen voor het kostendeel ongebouwd die voortvloeiden uit het gebruik van de waarde als verdeelmaatstaf in de kostentoedeling konden worden beperkt. Met het nieuwe kostentoedelingsmodel is een structurelere oplossing voor dit probleem gevonden. Daarmee is de verhoogde tariefdifferentiatie voor wegen niet meer nodig.

De mogelijkheid om het tarief voor verharde openbare wegen op inhoudelijke gronden (o.a. wegen veroorzaken in verband met hun versnelde afstroming waterbezwaar en kunnen dus tot hogere kosten voor het waterschap leiden) met maximaal 100% te verhogen, blijft in stand. De tariefdifferentiatie wegen is heffing-technisch, inhoudelijk niet veranderd.

2.5 Tariefdifferentiatie wateraanvoer

Geheel nieuw is de tariefdifferentiatie wateraanvoer. De voorgestelde wetstekst luidt als volgt:

- *“Het algemeen bestuur kan de heffing maximaal 100% hoger vaststellen voor in een bepaald gedeelte van het waterschap gelegen ongebouwde onroerende zaken die gebaat kunnen zijn bij wateraanvoerprojecten die tot stand worden of zijn gebracht door of vanwege het waterschapsbestuur op verzoek van ten minste één belanghebbende.”*

Het doel van deze tariefdifferentiatie is de waterschappen de mogelijkheid te geven om de kosten van de specifieke 'plusvoorziening' wateraanvoer in rekening te brengen bij die belastingplichtigen die van de voorziening profijt hebben. Het doorbelasten van deze kosten in de vorm van een tariefdifferentiatie en niet via een rechtenheffing (retributie) maakt het eenvoudiger om alle belastingbetalers in een bepaald gebied te belasten. Het waterschap hoeft niet aan te tonen dat een persoon die de voorziening niet zelf (mede) heeft aangevraagd er toch daadwerkelijk gebruik van heeft gemaakt of er genot van heeft.

Een voorwaarde voor invoering van deze tariefdifferentiatie is dat de plusvoorziening tot stand moet zijn of worden gebracht op verzoek van tenminste één belanghebbende. Daarnaast moet er aantoonbaar draagvlak zijn voor het wateraanvoerproject. Praktisch betekent dit dat er voor invoering van de tariefdifferentiatie een draagvlakmeting plaats moet vinden. De vorm waarin deze draagvlakmeting plaats moet vinden wordt in de memorie van toelichting als volgt beschreven:

- *“Het waterschap nodigt alle potentiële bijdrageplichtigen uit het betrokken deel van het waterschapsgebied uit om binnen een nader te bepalen termijn schriftelijk of elektronisch aan te geven of zij de plusvoorziening wenselijk achten, waarbij het waterschap ook aangeeft dat de kosten van de voorziening via de tariefdifferentiatie zullen worden verhaald. De*

plusvoorziening wordt alleen gerealiseerd als van de ingekomen reacties de meerderheid voorstander is van de plusvoorziening.”

Bij de draagvlakmeting hoeft, uit efficiëntie-overwegingen, alleen te worden gekeken naar de ingekomen reacties. Voor bestaande wateraanvoerprojecten moet ook een draagvlakmeting worden uitgevoerd wanneer het waterschap er een tariefdifferentiatie voor wil invoeren. Heffing-technisch bezien is dit geen andere tariefdifferentiatie dan de heffingen voor buitendijs en bemalen gebieden. Het waterschap kan vaststellen om welke gebieden het gaat en daar vervolgens een hoger tarief doorbelasten aan de ongebouwde onroerende zaken

2.6 Tariefdifferentiatie woningen en niet-woningen

Ook geheel nieuw is de tariefdifferentiatie tussen woningen en niet-woningen, ook wel de tariefdifferentiatie gebouwd genoemd. Dit is een tariefdifferentiatie die niet wordt toegepast op het ongebouwd tarief, zoals bij de andere tariefdifferentiaties het geval is, maar op het gebouwd tarief. De voorgestelde wetstekst luidt als volgt:

- *“Het algemeen bestuur kan bepalen dat het tarief voor onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen op een ander percentage wordt vastgesteld dan voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen. De verhouding tussen beide percentages mag niet groter zijn dan de verhouding tussen de waardeontwikkeling van onroerende zaken gelegen in het waterschap die niet in hoofdzaak tot woning dienen en de waardeontwikkeling van onroerende zaken in het waterschap die in hoofdzaak tot woning dienen ten opzichte van de waarde per 1 januari 20XX. De waardeontwikkeling wordt bepaald op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken.”*

Het doel van deze tariefdifferentiatie is de waterschappen de mogelijkheid te geven om de lastenverschuiving van bedrijven naar woningen, als gevolg van de sterke stijging van de waarde van woningen, te dempen. Er wordt wel een kader gesteld voor de mate waarin de tarieven mogen verschillen. Dit kader is gebaseerd op het verschil in de waardeontwikkeling tussen woningen en niet-woningen.

Voor het berekenen van het verschil in de waardeontwikkeling wordt aangegeven dat gebruik gemaakt kan worden van de overzichten van de WOZ-waardeontwikkelingen die de Waarderingskamer jaarlijks samenstelt. De memorie van toelichting beschrijft de te hanteren berekening als volgt:

- *“Op basis van deze ontwikkelingen per gemeente [uit het genoemde overzicht] kan het waterschap vervolgens gewogen gemiddelde waardestijgingen voor woningen en voor niet-woningen voor zijn beheergebied berekenen. De verhouding tussen deze twee gemiddelden wordt vervolgens gebruikt voor het bepalen van het maximum van de tariefdifferentiatie gebouwd.”*

Als peildatum wordt 1 januari van het jaar voorafgaande aan het jaar van inwerkingtreding gesteld. De concrete berekening van het tarief op basis van deze aanwijzingen wordt in hoofdstuk 3 verder uitgewerkt bij de toepassing op de huidige kostentoedeling.

Heffing-technisch gezien is dit een andere heffing dan de rest van de heffingen die gebaseerd zijn op een ruimtelijke afbakening en op basis van kadastrale percelen in het belastingsysteem worden verwerkt. Deze tariefdifferentiatie niet-/woningen is gebaseerd op de WOZ classificatie of een gebouwde onroerende zaak een woning of niet-woning is.

2.7 Combineren van tariefdifferentiaties

De tariefdifferentiaties buitendijks, waterberging, bemalen, verharde openbare wegen, glasopstanden, wateraanvoerprojecten en woningen en niet-woningen kunnen naast elkaar worden toegepast. Dit betekent dat het aantal verschillende tarieven bij invoering van deze tariefdifferentiaties snel kan oplopen.

Bij bijvoorbeeld stapeling van de tariefdifferentiaties buitendijks en woningen en niet-woningen zijn er vier verschillende tarieven gebouwd, namelijk binnendijks – woningen, binnendijks – niet-woningen, buitendijks – woningen en buitendijks – niet-woningen.

3 Toepassing op de huidige kostentoedeling

In dit hoofdstuk passen wij deze rekenmethode toe op de huidige kostentoedeling en lichten we de veranderingen die hierdoor ontstaan toe. Dit doen we aan de hand van kentallen uit het Kostentoedelingsonderzoek 2018, de Begroting 2023, de achterliggende tariefberekeningen en enige nieuwe gegevens. Ook kijken we hierbij wat de gevoeligheid is van het speelveld op de uitkomsten (wat is het effect van aan de knoppen draaien).

3.1 Categoriele kostentoedeling

De categoriele kostentoedeling wordt niet meer berekend op basis van de economische waarde maar op basis van de geheel nieuwe verdeelsleutel.

- Het kostendeel ingezetenen is bepaald volgens de bekende methode op basis van inwonerdichtheid.
- Het kostendeel ongebouwd is bepaald met de nieuwe verdeelsleutel waarbij als oppervlakte de totale oppervlakte van het beheergebied minus de oppervlakte natuur minus de (mee)getaxeerde gebouwde oppervlakte is gebruikt. Hiervoor zijn de oppervlakten uit het Kostentoedelingsonderzoek 2018 gebruikt.
- Het kostendeel natuur is bepaald met de nieuwe verdeelsleutel waarbij als oppervlakte het oppervlak natuur uit het Kostentoedelingsonderzoek 2018 is gebruikt.
- Het kostendeel gebouwd is de resultante van 100 % minus de andere kostendelen.

Het effect van de nieuwe rekenwijze, zonder gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid, is als volgt: Het aandeel ongebouwd stijgt met +4 %. Het aandeel gebouwd daalt met - 2 %. Het aandeel natuur met +9 %

Naast de al bestaande bestuurlijke vrijheid om het kostendeel ingezetenen te verhogen of verlagen is er ook bestuurlijke vrijheid om de kostendelen ongebouwd en natuur met 25 % te verhogen of verlagen. De laatste vier kolommen van onderstaande tabel tonen de categorale kostentoedeling wanneer beide kostendelen ongebouwd en natuur met respectievelijk 25 % verlaagd of verhoogd worden.

In de eerste kolom van deze tabel staat de categorale kostentoedeling zoals deze nu gehanteerd wordt. In de tweede kolom staat de categorale kostentoedeling volgens de nieuwe rekenwijze, zonder gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid. In de derde kolom staat het procentuele verschil ten op zichte van de huidige situatie.

In de vierde en vijfde kolom staan de uitkomsten voor een scenario waarbij het bestuur er voor kiest om voor zowel ongebouwd als natuur gebruik te maken van de maximale ruimte om het kostendeel met 25 % te verlagen.

In de vierde en vijfde kolom staan de uitkomsten voor een scenario waarbij het bestuur er voor kiest om voor zowel ongebouwd als natuur gebruik te maken van de maximale ruimte om het kostendeel met 25 % te verhogen.

Tabel 3.1 Categorale kostentoedeling met gevoeligheid

Categorie	Huidig	2025	tov huidig	2025 - 25 %	tov huidig	2025 + 25 %	tov huidig
Ingezetenen	28,0%	28,0%	0%	28,0%	0%	28,0%	0%
Ongebouwd	24,0%	25,0%	4%	18,7%	-22%	31,2%	30%
Natuur	0,4%	0,4%	9%	0,3%	-18%	0,5%	37%
Gebouwd	47,6%	46,6%	-2%	52,9%	11%	40,2%	-16%

Met het inzetten van de maximale bestuurlijke vrijheid kan het kostendeel ongebouwd met - 22 % tot + 30 % worden beïnvloed. Het kostendeel gebouwd reageert in de tegengestelde richting tussen de + 11 % en - 16 %. Het kostendeel natuur reageert niet of heel sterk met - 18 % tot + 37 %. Deze gevoeligheid voor procentuele verschuivingen is vooral het gevolg van het lage percentage van natuur in de categorale kostentoedeling (op basis van niet afgeronde getallen).

De bestuurlijke vrijheid van de nieuwe wetgeving geeft ook de ruimte om op een ongewijzigde categorale kostentoedeling uit te komen.

3.2 Belastingtarieven

De berekening van de belastingtarieven gebeurt op dezelfde wijze als in de huidige kostentoedeling. Voor onderstaande berekening zijn de Begroting 2023 en de achterliggende berekeningen als basis gehanteerd. Om een zuivere vergelijking te kunnen maken, is er voor de 2025 tariefberekeningen vanuit gegaan dat dezelfde heffingsmaatstaven, kwijscheldingen en onttrekkingen uit de egalisatiereserves worden ingezet.

Het effect van de nieuwe rekenwijze op de tarieven, zonder gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid, laat ten opzichte van de huidige kostentoedeling een wisselend beeld zien. Voor de

categorieën ingezetenen is er geen verandering. Binnen de categorie ongebouwd en gebouwd vinden er wel verschuivingen plaats. Er vindt een lastenverzwaring plaats van 4 % voor het overig ongebouwd en een lastenverlichting van -2 % voor gebouwd. Er vind daarnaast een lastenverzwaring plaats van +9 % voor natuur.

De bestuurlijke vrijheid om de kostendelen ongebouwd en natuur te verhogen of verlagen met 25 % heeft ook effect op de tarieven. De laatste vier kolommen van onderstaande tabel tonen de tarieven wanneer beide kostendelen ongebouwd en natuur met respectievelijk 25 % verlaagd of verhoogd worden. Met het inzetten van de maximale bestuurlijke vrijheid kan het tarief overig ongebouwd met – 22 % tot + 30 % worden beïnvloed. Het tarief gebouwd reageert in tegengestelde richting met + 11 % tot – 16 %. Het tarief natuur met – 18 % tot 37 %. Ook hier is deze gevoeligheid voor procentuele verschuivingen het gevolg van het lage percentage natuur in de categorale kostentoedeling.

De bestuurlijke vrijheid die de nieuwe wetgeving biedt geeft niet de ruimte om op volledig ongewijzigde tarieven uit te komen. Dit is een gevolg van het maximeren van de tariefdifferentiatie wegen op 100 %. Om het tarief overig ongebouwd gelijk te houden, is het noodzakelijk de totale opbrengst van de categorie ongebouwd naar beneden te brengen. Dit zal echter een stijging van het tarief gebouwd tot gevolg hebben. Dit scenario wordt in de volgende paragraaf verder uitgewerkt.

Tabel 3.2 Belastingtarieven met gevoeligheid (EUR/ha)

Categorie	Huidig (2023)	2025	tov huidig	2025 – 25 %	tov huidig	2025 + 25 %	tov huidig
Ingezetenen	107,43	107,43	0%	107,43	0%	107,43	0%
Gebouwd – binnendijs (% WOZ waarde)	0,05702	0,05579	-2%	0,06340	11%	0,04817	-16%
Gebouwd – buitendijs (% WOZ waarde)	0,01425	0,01395	-2%	0,01585	11%	0,01204	-16%
Natuur (EUR/ha)	8,67	9,49	9%	7,12	-18%	11,86	37%
Ongebouwd – buitendijs – onbemalen (EUR/ha)	18,14	18,89	4%	14,17	-22%	23,61	30%
Ongebouwd – buitendijs – bemalen (EUR/ha)	54,43	56,68	4%	42,51	-22%	70,84	30%
Ongebouwd – buitendijs – onbemalen weg (EUR/ha)	90,71	94,46	4%	70,84	-22%	118,07	30%
Ongebouwd – buitendijs – bemalen weg (EUR/ha)	127,00	132,24	4%	99,18	-22%	165,30	30%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen (EUR/ha)	72,57	75,57	4%	56,68	-22%	94,46	30%
Ongebouwd – binnendijs – bemalen (EUR/ha)	108,86	113,35	4%	85,01	-22%	141,69	30%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen weg (EUR/ha)	145,14	151,13	4%	113,35	-22%	188,92	30%
Ongebouwd – binnendijs – bemalen weg (EUR/ha)	181,43	188,92	4%	141,69	-22%	236,15	30%

3.3 Kostentoedeling geoptimaliseerd voor ongewijzigde waardeverhouding

Het is mogelijk om door gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid op een ongewijzigde waarde verhouding en tarieven uit te komen. Dit specifieke scenario is hier verder uitgewerkt.

Om de tarieven nagenoeg gelijk te kunnen houden, wordt binnen de mogelijkheden van de bestuurlijke vrijheid het kostendeel ongebouwd met 4,0 % verlaagd én het aandeel natuur met 9,0 % verlaagd. Ten opzichte van de huidige kostentoedeling betekent dit een daling van 0,01 procentpunt voor ongebouwd en een stijging van 0,01 procentpunt voor gebouwd. De overige categorieën blijven dan ongewijzigd.

Tabel 3.3 Categorale kostentoedeling bij gelijkblijvend tarief overig ongebouwd

Categorie	Huidig (vigerend)	2025	tov huidig	Bestuurlijke vrijheid	2025 aangepast	tov huidig
Ingezetenen	28,00%	28,00%	0%		28,00%	0%
Ongebouwd	24,00%	24,99%	32%	-4%	23,99%	0%
Natuur	0,40%	0,44%	46%	-9%	0,40%	0%
Gebouwd	47,60%	46,57%	-12%		47,61%	0%

Het nieuwe kostendeel levert ongewijzigde tarieven op (weergegeven in tabel 3.4).

Tabel 3.4 Tarieven bij gelijkblijvend tarief overig ongebouwd

Categorie	2023	2025	tov 2023
Ingezetenen	107,43	107,43	0%
Gebouwd – binnendijks (% WOZ waarde)	0,05702	0,05703	0%
Gebouwd – buitendijks (% WOZ waarde)	0,01425	0,01426	0%
Natuur (EUR/ha)	8,67	8,63	0%
Ongebouwd – buitendijks – onbemalen (EUR/ha)	18,14	18,14	0%
Ongebouwd – buitendijks – bemalen (EUR/ha)	54,43	54,41	0%
Ongebouwd – buitendijks – onbemalen weg (EUR/ha)	90,71	90,68	0%
Ongebouwd – buitendijks – bemalen weg(EUR/ha)	127,00	126,95	0%
Ongebouwd – binnendijks – onbemalen (EUR/ha)	72,57	72,54	0%
Ongebouwd – binnendijks – bemalen (EUR/ha)	108,86	108,82	0%
Ongebouwd – binnendijks – onbemalen weg (EUR/ha)	145,14	145,09	0%
Ongebouwd – binnendijks – bemalen weg(EUR/ha)	181,43	181,36	0%

3.4 Tariefdifferentiatie wateraanvoer

De tariefdifferentiatie wateraanvoer heeft een effect op de tarieven van overig ongebouwd. Voor de onderstaande voorbeeldberekening is gerekend met een fictief wateraanvoergebied waarbij de helft van het binnendijks onbemalen gebied als oppervlak is gekozen met een maximale tariefdifferentiatie van 100 %. De vergelijking vindt plaats met de tarieven op basis van de nieuwe rekenwijze zonder gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid.

Omdat het er nu twee tariefdifferentiaties zijn die gecumuleerd mogen worden, stijgt bij invoering het aantal tarieven ongebouwd van acht naar tien. De invoering van de tariefdifferentiatie wateraanvoer levert de volgende nieuwe tariefklassen op:

- Tarief ongebouwd binnendijs onbemalen wateraanvoer met een toeslag van 200 %
- Tarief ongebouwd binnendijs onbemalen wateraanvoer weg met een toeslag van 300 %

De tariefdifferentiatie wateraanvoer heeft een dempend effect op de standaard tarieven overig ongebouwd. De omvang van de daling is sterk afhankelijk van de omvang van het wateraanvoergebied. Hoe groter het wateraanvoergebied, hoe groter de hogere extra opbrengst uit dat gebied en hoe lager de tarieven overig ongebouwd.

We laten in deze berekeningen overigens buiten beschouwing dat het wateraanvoerproject zelf extra kosten meebrengt voor het waterschap. Het oogmerk van de tariefdifferentiatie is om de eigenaren van ongebouwde onroerende zaken in het gebied van het wateraanvoerproject geheel of gedeeltelijk de kosten daarvan te laten dragen. Daarmee drukken deze kosten niet of minder op de eigenaren van ongebouwde onroerende zaken buiten het gebied van het wateraanvoerproject. Als de meeropbrengst van de tariefdifferentiatie de kosten van het wateraanvoerproject volledig dekt, veranderen de tarieven voor overig ongebouwd buiten dat gebied in beginsel niet.

Het tarief in de voorbeeldberekening voor overig ongebouwd met wateraanvoer stijgt met 99 % en het tarief ongebouwd met wateraanvoer weg stijgt met 50 %. De stijging ten opzichte van de tarieven zonder tariefdifferentiatie is geen 100 % omdat het tarief overig ongebouwd waar de tariefdifferentiatie op gebaseerd is licht daalt. De stijging van het tarief ongebouwd wegen met wateraanvoer is procentueel maar 50 % omdat dit tarief al hoger was.

Tabel 3.5 Tariefdifferentiatie wateraanvoer: gevolgen voorbeeldberekening

Categorie	2025 zonder tariefdif.	2025 met tariefdif.	Vershil
Ongebouwd – buitendijs – onbemalen (EUR/ha)	18,14	18,09	-0,3%
Ongebouwd – buitendijs – bemalen (EUR/ha)	54,41	54,26	-0,3%
Ongebouwd – buitendijs – onbemalen weg (EUR/ha)	90,68	90,43	-0,3%
Ongebouwd – buitendijs – bemalen weg(EUR/ha)	126,95	126,61	-0,3%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen (EUR/ha)	72,54	72,35	-0,3%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen - wateraanvoer (EUR/ha)	72,54	144,69	99%
Ongebouwd – binnendijs – bemalen (EUR/ha)	108,82	108,52	-0,3%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen weg (EUR/ha)	145,09	144,69	-0,3%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen - wateraanvoer weg (EUR/ha)	145,09	217,04	50%
Ongebouwd – binnendijs – bemalen weg(EUR/ha)	181,36	180,87	-0,3%

3.5 Tariefdifferentiatie woningen en niet-woningen

De tariefdifferentiatie tussen woningen en niet-woningen heeft een effect op de tarieven voor gebouwde onroerende zaken. Voor de onderstaande voorbeeldberekening is gerekend met de

waarde gebouwd uit de Begroting 2023, de verdeling over woningen en niet-woningen zoals aanwezig is in de Memorie van Toelichting op de conceptwet in de internet consultatie⁴ en de gemiddelde waardeontwikkeling van woningen en niet-woningen volgens de Waarderingskamer⁵ in 2022. De vergelijking vindt plaats met de tarieven op basis van de nieuwe rekenwijze zonder gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid.

Op basis van de verdeling in de Memorie van Toelichting is aangenomen dat het waterschap:

- EUR 80.567.250.000 aan waarde woningen kent in 2022
- EUR 14.217.750.000 aan waarde niet-woningen kent in 2022

Op basis van de informatie van de Waarderingskamer is aangenomen dat:

- De gemiddelde waardeontwikkeling van woningen in 2022 9,5 % is
- De gemiddelde waardeontwikkeling van niet-woningen in 2022 0,3 % is

Op basis van de gemiddelde waardeontwikkeling is de maximale tariefdifferentiatie 5,88 %. De toepassing van deze maximale tariefdifferentiatie op het tarief gebouwd heeft tot gevolg dat het tarief woningen licht daalt met 3 % en het tarief niet-woningen stijgt met 20 %.

Het tarief woningen met tariefdifferentiatie is nagenoeg gelijk aan het tarief zonder tariefdifferentiatie in 2023. Hiermee is het effect van de grotere stijging van de waarde van woningen ten opzichte van niet-woningen volledig gecompenseerd. Ten opzicht van een kostentoedeling zonder tariefdifferentiatie daalt het tarief voor woningen met 3 % en stijgt het tarief voor niet-woningen met 20 %.

Tabel 3.6 Tariefdifferentiatie niet-/woningen

Categorie	2023	2025 zonder tariefdif	2025 met tariefdif.	Vershil 2025
Woningen binnendijs	0,05702 %	0,05703%	0,05529%	-3%
Niet-woningen binnendijs	0,05702 %	0,05703%	0,05854%	3%
Woningen buitendijs	0,01425 %	0,01426%	0,01382%	-3%
Niet-woningen buitendijs	0,01425 %	0,01426%	0,01707%	20%

⁴ https://www.internetconsultatie.nl/wijziging_waterschapsbelasting

⁵ <https://www.waarderingskamer.nl/woz-in-cijfers/feiten-over-de-woz/>

4 Conclusies

De nieuwe kostentoedelingssystematiek is wat betreft de benodigde berekeningen een sterke vereenvoudiging ten opzichte van het huidige stelsel. De complexe berekening op basis van economische waarde is komen te vervallen.

Het nieuwe stelsel, gebaseerd op de nieuwe verdeelsleutel, en de toegenomen bestuurlijke vrijheid geeft het Wetterskip Fryslan de mogelijkheden om de categorale verdeling gelijk te houden aan het oude stelsel. De bestuurlijke vrijheid die de nieuwe wetgeving biedt, geeft de ruimte om op volledig ongewijzigde tarieven uit te komen. Om de tarieven nagenoeg gelijk te kunnen houden, wordt binnen de mogelijkheden van de bestuurlijke vrijheid het kostendeel ongebouwd met 4,0 % verlaagd én het aandeel natuur met 9,0 % verlaagd. Ten opzichte van de huidige kostentoedeling betekent dit een daling van 0,01 procentpunt voor ongebouwd en een stijging van 0,01 procentpunt voor gebouwd. De overige categorieën blijven dan ongewijzigd.

Het nieuwe lagere tarief voor ongebouwd openbare wegen levert automatisch een hoger tarief op voor het overig ongebouwd op. De totale opbrengst moet hetzelfde blijven.

De toegenomen bestuurlijke vrijheid geeft het waterschap de ruimte om hier op te anticiperen door er voor te kiezen juist het tarief overig ongebouwd gelijk te laten. De categorale waardeverhouding wordt hier dan op aangepast. Dit heeft wel tot gevolg dat het tarief voor het ongebouwd openbare wegen nog meer daalt en het tarief voor gebouwd zal stijgen.

Het inzetten van de aan het bestuur gegeven bestuurlijke vrijheid moet, zoals nu geformuleerd in de concept wetgeving, wel worden beargumenteerd op basis van gebiedskenmerken.

De tariefdifferentiaties wateraanvoer en woningen en niet-woningen zijn beschreven. Het is aan het waterschap om af te wegen om van deze tariefdifferentiaties gebruik te maken.

J

From: [redacted] J </CN=RECIPIENTS/CN=C879F47F18A84C479A7C4CD0A27D71D3-[redacted] J @WET>
Sent: woensdag 26 april 2023 16:34
To: [redacted] J [redacted] J [redacted] J [redacted] J
Subject: FW: Bespreken conceptrapportages Wetterskip Fryslan
Attachments: R002 1290490KVE V01 Doorkijk Belastingstelsel 2025 WF.docx

Hallo,

In de bijlage nog een rapport van Tauw met een doorkijk op basis van het nieuwe belastingstelsel. Deze doorkijk moet volgens mij nog worden aangepast naar aanleiding van het definitieve wetsvoorstel.

Ook dit document graag kritisch doornemen. Eventuele opmerkingen, vragen en geconstateerde fouten ontvang ik graag.

Groet [redacted] J

Van: [redacted] J <[redacted] J @tauw.com>
Verzonden: maandag 24 april 2023 16:01
Aan: [redacted] J <[redacted] J @tauw.com>; [redacted] J <[redacted] J @weterskipfryslan.nl>
Onderwerp: RE: Bespreken conceptrapportages Wetterskip Fryslan

Dag [redacted] J

In de bijlage ook onze conceptdoorkijk naar het nieuwe belastingsysteem voor het Wetterskip.

Ik zou graag zsm een datum willen inplannen met jou en [redacted] J om de twee rapporten te kunnen bespreken.

Met vriendelijke groet,

[redacted] J
Projectadviseur, BU Leefomgeving

TAUW bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer

M [redacted] J

[LinkedIn](#)

werkdagen: maandag, dinsdag en donderdag

From: [redacted] <[redacted]@tauw.com>
Sent: donderdag 20 april 2023 14:54
To: [redacted] <[redacted]@weterskipfryslan.nl>
Cc: [redacted] <[redacted]@tauw.com>
Subject: RE: Bespreken conceptrapportages Weterskip Fryslan

Goedemiddag [redacted]

In voorbereiding van het overleg hierbij alvast het concept rapport. De doorkijk naar het nieuwe belastingsysteem volgt volgende week.

Graag horen we nog wanneer het overleg voor jullie uitkomt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

TAUW bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer

M [redacted]

From: [redacted] <[redacted]@tauw.com>
Sent: dinsdag 18 april 2023 15:34
To: [redacted] <[redacted]@weterskipfryslan.nl>
Cc: [redacted] <[redacted]@tauw.com>
Subject: Bespreken conceptrapportages Weterskip Fryslan

Dag [redacted]

Volgens planning zouden wij komende week de conceptrapportages kunnen gaan bespreken. Ik zou hiervoor graag een datum in willen plannen. Zouden jullie dinsdag einde middag kunnen in een digitaal overleg? Mocht dit niet lukken is wellicht maandag 1 mei ook een optie voor ons. Hoor graag wat er mogelijk is, dan plan ik wat in. Ik zal [redacted] dan ook uitnodigen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Projectadviseur, BU Leefomgeving

TAUW bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer

M [redacted]

[LinkedIn](#)

werkdagen: maandag, dinsdag en donderdag

Wetterskip Fryslân, KTO, Onderzoek belastingstelsel 2025

Wijzigingen en effecten in beeld gebracht

24 april 2023

Kenmerk R002-1291410KVE-V01

Verantwoording

Titel	Wetterskip Fryslân, KTO, Onderzoek belastingstelsel 2025
Opdrachtgever	Wetterskip Fryslân
Projectleider	██████████ J
Auteur(s)	██████████ J
Tweede lezer	██████████████████████ J
Kenmerk	R002-1290490KVE-V01
Aantal pagina's	15 (exclusief bijlagen)
Datum	24 april 2023
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
T +31 57 06 99 91 1
E info.deventer@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Veranderingen in het belastingstelsel 2025.....	4
2.1	Bepalen ingezetenaandeel.....	5
2.2	Bepalen oppervlakten voor kostentoedeling	6
2.3	Berekenen categorale kostentoedeling	6
2.4	Tariefdifferentiatie wegen	7
2.5	Tariefdifferentiatie wateraanvoer	7
2.6	Tariefdifferentiatie woningen en niet-woningen.....	8
2.7	Combineren van tariefdifferentiaties.....	9
3	Toepassing op de huidige kostentoedeling	9
3.1	Categorale kostentoedeling.....	9
3.2	Belastingtarieven.....	10
3.3	Kostentoedeling geoptimaliseerd voor ongewijzigde waardeverhouding	12
3.4	Tariefdifferentiatie wateraanvoer	12
3.5	Tariefdifferentiatie woningen en niet-woningen.....	13
4	Conclusies	15

1 Inleiding

De waterschappen hebben de minister van Infrastructuur en Waterstaat gevraagd om het stelsel voor de waterschapsbelastingen aan te passen. Op 11 december 2020 hebben de waterschappen na een intensief traject unaniem ingestemd met een pakket voorstellen tot aanpassing van het belastingstelsel van de waterschappen en dat aan de toenmalige minister aangeboden. De voorstellen lossen een aantal urgente knelpunten op. Ook leveren ze een bijdrage aan een aantal belangrijke opgaven waar Nederland voor staat als het gaat om klimaat, circulaire economie en energie. Verder wordt het profijtbeginsel (wie belang heeft betaalt) beter toegepast.

De Tweede Kamer beslist over de exacte wijziging van het belastingstelsel en het moment waarop de wijzigingen ingaan. De waterschappen rekenen er op dat het nieuwe stelsel in 2025 in werking treedt. In dit rapport beschrijven wij de voorgestelde wijzigingen in het belastingstelsel aangaande de watersysteemheffing en de effecten hiervan op de kostentoedeling en de tarieven.

In hoofdstuk 2 beschrijven wij op basis van de meest actuele status welke veranderingen er in het belastingstelsel zullen komen en wat de beoogde rekenmethode wordt. Hierbij wordt beschreven wat het speelveld is (aan welke knoppen kan je draaien).

In hoofdstuk 3 passen wij deze rekenmethode toe op de huidige kostentoedeling en lichten we de veranderingen die hierdoor ontstaan toe. Ook kijken we hierbij wat de gevoeligheid is van het speelveld op de uitkomsten (wat is het effect van aan de knoppen draaien).

In hoofdstuk 4 zijn de belangrijkste conclusies weergegeven.

2 Veranderingen in het belastingstelsel 2025

In dit hoofdstuk worden de veranderingen in het belastingstelsel 2025 beschreven. Dit gebeurt op basis van de situatie begin april 2023. Hiervoor zijn de volgende bronnen gebruikt:

- Concept wetswijziging en memorie van toelichting zoals deze door de wetgever ter internetconsultatie¹ zijn aangeboden. Deze internetconsultatie vond plaats in augustus/september 2022.
- Schriftelijke reactie daar op van de Unie van Waterschappen² gegeven in september 2022.

In onderstaande tabel wordt per onderdeel van een kostentoedeling samengevat welke wijzigingen ten opzichte van het huidige stelsel worden verwacht. Vervolgens wordt verder ingegaan op de onderdelen die veranderen en nieuw zijn toegevoegd.

¹ https://www.internetconsultatie.nl/wijziging_waterschapsbelasting

² <https://unievandewaterschappen.nl/wp-content/uploads/2022/09/Reactie-op-internetconsultatie-wetsvoorstel-wijziging-waterschapsbelastingen.pdf>

Tabel 2.1 Overzicht per onderdeel kostentoedeling

Onderdeel	Status	Toelichting
Bepalen inwoneraantal en ingezetenaandeel	Ongewijzigd	
Mogelijkheid tot verhogen ingezetenaandeel	Gewijzigd	Er is een voorwaarde toegevoegd.
Kostentoedeling op basis van economische waarde	Vervalt	
Bepaling oppervlakte natuur	Ongewijzigd	De definitie van natuur is ongewijzigd en blijft een factor in de verdeelsleutel.
Bepaling oppervlakte ongebouwd	Ongewijzigd	De definitie van ongebouwd is ongewijzigd en blijft een factor in de verdeelsleutel.
Bepaling oppervlakte gebouwd	Ongewijzigd	Dit is een hulpmiddel bij het bepalen van de oppervlakte ongebouwd in de verdeelsleutel.
Kostentoedeling op basis van verdeelsleutel	Nieuw	Op basis van een nieuwe verdeelsleutel wordt de kostentoedeling bepaald en wordt bij ongebouwd en natuur ruimte tot verhoging/verlaging ingebouwd
Tariefdifferentiatie wegen	Gewijzigd	De tariefdifferentiatie wegen is inhoudelijk ongewijzigd maar is gemaximeerd tot 100 %
Tariefdifferentiaties buitendijks, bemalen, waterberging en kassen	Ongewijzigd	
Tariefdifferentiatie wateraanvoer	Nieuw	Dit is een nieuwe tariefdifferentiatie ongebouwd.
Tariefdifferentiatie niet-/woningen	Nieuw	Dit is een nieuwe tariefdifferentiatie gebouwd.
Tariefberekening	Gewijzigd	Met methodiek van de tariefberekening blijft hetzelfde, de nieuwe tariefdifferentiaties zijn een aanvulling.

Het belangrijkste vervallen onderdeel is de kostentoedeling op basis van de economische waarde. Dit betekent dat de huidige methodiek van waarde- en oppervlaktebepaling aan de hand van de "Handreiking Kostentoedeling 2009 en Geowijzer" en de "Taxatiewijzer (spoor)wegen" niet meer hoeft te worden gebruikt. Een aantal onderdelen uit deze methodiek, de bepaling van de oppervlakten natuur en ongebouwd, komen wel terug in de nieuwe methodiek.

2.1 Bepalen ingezetenaandeel

De berekening van het ingezetenaandeel is gelijk gebleven. Het wordt gebaseerd op de inwonerdichtheid en geeft het bestuur de mogelijkheid om binnen een bandbreedte het ingezetenaandeel te bepalen. De mogelijkheid om het ingezetenaandeel met maximaal 10 % te verhogen blijft ook bestaan maar moet in het nieuwe stelsel wel beargumenteerd worden "aan de hand van gebiedskenmerken van het waterschap". Een nadere toelichting bij het invullen van de bestuurlijke ruimte om op basis van gebiedskenmerken het ingezetenaandeel te verhogen is niet gegeven. In de internetconsultatie heeft de Unie van Waterschappen de wetgever gevraagd om af te zien van deze motiveringsplicht.

2.2 Bepalen oppervlakten voor kostentoedeling

De kostendelen natuur en ongebouwd worden bepaald met verdeelsleutels waarin de oppervlakte van natuur en ongebouwd een belangrijke plaats innemen. De definitie van natuur en daarmee ook de oppervlakte is ongewijzigd en kan op dezelfde manier als in het huidige stelsel worden vastgesteld. Door deze op basis van bronbestanden in beeld te brengen of aan te sluiten bij de areaalafbakening van de categorie natuur in de watersysteemheffing.

De definitie van ongebouwde onroerende zaken en daarmee ook de oppervlakte is ongewijzigd en kan op dezelfde manier als nu worden vastgesteld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de (mee)getaxeerde oppervlakte gebouwd uit het belastingsysteem. De oppervlakte van de ongebouwde onroerende zaken wordt berekend door de (mee)getaxeerde oppervlakte gebouwd en de oppervlakte natuur af te trekken van de totale oppervlakte van het waterschap. Deze rekenwijze sluit aan bij artikel 118 derde lid van de Waterschapswet:

- *“Als één ongebouwde onroerende zaak als bedoeld in artikel 117, onderdeel b, wordt aangemerkt een kadastraal perceel of gedeelte daarvan, met dien verstande dat buiten aanmerking wordt gelaten: a. hetgeen ingevolge het eerste en tweede lid wordt aangemerkt als een gebouwde onroerende zaak; b. een natuurterrein.”*

2.3 Berekenen categorale kostentoedeling

De berekening van de categorale kostentoedeling gebeurt op basis van een geheel nieuwe verdeelsleutel.

- Het kostendeel ingezet wordt bepaald zoals hierboven beschreven.
- Het kostendeel ongebouwd wordt berekend met de volgende formule: $0,0030799 \cdot (A^{0,7349953})$ % waarbij A het aantal hectare ongebouwd per 1000 inwoners is.
- Het kostendeel natuur wordt berekend met de volgende formule: $0,0000224 \cdot (B^{1,1938609})$ % waarbij B het aantal hectare natuur per 1000 inwoners is.
- Het kostendeel eigendom is het restant percentage, 100 % – kostendeel ingezetenen – kostendeel ongebouwd – kostendeel natuur.

De kostendelen ongebouwd en natuur kunnen worden verhoogd of verlaagd met 25 % aan de hand van gebiedskenmerken van het waterschap. Als (niet limitatieve) voorbeelden van kenmerken worden genoemd: de hoeveelheid primaire en secundaire waterkeringen, veel inzet op peilbeheer of vrij afstromend, bijdragen in natura als onderhoud en beschikbaarheid bergingscapaciteit en aanvoer van zoet water.³

Middels een algemene maatregel van bestuur (AMvB) kan later door de wetgever worden besloten om dit percentage voor waterschappen die voldoen aan bepaalde kenmerken of voorwaarden te verhogen naar 50 %. In de internetconsultatie heeft de Unie van Waterschappen gevraagd om de bandbreedte conform haar aanvankelijke voorstel te verhogen naar +/- 30 % en

³ Deze voorbeelden worden overigens genoemd in de context van de uitbreidingsmogelijkheid van de bandbreedte in de AMVB.

af te zien van de mogelijkheid deze in de toekomst bij AMvB te verhogen tot +/- 50 %. Het argument hier voor is dat de bandbreedte van +/- 25 % bij enkele waterschappen direct tot ongewenste lastenverschuivingen zal leiden. Daarnaast heeft de Unie van Waterschappen gevraagd om niet alleen gebiedskenmerken maar ook de door het waterschap gekozen invulling van de taakuitoefening mee te mogen wegen.

2.4 Tariefdifferentiatie wegen

De mogelijkheid die sommige waterschappen hebben om de tariefdifferentiatie wegen tot 400 % te verhogen, komt te vervallen. De verhoogde tariefdifferentiatie was bedoeld als instrument waarmee de onbedoelde tariefstijgingen voor het kostendeel ongebouwd die voortvloeiden uit het gebruik van de waarde als verdeelmaatstaf in de kostentoedeling konden worden beperkt. Met het nieuwe kostentoedelingsmodel is een structurelere oplossing voor dit probleem gevonden. Daarmee is de verhoogde tariefdifferentiatie voor wegen niet meer nodig.

De mogelijkheid om het tarief voor verharde openbare wegen op inhoudelijke gronden (o.a. wegen veroorzaken in verband met hun versnelde afstroming waterbezwaar en kunnen dus tot hogere kosten voor het waterschap leiden) met maximaal 100% te verhogen, blijft in stand. De tariefdifferentiatie wegen is heffing-technisch, inhoudelijk niet veranderd.

2.5 Tariefdifferentiatie wateraanvoer

Geheel nieuw is de tariefdifferentiatie wateraanvoer. De voorgestelde wetstekst luidt als volgt:

- *“Het algemeen bestuur kan de heffing maximaal 100% hoger vaststellen voor in een bepaald gedeelte van het waterschap gelegen ongebouwde onroerende zaken die gebaat kunnen zijn bij wateraanvoerprojecten die tot stand worden of zijn gebracht door of vanwege het waterschapsbestuur op verzoek van ten minste één belanghebbende.”*

Het doel van deze tariefdifferentiatie is de waterschappen de mogelijkheid te geven om de kosten van de specifieke 'plusvoorziening' wateraanvoer in rekening te brengen bij die belastingplichtigen die van de voorziening profijt hebben. Het doorbelasten van deze kosten in de vorm van een tariefdifferentiatie en niet via een rechtenheffing (retributie) maakt het eenvoudiger om alle belastingbetalers in een bepaald gebied te belasten. Het waterschap hoeft niet aan te tonen dat een persoon die de voorziening niet zelf (mede) heeft aangevraagd er toch daadwerkelijk gebruik van heeft gemaakt of er genot van heeft.

Een voorwaarde voor invoering van deze tariefdifferentiatie is dat de plusvoorziening tot stand moet zijn of worden gebracht op verzoek van tenminste één belanghebbende. Daarnaast moet er aantoonbaar draagvlak zijn voor het wateraanvoerproject. Praktisch betekent dit dat er voor invoering van de tariefdifferentiatie een draagvlakmeting plaats moet vinden. De vorm waarin deze draagvlakmeting plaats moet vinden wordt in de memorie van toelichting als volgt beschreven:

- *“Het waterschap nodigt alle potentiële bijdrageplichtigen uit het betrokken deel van het waterschapsgebied uit om binnen een nader te bepalen termijn schriftelijk of elektronisch aan te geven of zij de plusvoorziening wenselijk achten, waarbij het waterschap ook aangeeft dat de kosten van de voorziening via de tariefdifferentiatie zullen worden verhaald. De*

plusvoorziening wordt alleen gerealiseerd als van de ingekomen reacties de meerderheid voorstander is van de plusvoorziening.”

Bij de draagvlakmeting hoeft, uit efficiëntie-overwegingen, alleen te worden gekeken naar de ingekomen reacties. Voor bestaande wateraanvoerprojecten moet ook een draagvlakmeting worden uitgevoerd wanneer het waterschap er een tariefdifferentiatie voor wil invoeren. Heffing-technisch bezien is dit geen andere tariefdifferentiatie dan de heffingen voor buitendijs en bemalen gebieden. Het waterschap kan vaststellen om welke gebieden het gaat en daar vervolgens een hoger tarief doorbelasten aan de ongebouwde onroerende zaken

2.6 Tariefdifferentiatie woningen en niet-woningen

Ook geheel nieuw is de tariefdifferentiatie tussen woningen en niet-woningen, ook wel de tariefdifferentiatie gebouwd genoemd. Dit is een tariefdifferentiatie die niet wordt toegepast op het ongebouwd tarief, zoals bij de andere tariefdifferentiaties het geval is, maar op het gebouwd tarief. De voorgestelde wetstekst luidt als volgt:

- *“Het algemeen bestuur kan bepalen dat het tarief voor onroerende zaken die niet in hoofdzaak tot woning dienen op een ander percentage wordt vastgesteld dan voor onroerende zaken die in hoofdzaak tot woning dienen. De verhouding tussen beide percentages mag niet groter zijn dan de verhouding tussen de waardeontwikkeling van onroerende zaken gelegen in het waterschap die niet in hoofdzaak tot woning dienen en de waardeontwikkeling van onroerende zaken in het waterschap die in hoofdzaak tot woning dienen ten opzichte van de waarde per 1 januari 20XX. De waardeontwikkeling wordt bepaald op de voet van hoofdstuk IV van de Wet waardering onroerende zaken.”*

Het doel van deze tariefdifferentiatie is de waterschappen de mogelijkheid te geven om de lastenverschuiving van bedrijven naar woningen, als gevolg van de sterke stijging van de waarde van woningen, te dempen. Er wordt wel een kader gesteld voor de mate waarin de tarieven mogen verschillen. Dit kader is gebaseerd op het verschil in de waardeontwikkeling tussen woningen en niet-woningen.

Voor het berekenen van het verschil in de waardeontwikkeling wordt aangegeven dat gebruik gemaakt kan worden van de overzichten van de WOZ-waardeontwikkelingen die de Waarderingskamer jaarlijks samenstelt. De memorie van toelichting beschrijft de te hanteren berekening als volgt:

- *“Op basis van deze ontwikkelingen per gemeente [uit het genoemde overzicht] kan het waterschap vervolgens gewogen gemiddelde waardestijgingen voor woningen en voor niet-woningen voor zijn beheergebied berekenen. De verhouding tussen deze twee gemiddelden wordt vervolgens gebruikt voor het bepalen van het maximum van de tariefdifferentiatie gebouwd.”*

Als peildatum wordt 1 januari van het jaar voorafgaande aan het jaar van inwerkingtreding gesteld. De concrete berekening van het tarief op basis van deze aanwijzingen wordt in hoofdstuk 3 verder uitgewerkt bij de toepassing op de huidige kostentoedeling.

Heffing-technisch gezien is dit een andere heffing dan de rest van de heffingen die gebaseerd zijn op een ruimtelijke afbakening en op basis van kadastrale percelen in het belastingsysteem worden verwerkt. Deze tariefdifferentiatie niet-/woningen is gebaseerd op de WOZ classificatie of een gebouwde onroerende zaak een woning of niet-woning is.

2.7 Combineren van tariefdifferentiaties

De tariefdifferentiaties buitendijks, waterberging, bemalen, verharde openbare wegen, glasopstanden, wateraanvoerprojecten en woningen en niet-woningen kunnen naast elkaar worden toegepast. Dit betekent dat het aantal verschillende tarieven bij invoering van deze tariefdifferentiaties snel kan oplopen.

Bij bijvoorbeeld stapeling van de tariefdifferentiaties buitendijks en woningen en niet-woningen zijn er vier verschillende tarieven gebouwd, namelijk binnendijks – woningen, binnendijks – niet-woningen, buitendijks – woningen en buitendijks – niet-woningen.

3 Toepassing op de huidige kostentoedeling

In dit hoofdstuk passen wij deze rekenmethode toe op de huidige kostentoedeling en lichten we de veranderingen die hierdoor ontstaan toe. Dit doen we aan de hand van kentallen uit het Kostentoedelingsonderzoek 2018, de Begroting 2023, de achterliggende tariefberekeningen en enige nieuwe gegevens. Ook kijken we hierbij wat de gevoeligheid is van het speelveld op de uitkomsten (wat is het effect van aan de knoppen draaien).

3.1 Categoriele kostentoedeling

De categoriele kostentoedeling wordt niet meer berekend op basis van de economische waarde maar op basis van de geheel nieuwe verdeelsleutel.

- Het kostendeel ingezetenen is bepaald volgens de bekende methode op basis van inwonerdichtheid.
- Het kostendeel ongebouwd is bepaald met de nieuwe verdeelsleutel waarbij als oppervlakte de totale oppervlakte van het beheergebied minus de oppervlakte natuur minus de (mee)getaxeerde gebouwde oppervlakte is gebruikt. Hiervoor zijn de oppervlakten uit het Kostentoedelingsonderzoek 2018 gebruikt.
- Het kostendeel natuur is bepaald met de nieuwe verdeelsleutel waarbij als oppervlakte het oppervlak natuur uit het Kostentoedelingsonderzoek 2018 is gebruikt.
- Het kostendeel gebouwd is de resultante van 100 % minus de andere kostendelen.

Het effect van de nieuwe rekenwijze, zonder gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid, is als volgt: Het aandeel ongebouwd stijgt met +4 %. Het aandeel gebouwd daalt met - 2 %. Het aandeel natuur met +9 %

Naast de al bestaande bestuurlijke vrijheid om het kostendeel ingezetenen te verhogen of verlagen is er ook bestuurlijke vrijheid om de kostendelen ongebouwd en natuur met 25 % te verhogen of verlagen. De laatste vier kolommen van onderstaande tabel tonen de categorale kostentoedeling wanneer beide kostendelen ongebouwd en natuur met respectievelijk 25 % verlaagd of verhoogd worden.

In de eerste kolom van deze tabel staat de categorale kostentoedeling zoals deze nu gehanteerd wordt. In de tweede kolom staat de categorale kostentoedeling volgens de nieuwe rekenwijze, zonder gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid. In de derde kolom staat het procentuele verschil ten op zichte van de huidige situatie.

In de vierde en vijfde kolom staan de uitkomsten voor een scenario waarbij het bestuur er voor kiest om voor zowel ongebouwd als natuur gebruik te maken van de maximale ruimte om het kostendeel met 25 % te verlagen.

In de vierde en vijfde kolom staan de uitkomsten voor een scenario waarbij het bestuur er voor kiest om voor zowel ongebouwd als natuur gebruik te maken van de maximale ruimte om het kostendeel met 25 % te verhogen.

Tabel 3.1 Categorale kostentoedeling met gevoeligheid

Categorie	Huidig	2025	tov huidig	2025 - 25 %	tov huidig	2025 + 25 %	tov huidig
Ingezetenen	28,0%	28,0%	0%	28,0%	0%	28,0%	0%
Ongebouwd	24,0%	25,0%	4%	18,7%	-22%	31,2%	30%
Natuur	0,4%	0,4%	9%	0,3%	-18%	0,5%	37%
Gebouwd	47,6%	46,6%	-2%	52,9%	11%	40,2%	-16%

Met het inzetten van de maximale bestuurlijke vrijheid kan het kostendeel ongebouwd met - 22 % tot + 30 % worden beïnvloed. Het kostendeel gebouwd reageert in de tegengestelde richting tussen de + 11 % en - 16 %. Het kostendeel natuur reageert niet of heel sterk met - 18 % tot + 37 %. Deze gevoeligheid voor procentuele verschuivingen is vooral het gevolg van het lage percentage van natuur in de categorale kostentoedeling (op basis van niet afgeronde getallen).

De bestuurlijke vrijheid van de nieuwe wetgeving geeft ook de ruimte om op een ongewijzigde categorale kostentoedeling uit te komen.

3.2 Belastingtarieven

De berekening van de belastingtarieven gebeurt op dezelfde wijze als in de huidige kostentoedeling. Voor onderstaande berekening zijn de Begroting 2023 en de achterliggende berekeningen als basis gehanteerd. Om een zuivere vergelijking te kunnen maken, is er voor de 2025 tariefberekeningen vanuit gegaan dat dezelfde heffingsmaatstaven, kwijscheldingen en onttrekkingen uit de egalisatiereserves worden ingezet.

Het effect van de nieuwe rekenwijze op de tarieven, zonder gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid, laat ten opzichte van de huidige kostentoedeling een wisselend beeld zien. Voor de

categorieën ingezetenen is er geen verandering. Binnen de categorie ongebouwd en gebouwd vinden er wel verschuivingen plaats. Er vindt een lastenverzwaring plaats van 4 % voor het overig ongebouwd en een lastenverlichting van -2 % voor gebouwd. Er vindt daarnaast een lastenverzwaring plaats van +9 % voor natuur.

De bestuurlijke vrijheid om de kostendelen ongebouwd en natuur te verhogen of verlagen met 25 % heeft ook effect op de tarieven. De laatste vier kolommen van onderstaande tabel tonen de tarieven wanneer beide kostendelen ongebouwd en natuur met respectievelijk 25 % verlaagd of verhoogd worden. Met het inzetten van de maximale bestuurlijke vrijheid kan het tarief overig ongebouwd met – 22 % tot + 30 % worden beïnvloed. Het tarief gebouwd reageert in tegengestelde richting met + 11 % tot – 16 %. Het tarief natuur met – 18 % tot 37 %. Ook hier is deze gevoeligheid voor procentuele verschuivingen het gevolg van het lage percentage natuur in de categorale kostentoedeling.

De bestuurlijke vrijheid die de nieuwe wetgeving biedt geeft niet de ruimte om op volledig ongewijzigde tarieven uit te komen. Dit is een gevolg van het maximeren van de tariefdifferentiatie wegen op 100 %. Om het tarief overig ongebouwd gelijk te houden, is het noodzakelijk de totale opbrengst van de categorie ongebouwd naar beneden te brengen. Dit zal echter een stijging van het tarief gebouwd tot gevolg hebben. Dit scenario wordt in de volgende paragraaf verder uitgewerkt.

Tabel 3.2 Belastingtarieven met gevoeligheid (EUR/ha)

Categorie	Huidig (2023)	2025	tov huidig	2025 – 25 %	tov huidig	2025 + 25 %	tov huidig
Ingezetenen	107,43	107,43	0%	107,43	0%	107,43	0%
Gebouwd – binnendijs (% WOZ waarde)	0,05702	0,05579	-2%	0,06340	11%	0,04817	-16%
Gebouwd – buitendijs (% WOZ waarde)	0,01425	0,01395	-2%	0,01585	11%	0,01204	-16%
Natuur (EUR/ha)	8,67	9,49	9%	7,12	-18%	11,86	37%
Ongebouwd – buitendijs – onbemalen (EUR/ha)	18,14	18,89	4%	14,17	-22%	23,61	30%
Ongebouwd – buitendijs – bemalen (EUR/ha)	54,43	56,68	4%	42,51	-22%	70,84	30%
Ongebouwd – buitendijs – onbemalen weg (EUR/ha)	90,71	94,46	4%	70,84	-22%	118,07	30%
Ongebouwd – buitendijs – bemalen weg (EUR/ha)	127,00	132,24	4%	99,18	-22%	165,30	30%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen (EUR/ha)	72,57	75,57	4%	56,68	-22%	94,46	30%
Ongebouwd – binnendijs – bemalen (EUR/ha)	108,86	113,35	4%	85,01	-22%	141,69	30%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen weg (EUR/ha)	145,14	151,13	4%	113,35	-22%	188,92	30%
Ongebouwd – binnendijs – bemalen weg (EUR/ha)	181,43	188,92	4%	141,69	-22%	236,15	30%

3.3 Kostentoedeling geoptimaliseerd voor ongewijzigde waardeverhouding

Het is mogelijk om door gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid op een ongewijzigde waarde verhouding en tarieven uit te komen. Dit specifieke scenario is hier verder uitgewerkt.

Om de tarieven nagenoeg gelijk te kunnen houden, wordt binnen de mogelijkheden van de bestuurlijke vrijheid het kostendeel ongebouwd met 4,0 % verlaagd én het aandeel natuur met 9,0 % verlaagd. Ten opzichte van de huidige kostentoedeling betekent dit een daling van 0,01 procentpunt voor ongebouwd en een stijging van 0,01 procentpunt voor gebouwd. De overige categorieën blijven dan ongewijzigd.

Tabel 3.3 Categorale kostentoedeling bij gelijkblijvend tarief overig ongebouwd

Categorie	Huidig (vigerend)	2025	tov huidig	Bestuurlijke vrijheid	2025 aangepast	tov huidig
Ingezetenen	28,00%	28,00%	0%		28,00%	0%
Ongebouwd	24,00%	24,99%	32%	-4%	23,99%	0%
Natuur	0,40%	0,44%	46%	-9%	0,40%	0%
Gebouwd	47,60%	46,57%	-12%		47,61%	0%

Het nieuwe kostendeel levert ongewijzigde tarieven op (weergegeven in tabel 3.4).

Tabel 3.4 Tarieven bij gelijkblijvend tarief overig ongebouwd

Categorie	2023	2025	tov 2023
Ingezetenen	107,43	107,43	0%
Gebouwd – binnendijks (% WOZ waarde)	0,05702	0,05703	0%
Gebouwd – buitendijks (% WOZ waarde)	0,01425	0,01426	0%
Natuur (EUR/ha)	8,67	8,63	0%
Ongebouwd – buitendijks – onbemalen (EUR/ha)	18,14	18,14	0%
Ongebouwd – buitendijks – bemalen (EUR/ha)	54,43	54,41	0%
Ongebouwd – buitendijks – onbemalen weg (EUR/ha)	90,71	90,68	0%
Ongebouwd – buitendijks – bemalen weg(EUR/ha)	127,00	126,95	0%
Ongebouwd – binnendijks – onbemalen (EUR/ha)	72,57	72,54	0%
Ongebouwd – binnendijks – bemalen (EUR/ha)	108,86	108,82	0%
Ongebouwd – binnendijks – onbemalen weg (EUR/ha)	145,14	145,09	0%
Ongebouwd – binnendijks – bemalen weg(EUR/ha)	181,43	181,36	0%

3.4 Tariefdifferentiatie wateraanvoer

De tariefdifferentiatie wateraanvoer heeft een effect op de tarieven van overig ongebouwd. Voor de onderstaande voorbeeldberekening is gerekend met een fictief wateraanvoergebied waarbij de helft van het binnendijks onbemalen gebied als oppervlak is gekozen met een maximale tariefdifferentiatie van 100 %. De vergelijking vindt plaats met de tarieven op basis van de nieuwe rekenwijze zonder gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid.

Omdat het er nu twee tariefdifferentiaties zijn die gecumuleerd mogen worden, stijgt bij invoering het aantal tarieven ongebouwd van acht naar tien. De invoering van de tariefdifferentiatie wateraanvoer levert de volgende nieuwe tariefklassen op:

- Tarief ongebouwd binnendijs onbemalen wateraanvoer met een toeslag van 200 %
- Tarief ongebouwd binnendijs onbemalen wateraanvoer weg met een toeslag van 300 %

De tariefdifferentiatie wateraanvoer heeft een dempend effect op de standaard tarieven overig ongebouwd. De omvang van de daling is sterk afhankelijk van de omvang van het wateraanvoergebied. Hoe groter het wateraanvoergebied, hoe groter de hogere extra opbrengst uit dat gebied en hoe lager de tarieven overig ongebouwd.

We laten in deze berekeningen overigens buiten beschouwing dat het wateraanvoerproject zelf extra kosten meebrengt voor het waterschap. Het oogmerk van de tariefdifferentiatie is om de eigenaren van ongebouwde onroerende zaken in het gebied van het wateraanvoerproject geheel of gedeeltelijk de kosten daarvan te laten dragen. Daarmee drukken deze kosten niet of minder op de eigenaren van ongebouwde onroerende zaken buiten het gebied van het wateraanvoerproject. Als de meeropbrengst van de tariefdifferentiatie de kosten van het wateraanvoerproject volledig dekt, veranderen de tarieven voor overig ongebouwd buiten dat gebied in beginsel niet.

Het tarief in de voorbeeldberekening voor overig ongebouwd met wateraanvoer stijgt met 99 % en het tarief ongebouwd met wateraanvoer weg stijgt met 50 %. De stijging ten opzichte van de tarieven zonder tariefdifferentiatie is geen 100 % omdat het tarief overig ongebouwd waar de tariefdifferentiatie op gebaseerd is licht daalt. De stijging van het tarief ongebouwd wegen met wateraanvoer is procentueel maar 50 % omdat dit tarief al hoger was.

Tabel 3.5 Tariefdifferentiatie wateraanvoer: gevolgen voorbeeldberekening

Categorie	2025 zonder tariefdif.	2025 met tariefdif.	Vershil
Ongebouwd – buitendijs – onbemalen (EUR/ha)	18,14	18,09	-0,3%
Ongebouwd – buitendijs – bemalen (EUR/ha)	54,41	54,26	-0,3%
Ongebouwd – buitendijs – onbemalen weg (EUR/ha)	90,68	90,43	-0,3%
Ongebouwd – buitendijs – bemalen weg(EUR/ha)	126,95	126,61	-0,3%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen (EUR/ha)	72,54	72,35	-0,3%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen - wateraanvoer (EUR/ha)	72,54	144,69	99%
Ongebouwd – binnendijs – bemalen (EUR/ha)	108,82	108,52	-0,3%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen weg (EUR/ha)	145,09	144,69	-0,3%
Ongebouwd – binnendijs – onbemalen - wateraanvoer weg (EUR/ha)	145,09	217,04	50%
Ongebouwd – binnendijs – bemalen weg(EUR/ha)	181,36	180,87	-0,3%

3.5 Tariefdifferentiatie woningen en niet-woningen

De tariefdifferentiatie tussen woningen en niet-woningen heeft een effect op de tarieven voor gebouwde onroerende zaken. Voor de onderstaande voorbeeldberekening is gerekend met de

waarde gebouwd uit de Begroting 2023, de verdeling over woningen en niet-woningen zoals aanwezig is in de Memorie van Toelichting op de conceptwet in de internet consultatie⁴ en de gemiddelde waardeontwikkeling van woningen en niet-woningen volgens de Waarderingskamer⁵ in 2022. De vergelijking vindt plaats met de tarieven op basis van de nieuwe rekenwijze zonder gebruik te maken van de bestuurlijke vrijheid.

Op basis van de verdeling in de Memorie van Toelichting is aangenomen dat het waterschap:

- EUR 80.567.250.000 aan waarde woningen kent in 2022
- EUR 14.217.750.000 aan waarde niet-woningen kent in 2022

Op basis van de informatie van de Waarderingskamer is aangenomen dat:

- De gemiddelde waardeontwikkeling van woningen in 2022 9,5 % is
- De gemiddelde waardeontwikkeling van niet-woningen in 2022 0,3 % is

Op basis van de gemiddelde waardeontwikkeling is de maximale tariefdifferentiatie 5,88 %. De toepassing van deze maximale tariefdifferentiatie op het tarief gebouwd heeft tot gevolg dat het tarief woningen licht daalt met 3 % en het tarief niet-woningen stijgt met 20 %.

Het tarief woningen met tariefdifferentiatie is nagenoeg gelijk aan het tarief zonder tariefdifferentiatie in 2023. Hiermee is het effect van de grotere stijging van de waarde van woningen ten opzichte van niet-woningen volledig gecompenseerd. Ten opzicht van een kostentoedeling zonder tariefdifferentiatie daalt het tarief voor woningen met 3 % en stijgt het tarief voor niet-woningen met 20 %.

Tabel 3.6 Tariefdifferentiatie niet-/woningen

Categorie	2023	2025 zonder tariefdif	2025 met tariefdif.	Vershil 2025
Woningen binnendijs	0,05702 %	0,05703%	0,05529%	-3%
Niet-woningen binnendijs	0,05702 %	0,05703%	0,05854%	3%
Woningen buitendijs	0,01425 %	0,01426%	0,01382%	-3%
Niet-woningen buitendijs	0,01425 %	0,01426%	0,01707%	20%

⁴ https://www.internetconsultatie.nl/wijziging_waterschapsbelasting

⁵ <https://www.waarderingskamer.nl/woz-in-cijfers/feiten-over-de-woz/>

4 Conclusies

De nieuwe kostentoedelingssystematiek is wat betreft de benodigde berekeningen een sterke vereenvoudiging ten opzichte van het huidige stelsel. De complexe berekening op basis van economische waarde is komen te vervallen.

Het nieuwe stelsel, gebaseerd op de nieuwe verdeelsleutel, en de toegenomen bestuurlijke vrijheid geeft het Wetterskip Fryslan de mogelijkheden om de categorale verdeling gelijk te houden aan het oude stelsel. De bestuurlijke vrijheid die de nieuwe wetgeving biedt, geeft de ruimte om op volledig ongewijzigde tarieven uit te komen. Om de tarieven nagenoeg gelijk te kunnen houden, wordt binnen de mogelijkheden van de bestuurlijke vrijheid het kostendeel ongebouwd met 4,0 % verlaagd én het aandeel natuur met 9,0 % verlaagd. Ten opzichte van de huidige kostentoedeling betekent dit een daling van 0,01 procentpunt voor ongebouwd en een stijging van 0,01 procentpunt voor gebouwd. De overige categorieën blijven dan ongewijzigd.

Het nieuwe lagere tarief voor ongebouwd openbare wegen levert automatisch een hoger tarief op voor het overig ongebouwd op. De totale opbrengst moet hetzelfde blijven.

De toegenomen bestuurlijke vrijheid geeft het waterschap de ruimte om hier op te anticiperen door er voor te kiezen juist het tarief overig ongebouwd gelijk te laten. De categorale waardeverhouding wordt hier dan op aangepast. Dit heeft wel tot gevolg dat het tarief voor het ongebouwd openbare wegen nog meer daalt en het tarief voor gebouwd zal stijgen.

Het inzetten van de aan het bestuur gegeven bestuurlijke vrijheid moet, zoals nu geformuleerd in de concept wetgeving, wel worden beargumenteerd op basis van gebiedskenmerken.

De tariefdifferentiaties wateraanvoer en woningen en niet-woningen zijn beschreven. Het is aan het waterschap om af te wegen om van deze tariefdifferentiaties gebruik te maken.

J

From: [redacted] </CN=RECIPIENTS/CN=C879F47F18A84C479A7C4CD0A27D71D3-[redacted]@WET>
Sent: woensdag 26 april 2023 16:16
To: [redacted]
Subject: FW: Bespreken conceptrapportages Wetterskip Fryslan
Attachments: R001-1290490MJS-V01.docx

Ho [redacted]

Wil je ook even kritisch meelesen? Opmerkingen, aandachtspunten en dergelijke ontvang ik graag. Er vindt een vrij grote verschuiving plaats van ongebouwd naar gebouwd.

Dit kan nog wel wat bestuurlijk vuurwerk/onrust geven.

Hoor graag van je.

Groet [redacted]

Van: [redacted] <[redacted]@tauw.com>
Verzonden: donderdag 20 april 2023 14:54
Aan: [redacted] <[redacted]@weterskipfryslan.nl>
CC: [redacted] <[redacted]@tauw.com>
Onderwerp: RE: Bespreken conceptrapportages Wetterskip Fryslan

Goedemiddag [redacted]

In voorbereiding van het overleg hierbij alvast het concept rapport. De doorkijk naar het nieuwe belastingsysteem volgt volgende week.

Graag horen we nog wanneer het overleg voor jullie uitkomt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

TAUW bv

Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer

M [redacted]

From: [redacted] <[redacted]@tauw.com>
Sent: dinsdag 18 april 2023 15:34
To: [redacted] <[redacted]@weterskipfryslan.nl>

Cc: [redacted] <[redacted]@tauw.com>

Subject: Bespreken conceptrapportages Wetterskip Fryslan

Dag [redacted]

Volgens planning zouden wij komende week de conceptrapportages kunnen gaan bespreken. Ik zou hiervoor graag een datum in willen plannen. Zouden jullie dinsdag einde middag kunnen in een digitaal overleg? Mocht dit niet lukken is wellicht maandag 1 mei ook een optie voor ons. Hoor graag wat er mogelijk is, dan plan ik wat in. Ik zal [redacted] dan ook uitnodigen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Projectadviseur, BU Leefomgeving

TAUW bv

Handelskade 37

Postbus 133

7400 AC Deventer

M [redacted]

[LinkedIn](#)

werkdagen: maandag, dinsdag en donderdag

Wetterskip Fryslân, KTO, Kostentoedeling 2024

20 april 2023

Verantwoording

Titel	Wetterskip Fryslân, KTO, Kostentoedeling 2024
Opdrachtgever	Wetterskip Fryslân
Projectleider	██████████ J
Auteur(s)	██████████ J
Tweede lezer(s)	██████████ J en ██████████ J
Projectnummer	1290490
Aantal pagina's	15
Datum	20 april 2023
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
T +31 57 06 99 91 1
E info.deventer@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Ingezetenen.....	5
2.1	Wettelijk kader.....	5
2.2	Berekening ingezetenaandeel.....	5
3	Berekening waardeverhouding watersysteemheffing.....	6
3.1	Waardebepaling	6
3.2	Oppervlaktebepaling	8
3.3	Waardeverhouding watersysteemheffing	11
4	Categorale kostentoedeling watersysteemheffing.....	12
5	Vergelijking oppervlakte wegen kostentoedelingsonderzoek en heffingsmaatstaf.....	14
5.1	Oppervlakte wegen in een kostentoedeling	14
5.2	Oppervlakte Tariefdifferentiatie wegen.....	14
5.3	Conclusie.....	15
Bijlage 1	Overzicht gebruikte referentiegegevens	
Bijlage 2	Vergelijking BGT en Top10NL als bronbestand	
Bijlage 3	Tabellen	

1 Inleiding

Met de invoering van de Waterschapswet zijn vanaf 1 januari 2009 regels van kracht om de bijdragen van de diverse categorieën belanghebbenden in de kosten van het watersysteembeheer vast te stellen. Door het Wetterskip Fryslân is aan TAUW gevraagd de meest recent berekende waardeverhouding te herzien en daarbij rekening te houden met actuele waarde gegevens en actuele oppervlakten.

De laatste kostentoedelingsverordening waarvoor de waardeverhouding is herzien dateert uit 2018. Deze kostentoedelingsverordening is in 2018 vastgesteld en vindt voor het eerst toepassing in het belastingjaar wat aanvangt op 1 januari 2019 met peildatum 1 januari 2018. Er is een wettelijke verplichting om de kostentoedelingsverordening eenmaal in de vijf jaar te herzien. Om deze reden is het noodzakelijk om in 2023 een nieuwe kostentoedelingsverordening vast te stellen. Op basis van deze resultaten kan worden besloten of het noodzakelijk is om een nieuwe kostentoedelingsverordening voor 2024 vast te stellen.

Voor het actualiseren van de waardeverhouding van de watersysteemheffing wordt verwezen naar twee jaren, op basis waarvan de berekening van de waardeverhoudingen heeft plaats gevonden:

- 2018: deze getallen zijn gebaseerd op de vigerende kostentoedelingsverordening met als peildatum 1 januari 2018
- 2022: voorliggend onderzoek op basis van peildatum 1 januari 2022, dit is de maximale mogelijkheid voor een ingangsdatum van 1-1-24.

De gehanteerde methoden worden door TAUW voor verschillende andere waterschappen toegepast bij kostentoedelingsonderzoeken en zijn gebaseerd op het wettelijk en praktisch kader vastgelegd in de Waterschapswet en bijbehorende informatie.

Dit rapport begint in hoofdstuk 2 met de berekening van de bandbreedte van het ingezetenaandeel. Daarna volgt een beschrijving van de volledige herziening van de waardeverhouding van de watersysteemheffing in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 volgt de categorale kostentoedeling watersysteemheffing. In hoofdstuk 5 wordt een toelichting gegeven over het verschil tussen het areaal wegen in een kostentoedelingsonderzoek en het areaal wegen waarover belasting wordt geheven.

2 Ingezetenen

Binnen de watersysteemheffing wordt onderscheid gemaakt tussen een solidariteitsdeel en een profijtdeel. Het solidariteitsdeel wordt opgebracht door de ingezetenen in het waterschapsgebied. Het profijtdeel wordt toebedeeld aan de eigenaren van onroerende zaken op basis van de waardeverhouding. Een kostentoedeling start met het vaststellen van het ingezetenenaandeel.

2.1 Wettelijk kader

Vanuit het oogpunt van belang-betaling wordt het ingezetenenaandeel in de kosten van de watersysteemheffing gekoppeld aan de gemiddelde inwonerdichtheid (aantal inwoners per km²).

In artikel 120 van de Waterschapswet is vastgelegd dat:

- a. Het ingezetenenaandeel minimaal 20 % en maximaal 30 % bedraagt wanneer het aantal inwoners per km² niet meer bedraagt dan 500
- b. Het ingezetenenaandeel minimaal 31 % en maximaal 40 % bedraagt wanneer het aantal inwoners per km² meer bedraagt dan 500 maar niet meer bedraagt dan 1.000
- c. Het ingezetenenaandeel minimaal 41 % en maximaal 50 % bedraagt wanneer het aantal inwoners per km² meer bedraagt dan 1.000

Het Algemeen Bestuur kan, op grond van artikel 120.3 van de Waterschapswet de genoemde maximale percentages in bijzondere omstandigheden verhogen tot 40 %, 50 % respectievelijk 60 %. De wetgever heeft hierbij, zo blijkt uit de toelichting op de model-kostentoedelingsverordening, gedacht aan waterschappen met een relatief groot aandeel natuurterreinen (bijvoorbeeld meer dan 25 % van het beheergebied) en aan waterschappen met een zeer grote inwonerdichtheid (meer dan 1.250 inwoners per km²). Door het bestuur kunnen ook andere argumenten worden gehanteerd om af te wijken van de genoemde maximale percentages.

2.2 Berekening ingezetenenaandeel

De gemiddelde inwonerdichtheid¹ van het beheergebied van Wetterskip Fryslân wordt geschat op 191 inwoners per km². Met deze inwonersdichtheid valt het waterschap onder de categorie 20 % tot 30 %. In de laatste kostentoedelingsverordening is door het Wetterskip Fryslân bestuurlijk vastgesteld dat het ingezetenenaandeel 28 % bedraagt. Om deze reden wordt in dit onderzoek uitgegaan van een ingezetenenpercentage van 28 % bij de berekening van de categorale waardeverhouding (zie hoofdstuk 4).

¹ bron: <https://www.planbureau Fryslan.nl/monitoren/bevolking/> geraadpleegd 14 april 2023

3 Berekening waardeverhouding watersysteemheffing

Een kostentoedelingsonderzoek wordt vervolgd met het berekenen van de waardeverhouding door de waarde en oppervlakte te bepalen van de categorieën Ongebouwd, Natuur en Gebouwd.

De waardeverhouding tussen de categorieën Ongebouwd, Natuur en Gebouwd voor de watersysteemheffing is gebaseerd op de Handleiding Rekenmodel belastingstelsel 2009 en Geowijzer van de Unie van Waterschappen (januari 2008). De Handleiding beschrijft vooral de berekening van de waardeverhouding met de onderliggende uitgangspunten. De Geowijzer beschrijft welke bronnen gebruikt kunnen worden voor de berekening van de oppervlakte per (ongebouwde) belangencategorie. Daar waar afgeweken wordt van deze Geowijzer, doordat er bijvoorbeeld wijzigingen plaatsvinden in de bronbestanden, wordt dat bij de desbetreffende bronbestanden toegelicht. Voor het bepalen van de waardeverhouding is verder de Taxatiewijzer, die de waarde van de openbare landwegen en spoorwegen berekent, van belang. De Taxatiewijzer is in opdracht van de Unie van Waterschappen ontwikkeld met als doel de waarde van (spoor)wegen transparant en op uniforme wijze te berekenen.

3.1 Waardebepaling

In deze paragraaf wordt de waardebepaling per categorie nader toegelicht. In tabel 3.2 is de waarde per belangencategorie (per hectare) weergegeven.

Waarde (spoor)wegen

Voor de waarde van de (spoor)wegen is de Taxatiewijzer geüpdatet naar peildatum 1 januari 2022². De resultaten uit de Taxatiewijzer zijn toegespitst op de situatie binnen het beheergebied van het waterschap waarbij rekening wordt gehouden met regionale kenmerken (type wegen) en waterschapsspecifieke kenmerken (grote kunstwerken)³.

De waarde verandert tussen 1 januari 2018 en 1 januari 2022 voor wegen met gemiddeld +20,8 % en voor spoorwegen stijgt deze 38,6 %. De stijging is te verklaren door de flinke stijging van arbeid en specifieke grondstofprijzen (zoals onder andere staal en asfalt) voor wegen en spoorwegen. De stijging van asfaltprijzen in combinatie met een grote invloed van kunstwerken/constructies, die ook stevig in prijs stijgen, leidt voornamelijk bij de autosnelwegen tot een forse stijging. Het onderliggend wegennet stijgt minder hard, vanwege een kleinere invloed van kunstwerken/constructies en het meer voorkomen van open verhardingen. Deze open verhardingen zijn conform de cijfers van het CBS ook minder hard gestegen.

Waarde agrarische en overige gronden

Voor het bepalen van de agrarische grondprijs zijn de verhandelde percelen op de volgende kenmerken geselecteerd:

- Koper heeft een landbouwbedrijf

² Kenmerk: Model Taxatiewijzer- K001-1290490EMD-V01. In opdracht voor Wetterskip Fryslân

³ Voor meer informatie over de uitgangspunten van de Taxatiewijzer wordt verwezen naar de rapportage met kenmerk: R001-1262738MTV-V01-nda-NL

Kenmerk R001-1290490MJS-V01

- Grasland, bouwland, snijmaïs
- Soort overdracht is koop-verkoop
- Zakelijk recht is volle eigendom
- Geen opstallen
- Geen reguliere pachtovereenkomst of erfpacht
- Geen familierelatie
- Oppervlak perceel groter dan 0,25 hectare
- De koopsom is groter dan 1 EUR

Verhandelde percelen met extreem hoge en lage prijzen zijn volgens een statistische methodiek uitgesloten. Het Kadaster geeft aan dat zij landelijk vaste statistische uitsluitingscriteria hanteren voor verhandelde percelen met extreem hoge of lage prijzen. Dit betreft een koopsom < EUR 10.000,00/ha en > EUR 200.000,00/ha. Deze uitsluitingscriteria zijn bedoeld om niet-representatieve transacties uit te sluiten.

De grondprijs binnen het beheergebied is gestegen tot EUR 52.595/ha op 1 januari 2022 tegenover een grondprijs van EUR 47.000/ha op 1 januari 2018. De waarde van de agrarische en overige gronden is tussen 2018 en 2022 gestegen met 11,9 %. De schaarste aan grond leidt bij grondgebonden agrarische bedrijven zoals melkveehouderij- en akkerbouwbedrijven tot een enorm vermogensbeslag. Grond is voor die sectoren immers een noodzakelijk productiemiddel⁴.

Ten opzichte van 2018 zien wij een lichte daling in 2020 van de waarde per hectare voor agrarische en overige gronden na een eerdere afvlakking, hierna stijgen de waarden weer. Zie tabel 3.1 voor de kengetallen van 2020, 2021 en 2022.

Tabel 3.1 kengetallen agrarische gronden van 2020, 2021 en 2022 aangeleverd door Kadaster

01-01-2020 / 31-12-2020		01-01-2021 / 31-12-2021		01-01-2022 / 31-12-2022	
Akten	173	Akten	181	Akten	195
Percelen	413	Percelen	520	Percelen	495
Gemiddelde Grondprijs	€ 46.847	Gemiddelde Grondprijs	€ 52.595	Gemiddelde Grondprijs	€ 57.351
Oppervlakte	953 ha	Oppervlakte	1.272 ha	Oppervlakte	1.340 ha

Waarde bouwpercelen

De waarde van de bouwpercelen moet op grond van artikel 6.7 van het Waterschapsbesluit worden bepaald op basis van de waarden die voor de binnen het gebied van het waterschap gelegen bouwpercelen op de voet van de wet WOZ zijn vastgesteld.

In de praktijk worden WOZ-gegevens van bouwpercelen niet centraal bijgehouden. Omdat de gegevens uit de WOZ niet beschikbaar zijn, is de waarde bepaald op basis van

⁴ <https://www.veld-post.nl/artikel/642724-grondprijs-in-noord-nederland-stijgt-met-vier-procent/#:~:text=Over%20heel%202022%20is%20de,bouwland%20op%2084.500%20per%20hectare.>

<https://www.zelfbouwinnederland.nl/kavels> en www.bouwkavelsonline.nl⁵. De informatie van deze website wordt dan gecorrigeerd voor verschillen in waarde tussen woonkavels en bedrijventerreinen. De waarde komt uit op EUR 960.000,00 per hectare. Deze waarde is geverifieerd met de omliggende gebieden en is representatief voor deze regio. De waardedaling van bouwpercelen tussen 1 januari 2018 en 1 januari 2022 bedraagt gemiddeld -10,0 %. De daling in de waarde van bouwpercelen heeft zeer waarschijnlijk te maken met de bouwstop van de stikstofcrisis en de toegenomen kosten van bouwmaterialen.

Waarde Natuur

De waarde van de categorie Natuur per hectare is voorgeschreven en gebaseerd op 20 % van de waarde van de agrarische gronden per hectare.

Waarde Gebouwd

De waarde van de gebouwde eigendommen is verstrekt door Noordelijk belastingkantoor met peildatum 1 januari 2022. De totale waarde is met 28,4 % gestegen ten opzichte van 2018. De stijging wordt verklaard door een herstel van de huizenmarkt sinds de crisis en de overspannen huizenmarkt van de laatste jaren. Dit herstel was in de vorige kostentoedeling ook terug te zien. De waarde stijging volgt de marktontwikkelingen⁶ wel met een zekere vertraging.

Tabel 3.2 Waarde per belangencategorie

	Categorie		2018 (EUR)	2022 (EUR)
A1.1	Autosnelwegen	(EUR per ha)	1.890.000	2.327.000
A1.2	Hoofd- en regionale wegen	(EUR per ha)	1.052.000	1.300.000
A1.3	Lokale wegen + bebouwde kom	(EUR per ha)	1.631.000	1.949.000
A1.4	Overige verharde wegen	(EUR per ha)	1.550.000	1.813.000
A2	Agrarische en overige gronden	(EUR per ha)	47.000	52.595
A3	Openbare spoorwegen	(EUR per ha)	12.601.000	17.466.000
A4	Bouwpercelen	(EUR per ha)	1.067.000	960.000
B	Natuur	(EUR per ha)	9.400	10.519
C	Gebouwd (totaal in EUR)	(Totaal in EUR)	68.342.000.000	87.752.000.000

3.2 Oppervlaktebepaling

Naast de waardeverhouding is ook de oppervlakte per (sub)categorie opnieuw berekend naar de peildatum 1 januari 2018. Tabel 3.3 geeft een overzicht van het oppervlak per belangencategorie. Hierbij zijn voor wegen de vermenigvuldigingsfactoren toegepast waarmee, naast het wegoppervlak zelf, ook de dienstbaarheden naast de weg worden meegenomen.

Oppervlakte (spoor)wegen

Voor de oppervlaktebepaling van (spoor)wegen is de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) gebruikt met peildatum 1 januari 2022. Dit is een ander bronbestand dan de Top10NL en het basisbestand bodemgebruik (BBG), die bij het vorige kostentoedelingsonderzoek zijn

⁵ Bouwkavelsonline is landelijk de best beschikbare bron om een gemiddelde prijs te bepalen voor de waarde per hectare van bouwpercelen. Voor het bepalen van een absolute hoeveelheid aan bouwpercelen is deze bron niet volledig genoeg

⁶ Bron: CBS Bestaande koopwoningen; verkoopprijzen; prijsindex 2015=100

gehanteerd. Hiermee wordt afgeweken van de richtlijnen van Geowijzer. Er zijn verschillende redenen waarom voor deze verandering is gekozen:

- In artikel 23 van de Wet basisregistratie grootschalige topografie staat dat een bestuursorgaan bij de vervulling van zijn publiekrechtelijke taak in beginsel gebruik maakt van de BGT als bron wanneer deze authentieke gegevens bevat
- De BGT is het meest nauwkeurige landelijke topografisch bestand dat op dit moment beschikbaar is (zie ook bijlage 2)
- De BGT wordt ook als bron gebruikt voor de belastingheffing voor de tariefdifferentiatie wegen. Daarbij is voor andere bestuursorganen het gebruik van de BGT als bron ook duidelijk dat de belastingheffing van de tariefdifferentiatie voor verharde openbare wegen, die vooral aan wegbeheerders wordt opgelegd, gebaseerd is op een basisregistratie waarvan zij ook zelf bronhouder zijn

De oppervlakte autosnelwegen daalt met 10,1 % ten opzichte van peildatum 1 januari 2018. De oppervlakte hoofd en regionale wegen daalt met 71,1 %. De oppervlakte lokale wegen + bebouwde kom daalt met 25,9 % ten opzichte van peildatum 1 januari 2018. De oppervlakte overige verharde wegen stijgt met 100,6 %. Het oppervlak spoorwegen daalt met 61,9 %.

Door het gebruik van een ander bronbestand zijn de oppervlaktes van de (spoor)wegen categorieën significant gewijzigd. De verschillen die ontstaan zijn als volgt te verklaren:

- De BGT is nauwkeuriger dan Top10NL. De wegbreedtes zijn bij de BGT beter ingetekend dan bij Top10NL. Ook heeft de BGT een hoger detail niveau van intekening waarbij onder andere verharde voetpaden en fietspaden nu in de afbakening worden meegenomen die bij de Top10NL soms achterwege werden gelaten. Verder zit er een verschil in de manier waarop ondersteunende wegdelen, zoals opritten, worden geclassificeerd in beiden bronbestanden. Als laatste is de BGT een bronbestand dat in recente jaren is ontwikkeld, en zal het in de komende jaren nog verder geactualiseerd worden. De BGT is daarmee een bestand in continue ontwikkeling
- Er vindt een verschuiving plaats tussen wegenclassificatie tussen Top10NL en BGT. Een nauwkeurigere afbakening betekent ook een betere classificatie van de wegen. Zo vindt bijvoorbeeld een verschuiving plaats tussen regionale wegen en lokale wegen
- Naast de feitelijke oppervlakte van de wegen worden dienstbaarheden meegerekend in het areaal wegen, om het bestaan van bijvoorbeeld bermen en vangrails correct mee te nemen in berekeningen. Per wegen categorie verschilt de grootte van dienstbaarheden, voor autosnelwegen en hoofd- en regionale wegen is deze groter dan voor lokale wegen en overige wegen. Hierdoor wordt het effect van de functieverhuizing, zoals besproken in bovenstaande punt, verder versterkt

Hieronder wordt per wegcategorie de belangrijkste wijzigingen samengevat:

- Het areaal **autosnelwegen** neemt af ten opzichte van het vorige kostentoedelingsonderzoek. De snelwegen zijn gedetailleerder ingetekend. De BGT heeft een groter detailniveau, waardoor een deel van de autosnelwegen niet wordt meegenomen in de afbakening (bijvoorbeeld stroken tussen de weghelften).

- Het areaal **hoofd- en regionale wegen** neemt af. Deze daling wordt hoofdzakelijk verklaard doordat er een functieverhuizing plaatsvindt tussen de TOP10NL en de BGT van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen en bebouwde kom.
- De daling van het areaal **lokale wegen** wordt verklaard door eenzelfde functieverandering en door het nauwkeuriger intekenen van het bronbestand. Ondanks de verhuizing van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen en bebouwde kom vind er in absolute zin toch een afname plaats. Dit wordt verklaard doordat de dienstbaarheidsfactor bij lokale wegen en bebouwde kom veel kleiner is dan bij hoofd- en regionale wegen.
- Het areaal **Overige wegen** neemt toe. Deze toename wordt enerzijds verklaard door functieverhuizingen van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen + bebouwde kom en van deze laatste categorie naar overige verharde wegen. Anderzijds komt dit doordat overige wegen gedetailleerder worden ingetekend. Zo wordt in de BGT (vrij liggende) stoepen, parkeervakken, fiets- en wandelpaden nauwkeuriger ingetekend en geclassificeerd waardoor een significante toename van het oppervlak plaatsvindt.
- Het areaal **spoorwegen** neemt af. Dit is te verklaren doordat de BGT nauwkeuriger ingetekend is in vergelijking met de BBG2015, het bronbestand waar de spoorwegen in het vorige kostentoedelingsonderzoek op zijn gebaseerd. De daling komt doordat een groter detailniveau in de afbakening van spoorobjecten. Bij de BGT wordt nadrukkelijker onderscheid gemaakt in spoorwegen, gebouwd en ongebouwd gebied.

Oppervlakte Natuur

Het oppervlak Natuur in de waardeverhouding is aangeleverd door het Noordelijk belastingkantoor. Op 1 januari 2022 bedraagt het areaal Natuur een oppervlakte van 51.510 hectare: een afname van 3,9 %.

Oppervlakte bouwpercelen

Net als bij de bepaling van de waarde kan ook de oppervlakte van bouwpercelen op verschillende manieren worden bepaald. Omdat het hierbij gaat om percelen waarop bebouwing is toegestaan maar nog niet heeft plaats gevonden is deze categorie ruimtelijk lastig af te bakenen. Omdat er voor de bepaling van de oppervlakte geen landelijke actuele bron meer beschikbaar is, wordt in overleg met het Wetterskip (gebiedskennis) besloten om het oppervlak bouwpercelen gelijk te houden.

Oppervlakte overige en agrarische gronden

Het oppervlak agrarisch en overige categorieën in de waardeverhouding is bepaald door het totaal van de categorieën af te trekken van de totale oppervlakte van het waterschap. Hiervoor wordt gekozen omdat de oppervlakte overige gronden zeer lastig is vast te stellen en dezelfde waarde wordt toegekend als voor agrarische gronden. Overige gronden bestaat onder andere uit parken, plantsoenen en snippers openbare ruimte. Het areaal agrarische en overige gronden is gestegen met 1,8 %.

Oppervlakte Gebouwd

Het oppervlak Gebouwd is aangeleverd door het Noordelijk belastingkantoor, echter de cijfers (de hectares) zijn gebaseerd op de leveringen vanuit de LV-WOZ. Het oppervlak Gebouwd dat volgt uit de meest recente opgave van de WOZ bedraagt 40.000 hectare. Hieruit volgt een stijging ten

opzichte van 2018 met 13,1 %. Deze toename wordt vermoedelijk vooral verklaard door het op nauwkeuriger meetaxeren van het areaal Gebouwd.

Tabel 3.3 Oppervlakte per belangencategorie(ha)

Categorie		2018	2022
A1.1	Autosnelwegen	1.143	1.028
A1.2	Hoofd- en regionale wegen	7.663	2.214
A1.3	Lokale wegen + bebouwde kom	8.184	6.068
A1.4	Overige verharde wegen	1.189	2.385
A2	Agrarische en overige gronden	236.431	240.617
A3	Openbare spoorwegen	375	143
A4	Bouwpercelen	812	812
B	Natuur	53.625	51.510
C	Gebouwd	35.355	40.000
Totaal		344.776	344.776

3.3 Waardeverhouding watersysteemheffing

In tabel 3.4 is de waardeverhouding berekend voor het watersysteembeheer.

2. bepalen waarden		watersysteemheffing		heffingsgebied		waarde verh.
	categorie	opvl in ha	waarde per ha	veroudering	totale waarde	
	A1.1 autosnelwegen	1.028	€ 2.327.000	75%	€ 1.793.244.375	
	A1.2 hoofd- en regionale wegen	2.214	€ 1.300.000	75%	€ 2.158.942.500	
	A1.3 lokale wegen + beb.kom	6.068	€ 1.949.000	75%	€ 8.869.168.125	
	A1.4 overige verharde wegen	2.385	€ 1.813.000	75%	€ 3.243.003.750	
A1	openbare landwegen	11.694			€ 16.064.358.750	
A2	agrarische gronden	240.617	€ 52.595		€ 12.655.189.147	
A3	openbare spoorwegen	143	€ 17.466.000	75%	€ 1.873.228.500	
A4	bouwpercelen	812	€ 960.000		€ 779.520.000	
A5	overige	0	€ 52.595		€ -	
	ongebouwd ex landwegen	241.572			€ 15.307.937.647	
A	ongebouwd	253.266			€ 31.372.296.397	26,22%
B	natuur	51.510	€ 10.519		€ 541.831.712	0,45%
C	gebouwd	40.000			€ 87.752.000.000	73,33%
			inw. per km2	totaal	€ 119.666.128.109	100,00%
D	ingezetenen		189			

Tabel 3.4 Waardeverhouding watersysteemheffing prijspeil en ruimtebeslag inclusief correctie veroudering⁷

In tabel 3.5 wordt de berekening van de waardeverhouding van de voorgaande kostentoedelingsverordening (2018) vergeleken met de nu uitgevoerde berekening (2022).

⁷ Bij de berekening van de waardeverhouding wordt de weergegeven waarde per ha voor openbare landwegen en spoorwegen gecorrigeerd voor veroudering (correctie 75 %). Door de veroudering van (spoor)wegen is de feitelijke economische waarde van de (spoor)wegen lager dan de vervangingswaarde die in de Taxatiewijzer wordt berekend. Landelijk wordt aangenomen dat de wegen gemiddeld 75 % procent van de vervangingswaarde aan waarde hebben. Dit komt overeen met de Handleiding Rekenmodel belastingstelsel 2009 en Geowijzer van de Unie van Waterschappen (januari 2008)

Tabel 3.5 *Vergelijking waardeverhouding in %*

Categorie		2018			2022		
		In %	In ha	In kEUR	In %	In ha	In kEUR
A	Ongebouwd	33,4%	255.796	€ 34.581.263	26,2%	253.266	€ 31.372.296
A1+A3	Wegen/spoor	21,9%	18.553	€ 22.602.607	15,0%	11.837	€ 17.937.587
A2	Agrarisch en overige gronden	10,7%	236.431	€ 11.112.252	10,6%	240.617	€ 12.655.189
A4	Bouwpercelen	0,8%	812	€ 866.404	0,7%	812	€ 779.520
B	Natuur	0,5%	53.625	€ 504.075	0,5%	51.510	€ 541.832
C	Gebouwd	66,1%	35.355	€ 68.342.000	73,3%	40.000	€ 87.752.000
Totaal		100,0%	344.776	€ 103.427.338	100%	344.776	€ 119.666.128

Het aandeel in de totale waarde van de categorie Ongebouwd is gedaald met 9,3 %. De totale waarde van Gebouwd stijgt met 28,4 % en de totale waarde Natuur stijgt met 7,5 %. Een vergelijking van de berekende waardeverhoudingen laat zien dat er een verschuiving plaatsvindt van het Ongebouwd (was 33,4 % en wordt 26,2 %) naar Gebouwd (was 66,1 % en wordt 73,3 %). Het aandeel Natuur blijft gelijk met 0,5 %

Deze verschuiving is voor een deel het gevolg van een stijging van de waarde van Gebouwd door het doorzetten van de stijging in de huizenprijzen. Daarnaast vind er een afname plaats van de waarde van (spoor)wegen doordat deze nauwkeuriger in beeld zijn gebracht.

4 Categoriele kostentoedeling watersysteemheffing

Met de resultaten van de berekening van de waardeverhouding voor de watersysteemheffing, wordt de categoriele kostentoedeling afgeleid en de verschuivingen ten opzichte van de huidige kostentoedelingsverordening gepresenteerd.

In de onderstaande tabel 4.1 is de categoriele kostentoedeling weergegeven, rekening houdend met het ingezetenen-aandeel van 28,0 %.

Het aandeel Gebouwd stijgt, afgerond op 1 decimaal, ten opzichte van 2018 met 5,2 procentpunt. Het aandeel Ongebouwd daalt, afgerond op 1 decimaal, ten opzichte van 2018 met 5,1 procentpunt. Het aandeel Natuur daalt, afgerond op 1 decimaal, ten opzichte van 2018 met 0,1 procentpunt.

Tabel 4.1 *Berekening kostentoedelingspercentages watersysteemheffing in %*

Categorie		2018	2022
	Ingezetenen	28,0%	28,0%
A	Ongebouwd	24,0%	18,9%
B	Natuur	0,4%	0,3%
C	Gebouwd	47,6%	52,8%
Totaal		100,0%	100,0%

Kenmerk R001-1290490MJS-V01

In 2018 is voor het laatst een kostentoedelingsverordening vastgesteld. In de jaren daarna zijn de afwijkingen voor het waterschap niet groot genoeg geweest om een nieuwe kostentoedelingsverordening op te stellen.

5 Vergelijking oppervlakte wegen kostentoedelingsonderzoek en heffingsmaatstaf

In dit hoofdstuk wordt een verklaring gegeven waarom de oppervlakte wegen verwerkt in een kostentoedeling afwijkt met de oppervlakte tariefdifferentiatie wegen voor de watersysteemheffing.

5.1 Oppervlakte wegen in een kostentoedeling

In de Waterschapswet en vooral het daarop gebaseerde Waterschapsbesluit zijn voorschriften opgenomen omtrent de waardering van wegen en spoorwegen in het kader van de kostentoedeling. Uit artikel 6.6 Waterschapsbesluit blijkt dat de wegen en spoorwegen moeten worden gewaardeerd inclusief de daaraan dienstbare grond. Volgens de toelichting op het Waterschapsbesluit gaat het hierbij om grond die een bijdrage levert aan de verkeerskundige functionaliteit, zoals tussenbermen, obstakelvrije zones buiten de verharding, geluidswerende voorzieningen en bermsloten.

De verklaring van de oppervlakte wegen in een kostentoedeling begint bij de methodiek van de Taxatiewijzer. Dit is het landelijk vastgestelde rekenmodel waarmee de waarde per hectare van wegen en spoorwegen wordt bepaald.

In de Taxatiewijzer worden twee aspecten gecombineerd. In de eerste plaats is dit het opstellen van standaard ontwerpprofielen voor de in het Waterschapsbesluit onderscheiden typen openbare wegen. Vervolgens wordt, aan de hand van een groot aantal standaardeenheidsprijzen, van de weg de vervangingswaarde per hectare berekend.

De totale oppervlakte wegen in een kostentoedeling wordt bepaald aan de hand van de oppervlakte van de verharde wegen in de Top10NL. Deze oppervlakten worden geclassificeerd en vermenigvuldigd met zo genoemde vermenigvuldigingsfactoren. Deze vermenigvuldigingsfactoren zijn gebaseerd op de standaard ontwerpprofielen zoals deze in de Taxatiewijzer worden toegepast.

De berekende oppervlakte voor de kostentoedeling is een fictieve oppervlakte. Deze is in overeenstemming met de definitie van de waarde van de wegen per hectare in de taxatiewijzer maar heeft geen fysieke ligging. Hierdoor kan deze dan ook niet worden gebruikt voor de watersysteemheffing. De totale waarde van de wegen, oppervlakten vermenigvuldigd met de vermenigvuldigingsfactoren en de waarde per hectare, is de reële economische waarde van de wegen in het beheergebied van het waterschap.

5.2 Oppervlakte Tariefdifferentiatie wegen

De tariefdifferentiatie voor verharde openbare wegen is geregeld in artikel 122 lid 3 Waterschapswet. Het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden heeft op 12 december 2017 (ECLI:NL:GHARL:2017:10902) uitspraak gedaan in een hoger beroep tussen de provincie Flevoland en het waterschap Zuiderzeeland (GBLT) over de reikwijdte van de tariefdifferentiatie voor verharde openbare wegen bij de watersysteemheffing. In navolging van de rechtbank oordeelt het Gerechtshof dat onverharde delen die dienstbaar zijn aan de (verkeersfunctie van de) verharde weg, niet onder de reikwijdte van deze tariefdifferentiatie vallen.

Om de tariefdifferentiatie voor wegen te kunnen toepassen moet de ligging hiervan op perceelsniveau worden vastgelegd. Dit geldt voor de openbare en verharde wegen. Hier werden eerder ook dienstbaarheden onder geschaard.

Als gevolg van deze uitspraak kan het waterschap alleen nog maar de verharde delen van wegen onder de tariefdifferentiatie brengen. Onverharde delen van wegen vallen daarmee dus niet onder de tariefdifferentiatie. De bermen vallen volgens de Hoge Raad wel onder het begrip openbare weg, maar enkel de verharde gedeelten van die bermen vallen onder de tariefdifferentiatie.

5.3 Conclusie

De oppervlakte wegen die wordt gebruikt voor een kostentoedelingsonderzoek is een andere oppervlakte dan dat wordt gebruikt voor de belastingheffing.

In een kostentoedelingsonderzoek dient voor de afbakening van wegen rekening te worden gehouden met dienstbaarheden. Deze dienstbaarheden bestaan uit bermen, sloten en groenstroken welke "dienstbaar" zijn aan de functie van de weg. Voor het toepassen van een tariefdifferentiatie mag enkel over het verharde gedeelte van een weg een tariefdifferentiatie geheven worden.

Dit levert een verschil op tussen het vaststellen van de afbakening van wegen voor een kostentoedelingsonderzoek (verharde wegen + dienstbaarheden) en het vaststellen van de afbakening waar een tariefdifferentiatie over wordt geheven (enkel verharde weggedeeltes).

Voor de belastingheffing wordt ruimtelijk vastgesteld over welke percelen, bestaande enkel uit verharde openbare wegen (zonder dienstbaarheden), belasting met tariefdifferentiatie kan worden geheven. Dit leidt tot een afname van de heffingsmaatstaf voor de tariefdifferentiatie wegen. Over het dienstbare (onverharde) gedeelte van de wegen wordt, in de meeste gevallen, voortaan het reguliere ongebouwde tarief geheven en dus ook niet meer apart afgebakend.

De uitspraak van de Hoge Raad heeft dus geen gevolgen voor de reikwijdte van 'wegen' en 'spoorwegen' in het kader van de kostentoedeling. De wegen worden hier immers gewaardeerd inclusief de daaraan dienstbare grond, ongeacht of die grond verhard of onverhard is. De onverharde dienstbare grond van wegen mag niet gewaardeerd worden als 'agrarische gronden'. De aan wegen en spoorwegen dienstbare onverharde grond valt ook na de uitspraak van de Hoge Raad nog steeds onder 'openbare landwegen' en 'banen voor openbaar vervoer per rail' als bedoeld in artikel 6.3 letters b en c Waterschapsbesluit.

Bijlage 1 Overzicht gebruikte referentiegegevens

Tabel B1.5.1 Overzicht gebruikte referentiegegevens

Gegevens	Informatiebron	Actualiteit
Waarde wegen en spoorwegen	Tauw Taxatiewijzer en CBS GWW index	Prijspeil 1-1-2022
Waarde agrarische gronden	Kadaster	Prijspeil 1-1-2022
Waarde bouwpercelen	www.bouwkavelsonline.nl	Geraadpleegd op april 2023 en omgerekend naar prijspeil 1-1-2022
Waarde Gebouwd	Noordelijk belastingkantoor	Prijspeil 1-1-2022
Oppervlakte wegen	BGT	Situatie 2022
Oppervlakte spoorwegen	BGT	Situatie 2022
Oppervlakte overige gronden	n.v.t.	Sluitpost
Oppervlakte bouwpercelen	Nieuwe kaart van Nederland	Dataset 2012 geactualiseerd naar 2018
Oppervlakte Natuur	Noordelijk belastingkantoor	Situatie 2022
Oppervlakte Gebouwd	Noordelijk belastingkantoor	Situatie 2022
Inwonerdichtheid	https://www.planbureau Fryslan.nl/monitoren/bevolking/	Geraadpleegd 14 april 2023

Bijlage 2 Vergelijking BGT en Top10NL als bronbestand

BGT en Top10NL leveren verschillende resultaten als deze worden gebruikt als bronbestanden. De verschillen zijn op hoofdlijnen als volgt te verklaren:

- BGT is nauwkeuriger dan Top10NL. De wegbreedtes zijn bij de BGT beter ingetekend dan bij Top10NL. Ook heeft de BGT een hoger detail niveau van intekening waarbij onder andere verharde voetpaden en fietspaden nu in de afbakening worden meegenomen die bij de Top10NL soms achterwege werden gelaten (figuur B2.1 en B2.2)
- Verschuiving tussen categorieën bij Top10NL en BGT. Zo vindt bijvoorbeeld een verschuiving plaats tussen regionale wegen en lokale wegen (figuur B2.1 en B2.2)

Figuur B2.1 BGT: overzichtskaart

Figuur B2.2 Top10NL: overzichtskaart

Autosnelwegen

Hierdoor is over het algemeen vooral bij autosnelwegen een lichte daling in het totale oppervlak te zien door het hogere detailniveau. In figuren B2.3 en B2.4 én B2.5 en B2.6 zijn de verschillen tussen Top10NL en BGT gevisualiseerd voor de autosnelwegen.

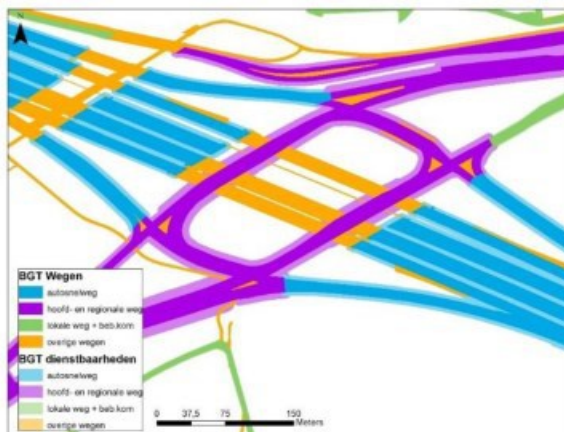
Figuur B2.3 BGT: autosnelwegen

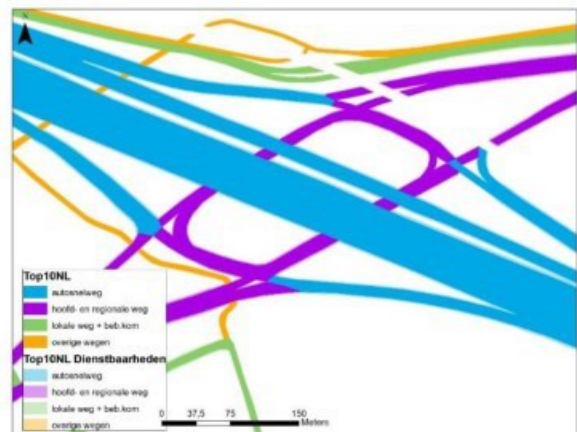
Figuur B2.4 - Top10NL autosnelwegen

Hoofd- en regionale wegen

Het areaal hoofd- en regionale wegen neemt over het algemeen af. Deze daling wordt verklaard doordat er een functieverhuizing plaatsvindt tussen de TOP10NL en de BGT van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen en bebouwde kom (zie figuren B2.1 en B2.2; B2.5 en B2.6).

Figuur B2.5 BGT: hoofd en regionale wegen

Figuur B2.6 Top10NL: hoofd en regionale wegen

Lokale wegen

De daling van lokale wegen wordt verklaard door eenzelfde functieverandering en door het nauwkeuriger intekenen van het bronbestand (figuur B2.7 en B2.8).

Figuur B2.7 BGT: lokale wegen en bebouwde kom

Figuur B2.8 Top10NL: lokale wegen en bebouwde kom

Overige wegen

Veranderingen in het oppervlak overige wegen worden verklaard door functieverhuivingen van hoofd- en regionale wegen naar lokale wegen + bebouwde kom en van deze laatste categorie naar overige verharde wegen. Verder komt de verandering doordat overige wegen gedetailleerder worden ingetekend. Zo wordt in de BGT (vrij liggende) stoepen, parkeervakken, fiets- en wandelpaden nauwkeuriger ingetekend en geclassificeerd waardoor een verschil in oppervlak optreedt. Daarnaast worden vrij liggende loop- en fietspaden in de BGT wel ingetekend als gevolg van het grotere detailniveau (figuur B2.9 en B2.10).

Figuur B2.9 BGT wegen: overige wegen

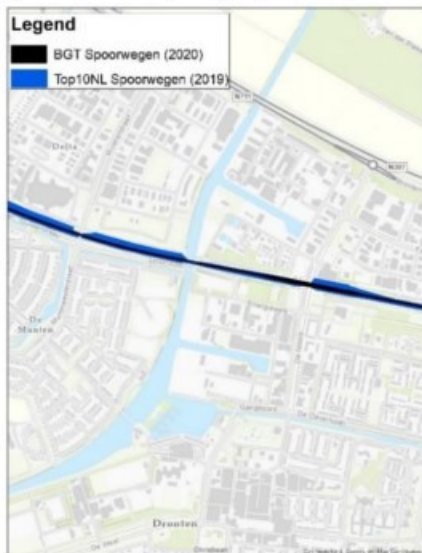
Figuur B2.10 Top10NL: overige wegen

Spoorwegen

Het oppervlak spoorwegen neemt licht toe. De verschuiving komt door een groter detailniveau in de afbakening van spoorobjecten. Bij de BGT wordt nadrukkelijker onderscheid gemaakt in spoorwegen, gebouwd en ongebouwd gebied wat leidt tot een significante afname van het areaal (figuren B2.11 en B2.12).

Figuur B2.11: BGT-spoorwegen (KTO 2020) en TOP10NL (KTO 2019) ten noorden van Lelystad

Figuur B2.12 BGT spoorwegen (KTO 2020) en TOP10NL (KTO 2019) bij Dronten

J

From: [redacted] J </CN=RECIPIENTS/CN=C879F47F18A84C479A7C4CD0A27D71D3-[redacted] J @WET>
Sent: woensdag 26 april 2023 15:47
To: [redacted] J
Subject: FW: Bespreken conceptrapportages Wetterskip Fryslan

Hoi [redacted] J
Wanner past het jou om te overleggen? Is 1 mei voor jou een optie?
Hoor graag van je.
Groet [redacted] J

Van: [redacted] J <[redacted] J @tauw.com>
Verzonden: dinsdag 18 april 2023 15:34
Aan: [redacted] J | [redacted] J @weterskipfryslan.nl>
CC: [redacted] J <[redacted] J tauw.com>
Onderwerp: Bespreken conceptrapportages Wetterskip Fryslan

Dag [redacted] J

Volgens planning zouden wij komende week de conceptrapportages kunnen gaan bespreken. Ik zou hiervoor graag een datum in willen plannen. Zouden jullie dinsdag einde middag kunnen in een digitaal overleg? Mocht dit niet lukken is wellicht maandag 1 mei ook een optie voor ons. Hoor graag wat er mogelijk is, dan plan ik wat in. Ik zal [redacted] J dan ook uitnodigen.

Met vriendelijke groet,

[redacted] J
Projectadviseur, BU Leefomgeving

TAUW bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer

M [redacted] J

[LinkedIn](#)

werkdagen: maandag, dinsdag en donderdag

J

From: [redacted] J </CN=RECIPIENTS/CN=C879F47F18A84C479A7C4CD0A27D71D3-[redacted] J @WET>
Sent: vrijdag 28 april 2023 09:50
To: [redacted] J [redacted] J
Subject: RE: Concept rapportages Kostentoedeling 2024

Hallo [redacted] J

Ja dit klopt. Als de wetgeving rond het nieuwe belastingstelsel wordt vastgesteld en op 1-1-2025 van kracht wordt zullen we opnieuw een kostentoedeling moeten opstellen.

Eén en ander is wel afhankelijk van de snelheid van advies vanuit de Raad van State en besluitvorming in 2de en 1ste kamer. Als dit langer gaat duren wordt ingangsdatum wellicht 1-1-2026.

Groet,

[redacted] J

Vakgroep Control, Financiën en Inkoop;

M. 06 – 82 14 57 13

E. sdeboer@wetterskipfryslan.nl

Van: [redacted] J [redacted] J @wetterskipfryslan.nl>

Verzonden: vrijdag 28 april 2023 09:32

Aan: [redacted] J <[redacted] J @wetterskipfryslan.nl>; [redacted] J <[redacted] J @wetterskipfryslan.nl>

Onderwerp: RE: Concept rapportages Kostentoedeling 2024

Dankjewel [redacted] J

Best ingewikkeld. Betekent de komst van het nieuwe belastingstelsel nu dat onze nieuwe kostentoedeling die in 2024 in moet gaan, voor 2025 alweer moet worden herzien omdat er dan meer afwegingen zijn te maken?

Groet,

[redacted] J

Van: [redacted] J <[redacted] J @wetterskipfryslan.nl>

Verzonden: woensdag 26 april 2023 16:43

Aan: [redacted] J <[redacted] J @wetterskipfryslan.nl>; [redacted] J <[redacted] J @wetterskipfryslan.nl>

Onderwerp: Concept rapportages Kostentoedeling 2024

Hallo [redacted] J

In de bijlagen twee concept-rapportages van TAUW in verband met de nieuwe kostentoedeling met ingang van 2024. Willen jullie de rapporten kritisch doornemen en eventuele vragen, opmerkingen aan mij doorgeven. Dit kunnen we dan meenemen in de eerste bespreking met TAUW.

Met vriendelijke groeten,

[redacted] J

Vakgroep Control, Financiën en Inkoop;

M. [redacted]

E. [redacted]@wetterskipfryslan.nl

Werkdagen: di | wo | do | vr

WetterskipFryslân 058-292 2222 | Postbus 36, 8900 AA Leeuwarden

www.wetterskipfryslan.nl

EN WAT DOEN WE MORGEN MET WATER?

Denk aan het milieu voordat u dit bericht print.

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties terugvinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

Legenda verwijzing	Artikel verwijzing	Uitzonderingsgrond
Artikel 5.1 lid 1 Woo – Absolute uitzonderingsgronden De openbaarmaking van deze informatie:		
A	art. 5.1 lid 1 a	Kan de eenheid van de Kroon in gevaar brengen
B	art. 5.1 lid 1 b	Kan de veiligheid van de Staat schaden
C	art. 5.1 lid 1 c	Betreft bedrijfs- en fabricagegegevens die vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld
D	art. 5.1 lid 1 d	Betreft persoonsgegevens als bedoeld in paragraaf 3.1 (bijzondere persoonsgegevens) of paragraaf 3.2 (persoonsgegevens van strafrechtelijke aard) van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming, waarvoor geen toestemming is gegeven of door de betrokkene kennelijk zelf openbaar zijn gemaakt
E	art. 5.1 lid 1 e	Het betreft nummers die dienen ter identificatie van personen die bij wet of algemene maatregel van bestuur zijn voorgeschreven als bedoeld in artikel 46 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de levenssfeer maakt
Artikel 5.1 lid 2 Woo – Relatieve uitzonderingsgronden Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen:		
F	art. 5.1 lid 2 a	Het belang van de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties
G	art. 5.1 lid 2 b	De economische of financiële belangen van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen
H	art. 5.1 lid 2 c	Het belang van de opsporing en vervolging van strafbare feiten
I	art. 5.1 lid 2 d	Het belang van de inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen
J	art. 5.1 lid 2 e	Het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen
K	art. 5.1 lid 2 f	Het belang van de bescherming van andere dan in art. 5.1 lid 1 sub c genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens
L	art. 5.1 lid 2 g	Het belang van de bescherming van het milieu waar deze informatie betrekking op heeft
M	art. 5.1 lid 2 h	Het belang van de beveiliging van personen en bedrijven en het voorkomen van sabotage
N	art. 5.1 lid 2 i	Het belang van het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen
O	art. 5.1 lid 4	Het belang dat de geadresseerde erbij heeft om als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie (tijdelijke beperking)
P	art. 5.1 lid 5	De onevenredige benadeling welke, in uitzonderlijke gevallen, wordt toegebracht aan een ander belang dan genoemd in art. 5.1 de leden 1 en 2, bij andere informatie dan milieu-informatie.
Q	art. 5.1 lid 6	Het belang genoemd in artikel 5.1 lid 1 c, het hier milieu-informatie betreft waardoor, bij openbaarmaking, ernstige schade wordt toegebracht aan het genoemde belang in artikel 5.1 lid 1c
Artikel 5.2 lid 1 Woo – Persoonlijke beleidsopvattingen De informatie uit documenten betreft:		
R	art. 5.2 lid 1	Persoonlijke beleidsopvattingen. Onder persoonlijke beleidsopvattingen worden verstaan ambtelijke adviezen, visies, standpunten en overwegingen ten behoeve van intern beraad, niet zijnde feiten, prognoses, beleidsalternatieven, de gevolgen van een bepaald beleidsalternatief of andere onderdelen met een overwegend objectief karakter
S	Art. 5.2 lid 2	Tot personen te herleiden gegevens, met betrekking tot door het bestuursorgaan, met het oog op een goede en democratische bestuursvoering, verstrekte informatie die kwalificeert als persoonlijke beleidsopvattingen

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties terugvinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

Legenda verwijzing	Artikel verwijzing	Uitzonderingsgrond
Artikel 5.1 lid 1 Woo – Absolute uitzonderingsgronden De openbaarmaking van deze informatie:		
A	art. 5.1 lid 1 a	Kan de eenheid van de Kroon in gevaar brengen
B	art. 5.1 lid 1 b	Kan de veiligheid van de Staat schaden
C	art. 5.1 lid 1 c	Betreft bedrijfs- en fabricagegegevens die vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld
D	art. 5.1 lid 1 d	Betreft persoonsgegevens als bedoeld in paragraaf 3.1 (bijzondere persoonsgegevens) of paragraaf 3.2 (persoonsgegevens van strafrechtelijke aard) van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming, waarvoor geen toestemming is gegeven of door de betrokkene kennelijk zelf openbaar zijn gemaakt
E	art. 5.1 lid 1 e	Het betreft nummers die dienen ter identificatie van personen die bij wet of algemene maatregel van bestuur zijn voorgeschreven als bedoeld in artikel 46 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de levenssfeer maakt
Artikel 5.1 lid 2 Woo – Relatieve uitzonderingsgronden Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen:		
F	art. 5.1 lid 2 a	Het belang van de betrekkingen van Nederland met andere staten en met internationale organisaties
G	art. 5.1 lid 2 b	De economische of financiële belangen van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen
H	art. 5.1 lid 2 c	Het belang van de opsporing en vervolging van strafbare feiten
I	art. 5.1 lid 2 d	Het belang van de inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen
J	art. 5.1 lid 2 e	Het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen
K	art. 5.1 lid 2 f	Het belang van de bescherming van andere dan in art. 5.1 lid 1 sub c genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens
L	art. 5.1 lid 2 g	Het belang van de bescherming van het milieu waar deze informatie betrekking op heeft
M	art. 5.1 lid 2 h	Het belang van de beveiliging van personen en bedrijven en het voorkomen van sabotage
N	art. 5.1 lid 2 i	Het belang van het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen
O	art. 5.1 lid 4	Het belang dat de geadresseerde erbij heeft om als eerste kennis te kunnen nemen van de informatie (tijdelijke beperking)
P	art. 5.1 lid 5	De onevenredige benadeling welke, in uitzonderlijke gevallen, wordt toegebracht aan een ander belang dan genoemd in art. 5.1 de leden 1 en 2, bij andere informatie dan milieu-informatie.
Q	art. 5.1 lid 6	Het belang genoemd in artikel 5.1 lid 1 c, het hier milieu-informatie betreft waardoor, bij openbaarmaking, ernstige schade wordt toegebracht aan het genoemde belang in artikel 5.1 lid 1c
Artikel 5.2 lid 1 Woo – Persoonlijke beleidsopvattingen De informatie uit documenten betreft:		
R	art. 5.2 lid 1	Persoonlijke beleidsopvattingen. Onder persoonlijke beleidsopvattingen worden verstaan ambtelijke adviezen, visies, standpunten en overwegingen ten behoeve van intern beraad, niet zijnde feiten, prognoses, beleidsalternatieven, de gevolgen van een bepaald beleidsalternatief of andere onderdelen met een overwegend objectief karakter
S	Art. 5.2 lid 2	Tot personen te herleiden gegevens, met betrekking tot door het bestuursorgaan, met het oog op een goede en democratische bestuursvoering, verstrekte informatie die kwalificeert als persoonlijke beleidsopvattingen